T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

TASOS ATHANASİADİS VE NİOBE'NİN ÇOCUKLARI ROMANINDA ANADOLU

TOUGMPA MOURAT

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. İBRAHİM KELAĞA AHMET

EDİRNE 2019

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TOUGMPA MOURAT tarafından hazırlanan **Tasos Athanasiadis ve Niobe'nin Çocukları Romanında Anadolu** Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 19-6 maddeleri uyarınca **17.09.2019 Salı** günü saat **16:00** 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *...Kabul Edilmesine..... **OYBİRLİĞİ/** ~~**OYÇOKLUĞU**~~ ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	**KANAAT**	**İMZA**
Doç. Dr. İbrahim KELAĞA AHMET	Kabul Edilmesine	
Doç.Dr. Nilüfer ERDEM	Kabul Edilmesine	
Dr.Öğr. Üyesi Ferhan KIRLIDÖKME MOLLAOĞLU	Kabul Edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

15 / 10 / 2019

Tougmpa MOURAT

Tezin Adı: Tasos Athanasiadis ve Niobe'nin Çocukları Romanında Anadolu
Hazırlayan: Tougmpa MOURAT

ÖZET

Çağdaş Yunan edebiyatında roman ve özellikle de tarihsel roman türünde en çok eser veren Yunan yazarları, 30 Kuşağı içinde yer almaktadır. Bu dönem romanlarında, tarihsel olaylar yazarların bakış açısıyla okuyucuya yansıtılmaktadır. 30 Kuşağı yazarları içinde önemli isimlerden biri de Manisa Salihli doğumlu olan Tasos Athanasiadis'tir. Yazar, Kurtuluş Savaşı yıllarında ailesiyle birlikte Yunanistan'a göç etmiştir. Çok sayıda tarihsel roman yazmış olan yazarın eserleri Yunanistan sınırları dışında da büyük ilgi görmüştür.

Yazarın dikkat çeken romanlarından biri, *Ta Pedya Tis Niovis (Niobe'nin Çocukları)* romanıdır. Dört ciltten oluşan romanın ilk iki cildi Türkiye'de, yazarın memleketi olan Salihli'de geçmektedir. Yazar Salihli'yi çocukluk anılarındaki güzellikleriyle okuyucuya aktarmaktadır. İzmir, Manisa ve Salihli'de yer alan mekân isimlerine, bölgede bulunan kasabalara ve çevre tasvirlerine ayrıntılarıyla değinmektedir. Hayranlıkla anlattığı bu bölgede paylaşılan yaşamı, yarattığı güçlü roman kahramanlarıyla zenginleştirerek, farklı bir olay örgüsü yaratmıştır.

Roman, Türkler ve Rumların aynı coğrafyada barış ortamında geçirdikleri yılları, ardından Yunan ordusunun Batı Anadolu'yu işgaliyle başlayan savaş yıllarını, savaşın Türk ve Rumların günlük yaşamına etkilerini ve yenilginin ardından yaşanan göçü ele almaktadır. Romanın incelenen bölümlerinde mekân Batı Anadolu bölgesidir. Yazarın otobiyografik bilgilerine ve kurgulama yeteneğine dayanarak kaleme aldığı *Ta Pedya Tis Niovis* romanı, roman çözümleme yöntemlerinden yararlanarak incelenmiş ve yazarın, Türkleri nasıl yansıttığı, Türk ve Rumların sosyal yaşantısının nasıl verildiği, roman mekânı olarak Anadolu'yu nasıl tanıttığı imgebilim verilerinden faydalanarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tasos Athanasiadis, Çağdaş Yunan Edebiyatı, 30 Kuşağı, Tarihsel Roman, Türkler, Rumlar, Anadolu, Salihli, İmge.

Name of Thesis: Anatolia, Turks And Cultural Living Together Culture In The Historical Romants Of Tasos Athanasiadis

Prepared by: Tougmpa MOURAT

ABSTRACT

Novel and especially historical novel in contemporary Greek literature Greek authors who publish works of the genre,located within 30 generations.İn this novel period,historical events are transmitted to the reader from the authors' perspective,One of the important names of the 30 generation writers was Thasos Athanasiadis who was born in Manisa Salihli.The author emigrated to Greece with his family during the war of liberation.He has written a number of novels, and his work has received much attention outside the borders of Greece.

One of his notable novels is Ta Pedya Tis Niovis (The Children of Niobe).The first two volumes of the novel take place in Salihli, where the author was born, and the novel consists of four volumes.The author conveys Salihli to the reader with the beauties of his childhood memories.The site names in İzmir, Manisa and Salihli are mentioned in detail with respect to the towns in the region and their depictions of the environment.He created a different plot by enriching the life shared in this region, which he told with admiration, with the powerful novel heroes he created.

The peaceful years spent by the Roman, Turks and Greeks in peace in the same geography, followed by the years of war that began with the invasion of the Greek army in Western Anatolia,it handles the effects of the war on the daily life of Turks and Greeks and the migration after the defeat.In the examined parts of the novel, the place is Western Anatolia.The novel of Ta Pedya Tis Niovis, based on the author's autobiographical knowledge and ability to construct,novel analysis methods and how the author reflects the Turks, the social life of the Turks and Greeks how was given and how Anatolia was introduced as a place of novel was examined by utilizing imagology data.

Key Words: Tasos Athanasiadis, Contemporary Greek Literature, 30 Generations, Historical Novels, Turks, Greeks, Anatolia, Salihli, Image.

ÖN SÖZ

Tez çalışmamızda, Yunanistan'ın 30 Kuşağı yazarlarından ve aynı zamanda Abdi İpekçi Barış ödülü sahibi de olan Manisa Salihli doğumlu Tasos Athanasiadis'in romancı kimliği ve önemli tarihsel romanlarından biri olan "Niobe'nin Çocukları" adlı eserinde mekân olarak Anadolu, roman zamanı olan 20.yüzyıl başlarında tüm bileşenleriyle ele alınmaktadır. Yazar geçtiğimiz yüzyılın başında Batı Anadolu'da yaşanan tarihsel olaylara roman kurgusu içinde yer vermektedir. Çalışmamızda romanın geçtiği mekânlarda Türkler ve Rumların kurdukları sosyal ilişkilerin roman sanatı üzerinden nasıl yansıtıldığı incelenmekte ve bu ilişkiler romanın çizdiği çerçeve içinde yorumlanmaktadır.

Giriş kısmında çağdaş Yunan edebiyatında romanın ve tarihsel romanın gelişimine ana hatlarıyla değinilerek, çağdaş Yunan edebiyatında yaratılan Türk imgesi kısaca anlatılmaktadır. Birinci bölümde, Yunanistan'ın 30 Kuşağı yazarlarının özellikleri, Yunan edebiyatındaki konumları ele alınmıştır.

İkinci bölüm, 30 Kuşağı yazarı Tasos Athanasiadis'e ve eserlerinin özelliklerine ayrılmıştır. Son bölümde ise yazarın Türklere ve mekân olarak Anadolu'ya yer verdiği tarihsel romanı *Ta Pedya Tis Niovis*'te Türklerin nasıl imgelendiği, roman mekânı olan Anadolu'nun okuyucuya nasıl sunulduğu, Rumların ve Türklerin farklı kültürlerin özneleri olarak aynı coğrafyada hayatı nasıl paylaştığı incelenmiş ve birlikte yaşama kültürünün (eğer varsa) yansımaları araştırılmıştır. Dört ciltlik olan romanın tez konumuzla ilgili olan ilk iki cildi incelenmiştir.

Tez konusunu seçerken beklentilerimi göz önünde bulunduran ve tez süreci boyunca yardımını esirgemeyen danışmanım Doç. Dr. İbrahim KELAĞA AHMET'e sabrı ve yardımları için teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Ayrıca, çalışmamın her aşamasında benden maddi manevi desteğini ve güvenini esirgemeyen aileme, gerek Yunanistan'da gerekse Türkiye'de kaynak temin etmeme yardımcı olan arkadaşlarımın hepsine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....I
ABSTRACT.....II
ÖNSÖZ.....III
İÇİNDEKİLER.....IV
KISALTMALAR.....VI
GİRİŞ.....1

I.BÖLÜM

ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA 30 KUŞAĞI

1.1. Anadolu Bozgunu ya da Küçük Asya Felaketi ….....5
1.2. 30 Kuşağının Temel Özellikleri.....7

II. BÖLÜM

TASOS ATHANASİADİS: HAYATI VE ESERLERİ

2.1. Yazarın Hayatından Önemli Kesitler.....16
2.2. Tasos Athanasiadis'in Eserleri ve Roman Türleri.....21
2.2.1. Mektup Tekniği 27
2.2.2. Tarihi Roman, Nehir Roman.....31
2.2.3. Psikolojik Gerçekçi Roman.....37
2.3. Tasos Athanasiadis'in Romanlarında Anlatıcı.....43
2.3.1. Tasos Athanasiadis'in Romanlarında Mizahi ve Müzikal Anlatım……..47
2.4. Tasos Athanasiadis'in Eserlerinde Dil.....48

III. BÖLÜM

TASOS ATHANASİADİS'İN TARİHSEL ROMANI NİOBENİ'NİN ÇOCUKLARINDA MEKÂN OLARAK ANADOLU VE TÜRKLER

3.1. Niobe'nin Çocukları (Ta Pedya Tis Niovis) Romanı.....53
3.1.1. Başlık Seçimi.....54
3.1.2. Kişiler Kadrosu.....58
3.1.2.1. Ana Karakterler.....62
3.1.2.2. Yardımcı Karakterler.....65
3.1.3. Romanın Özeti……..……..…….……68
3.1.3.1. Niobe'nin Çocukları Birinci Cilt Özeti.....68
3.1.3.2. Niobe'nin Çocukları İkinci Cilt Özeti.....74
3.1.4.Roman Mekanı Olarak Anadolu.....82
3.1.4.1.Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Mekan Olarak Anadolu.....86
3.1.4.2. Niobe'nin Çocukları İkinci Ciltte Mekan Olarak Anadolu…….…….....93
3.1.5.Romanda Türk İmgesi "Öteki"……..…….…….…….....98
3.1.5.1. İmge Kavramı ve 30 Kuşağı Yazarlarında Türk İmgesi……...…..…98
3.1.5.2. Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Türk İmgesi.....100
3.1.5.2.1. Birinci Ciltte Tarihi Karakter Olarak Mustafa Kemal Paşa ……..…...110
3.1.5.3. Niobe'nin Çocukları İkinci Ciltte Türk İmgesi.....113
3.1.5.3.1.İkinci Ciltte Tarihi Karakter Olarak Mustafa Kemal Paşa …….....117
3.1.6.Romanda Birlikte Yaşama Kültürü.....120
3.1.6.1.Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Birlikte Yaşama Kültürü.....121
3.1.6.2. Niobe'nin Çocukları İkinci Ciltte Birlikte Yaşama Kültürü.....124
SONUÇ.....130
KAYNAKÇA.....134

KISALTMALAR

a.g.e: Adı geçen eser.

a.g.m: Adı geçen makale.

c: Cilt

s: Sayfa

vs: Vesaire

yy.:Yüzyıl

GİRİŞ

Çağdaş Yunan edebiyatında öyküden daha uzun soluklu edebi metinlerin yazılmaya başlandığı yıllar 1700'lü yılların başlarına uzanmaktadır. 20. yy.'da Yunanistan'da şehirleşmenin hız kazanmasıyla roman yazımında bir artış görülmüştür. Şehirde yaşanan sosyal hayat, yazarlara ilham kaynağı olmuştur. Çağdaş Yunan edebiyatında, roman türüne geçiş Avrupa'nın aydınlanma çağında (18. yy.'da) gerçekleşmiştir. Yunan yazarlar, Avrupa'da yaşanan gelişmelerden etkilenmiştir. Yunanistan'da kaleme alınan ilk romanlarda eski Yunan geleneği açıkça görülmektedir.

Çağdaş Yunan edebiyatında, tarihi romana giriş sanıldığı gibi 1821 Yunan İsyanı yıllarında başlamamıştır. Bu yıllarda her ne kadar edebiyatın roman türünde artış yaşansa da, yazılan romanlar tarihi roman türüne uygun olarak kabul edilmemektedir. Tarihi roman olarak kabul edilen ilk eser Aleksandros Rizos Rangavis'in *O Afthendis tu Moreos* (Mora'nın Efendisi) adlı romanı olmuştur. Eski Atina Ekolü ya da diğer adıyla Atina Romantik Ekolü döneminde (1830-1880 yılları arasında) yazılan romanların çok azı gerçek anlamda tarihi roman özelliği taşımaktadır.

19. yy.'dan 20. yy.'a geçiş döneminde, edebiyatta romantizmden realizme geçiş olduğu görülmüştür. Buna, Aleksandros Papadiamandis'in tarihsel romanlarında ve Pinelopi Delta'nın çocuklar ve gençler için kaleme aldığı romanlarda da rastlamaktayız.[1]Pinelopi Delta'nın *Ya Tin Patrida* (Vatan İçin) ve *Ton Kero Tu Vulgaroktonu* (II. Vasilios Dönemi) romanlarında yer alan tarihsel bilgiler romanları, tarihi roman türüne uygun kılmaktadır.

Çağdaş Yunan edebiyatında roman ve özellikle de tarihsel roman türünde en zengin eserler veren Yunan yazarları 30 Kuşağı yazarlarıdır. Onlar, dönemlerinde gerçekleşen diktatörlük yılları, iç savaş, Alman işgali gibi tarihi olaylar hakkında bilgileri özgürce okuyucuya aktarmayı başarmıştır. Yaşanan bu tarihi gelişmeler

[1]Nikos Mavrelos,"Ιστορικό Μυθιστόρημα" (Tarihsel Roman), *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008, s.937-938.

sonrası başlayan ulusal kimlik araştırmaları, 30 Kuşağı yazarlarından olan A. Terzakis, M. Karagatsis ve P. Prevelakis gibi isimlerin geçmişe yönelmesine sebep olmuştur. Dönemlerinde yaşadıkları sorunlara çözüm ararken, geçmişte yaşanan tarihi olaylara da değinmişlerdir. S. Mirivilis'in *İ Zoi En Tafo* (Mezarda Hayat) romanı, İ. Venezis'in *Numara 31328* romanı, yaşanan sosyal problemleri, savaşın halkta bıraktığı etkileri, muhacırlığın getirdiği zorlukları ve tarihi gerçekleri ortaya koyan romanlardır.[2]

Çağdaş Yunan edebiyatında Türkler ve Türk imgesinden kısaca söz edecek olursak; 1790-1830 yıllarında Yunan edebiyatında "öteki" olarak sunulan Osmanlı/Türk imgesi oldukça insafsız ve acımasız özelliklere sahip olarak gösterilmektedir. Çağdaş Yunan edebiyatında romanın gelişme gösterdiği ilk yıllar olarak kabul edilen 1834-1866 yılları arasında yazılan romanlardaki Türk yöneticiler okuyucuya olumsuz karakterler olarak verilmiştir.

İslamiyet ve Türkiye için olumsuz ifadelere yer verilmese de, devletin otoritesini temsil eden ve yönetimde bulunan asker vb. kişiler Yunanların hayatını zorlaştıran kişiler olarak verilmektedir. Romanlarda sık yaşanan olaylardan biri de "kurnaz" Yunanların "saf" ve iyi niyetli Türkleri kandırmalarıdır.

Anadolu Bozgunu'na Yunan literatüründeki ifadesiyle Küçük Asya Felaketi'ne bizzat tanıklık etmiş edebiyatçıların da içinde yer aldığı 30 Kuşağı yazarları, eserlerinde Türklere en çok yer veren yazar grubudur. 30 Kuşağı yazarlarının eserlerinde Türkler hem olumlu hem de olumsuz olarak imgelenmektedir. Stratis Mirivilis'in *Mezarda Hayat, Deniz Kızı Meryem Ana* gibi romanlarındaki Türkler günlük yaşantılarında sakin bir yapıya sahipken, savaş zamanında hırçınlaşan bir millet olarak gösterilmektedir. Stratis Mirivilis, eserlerinde bulunan Türkleri genellikle olumsuz olarak vermiştir.[3]

Yorgos Theotokas'ın çocukluk yıllarını anlattığı *Leonis* adlı romanda Türkler genellikle sessiz bir yapıya sahiptir. Kosmas Politis'in kaleme aldığı *Hacifrangu*

[2]Nikos Mavrelos, *a.g.e*.937-938, 1508-1510.
[3]Herkül Millas, *Türk Romanı ve Öteki, Ulusal Kimlikte Yunan İmajı,* Sabancı Üniversitesi Yayınevi, İstanbul, 2000, s.306.

romanında, Rumlara eleştiri, Osmanlı dönemine ise olumlu bir yaklaşım bulunmaktadır. Yukarıda da ismi geçen, eserlerinde Türklere oldukça yer vermiş olan, İlias Venezis'in *Numara 31328* romanındaki anlatıya göre savaştan Türkler de Rumlar kadar etkilenmiştir. İlias Venezis bu romanında Türklere empati yapmıştır. Türkler de tıpkı Rumlar gibi evlerinden ve sevdiklerinden olmuştur. Aynı yazarın *Manolis Lekas* adlı öykü kitabında Türkler son derece merhametli bir millet olarak okuyucuya yansıtılır. Yazar gezi kitaplarında, tarih çerçevesi içinde Türklerden de bahseder. Fakat romanların ve öykü kitaplarının aksine burada Türk imgesi olumsuz yönleriyle karşımıza çıkar.

Nikos Kazancakis'in *El Greko'ya Mektuplar*, *Yeniden Çarmıha Geriliş* ve *Kaptan Mihalis* adlı romanlarında bulunan Türkler olumsuzdur. Hristos Samuilidis'in *Karamanlılar* romanı Türk ve Rum dostluğunu anlatmaktadır. İki millet zor günlerde hep birbirine destek olmuştur. Bu romanda Türkler olumlu olarak verilir. [4]

Verilen örneklerde Türklerin olumlu yönlerine rastlasak da, kurgulanan romanlarda genellikle Türklerin olumsuz yönlerini görmekteyiz. Çağdaş Yunan edebiyatında yer alan Türklerin neredeyse tümü mücadeleci bir yapıya sahiptir. Sürekli bir savaşın, bir zorluğun, bir sıkıntı ve kederin içindedirler. Olumsuz olarak verilen Türkler genellikle yönetici konumunda bulunan Türklerdir.

Halktan olan kişilerin olumsuz yönleri ise tembellikleri, dinlerini üstün görmeleri ve cinsel hayata düşkünlükleridir. Rumlara karşı sürekli bir düşmanlık beslerler. Romanlarda bireysel olarak, olumlu verilen Türklerin genellikle devşirme, Bektaşi ve Kızılbaş gibi farklı köken ve inançlara sahip olduğu görülmektedir. Türk erkeğine nazaran Türk kadınları Yunan romanlarında daha olumlu özellikleriyle yansıtılır. Türk kadınlarının güzellikleri, anne kimlikleri ve sakinlikleri ön plandadır.[5]

[4]Herkül Millas, *Türk ve Yunan Romanlarında …*, s.363-378.
[5]Herkül Millas, *a.g.e.*, s.396-404.

I.BÖLÜM

ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA 30 KUŞAĞI

Çağdaş Yunan edebiyatında 30 Kuşağı yazarları ve eserleri önemli bir yer tutmaktadır. Tasos Athanasiadis'in de içinde bulunduğu bu yazarlar grubu, her biri iyi eğitim almış, genç, hırslı ve dinamik yazar topluluğudur. Bu yazarlar milli değerlerini, tarihlerini, gelenek ve göreneklerini iyi bilmektedirler.

Çağdaş Yunan edebiyatında 30 Kuşağı yazarları için bu ifadeyi ilk olarak 1929 yılında, kendisi de bu kuşağın yazarlarından olan Yorgos Theotokas (1906-1966) kullanmıştır.[6] Fakat birçok önemli eser bırakmış bu edebiyatçıları bir zaman dilimine (10 yıla) sıkıştırmak doğru değildir. 30 Kuşağı yazarlarının her biri değişik tarihlerde doğmuş ve uzun yıllar boyunca eser vermiştir. En etkin oldukları yıllar ise 1930'lu yıllardır.

Yaşadıkları dönemde birçoğu, I. Dünya Savaşı (1914-1918), Anadolu Bozgunu ya da Yunan edebiyat literatüründe ve tarih yazıcılığında ifade edilen şekliyle "Küçük Asya Felaketi" (Mikrasiatiki Katastrofi) (1922) ve II. Dünya Savaşı'na (1939-1945) tanıklık etmiş, savaşın soğuk yüzünü yakından görmüş veya uzaktan tanıklık etmişlerdir. 30 Kuşağı, Anadolu Bozgunu ile ilgili yazan ilk kuşaktır.[7] Dolayısıyla Yunanların belleğinde derin izler bırakan bu olay, diğer yazarlara kıyasla onların daha çok dikkatini çekmiştir. Bu kuşağa mensup yazarların eserlerinin büyük bir bölümünün konusu tarih, savaş, savaşın getirdiği zorluklar ve halkın yaşadığı sıkıntılarla ilgilidir. Temel konu ise Anadolu Bozgunu'dur. Aşağıda bu konu hakkında kısa bir değerlendirme yapıp, 30 Kuşağı yazarlarının özelliklerinden ve eserlerinden söz edilecektir.

---

[6]Mario Vitti, *Η Γενιά του Τριάντα* (Otuz Kuşağı), Ermis Yayınevi, 2011, s.288.
[7]Damla Demirözü, "Yunan Düzyazısında 1922 ve Göç", *Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s.161.

1.1. Anadolu Bozgunu Ya Da Küçük Asya Felaketi

Bilindiği gibi, I. Dünya Savaşı (1914-1918) Avrupa'yı ekonomik, politik ve sosyal açıdan olumsuz etkilemiştir. Savaş bölgesinde bulunan halk da kaçınılmaz olarak savaşın olumsuz etkilerine maruz kalmıştır. Savaşın fiziksel yaraları tedavi edilebilse de, psikolojik travmaları tedavi etmek oldukça zordur. Savaşı bizzat yaşamış insanlar, yoksulluk, açlık ve hayal kırıklığıyla yakından tanışmış insanlardır. Savaş çocuk-yetişkin ayırmaksızın, birçok insanın hafızasında silinmeyecek izler bırakmıştır.[8] I. Dünya Savaşı diğer Avrupa ülkelerine nazaran Yunanistan için daha kısa soluklu olmuştur.[9]

Yunanistan için asıl büyük yıkım 1922 yılının Ağustos-Eylül aylarında yaşanan Anadolu Bozgunu'yla gelmiştir.[10] Türk Kurtuluş Savaşı'nın son evresinde Yunan ordusunun yaşadığı yenilgi ve bunun sonuçları Yunanlar açısından ağır olmuştur. Yunan literatüründe felaket olarak adlandırılmasının altında birçok neden yatmaktadır. Bu nedenlerin bazılarından söz edecek olursak; siyasette önemli bir yer tutan Megali İdea'nın çöküşü ile başlamak gerekir. Megali İdea, Yunanistan'ın bağımsızlığını kazandığı dönemde 1821 yılında başlamıştır.[11]Megali İdea, Yunan dünyası üzerinde 19. yy.'ın yarısından 20. yy.'ın ilk 30 yılına kadar etkili olmuştur. Megali İdea'nın Türkçe karşılığı Büyük Ülkü'dür. Bu ülkü, köle olarak görülen tüm Yunanları kurtarmayı, başkenti İstanbul olan ve geniş topraklara yayılan bir Yunan Devleti kurmayı amaçlamıştır. Avrupa'nın antik Yunana hayranlığını gören Yunan aydınlar antik Yunana sahip çıkarak kökenlerini ortaya koymak istemiştir.[12]

---

[8]Yener Özer, "Psikolojik Travmanın İnsanlık Kadar Eski Tarihi", *TJSS Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, 2017, s.104.
[9]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.157-159
[10]Eleni Dimaku, *Ευρωπαικότητα&Ελληνικότητα στη Γενιά του '30* (Otuz Kuşağında Avrupalılık ve Yunanlılık) , (Thesalya Üniversitesi, Disiplinler Arası Tarihsel Arkeolojik ve Antropolojik Çalışmalar Yüksek Lisans Programı, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), Volos 2012, s.21-23.
[11]Outkou Kırlı Ntokme, "Ulus Devlet Oluşturmada Yunanistan Örneği: Büyük Ülkü-Megali İdea",*Ankara Üniversitesi Türk İnkilap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Cilt:12, Sayı:46, s.406.
[12]Outkou Kırlı Ntokme, *a.g.m.*, s.403-405.

Yunanistan devlet olarak bunu, çoğunluğu eğitimsiz olan halkı, geçmiş tarihleri ve kökenleri hakkında eğiterek yapmayı amaçlamıştır. Halka yeni çağdaş Yunan kimliğini benimsetmek ve halkı modernleştirmek amaçlardan bir diğeridir.[13] 1844 yılından beri politikayı 78 yıl boyunca etkilemiş olan Megali İdea'nın çöküşü Yunan halkında derin bir üzüntü yaratmıştır. Daha geniş topraklara sahip olma hayali Anadolu'da yaşanan yenilgiyle son bulmuştur.[14]

Batı Anadolu'da yaşayan Rum halkı, Yunanistan'ın Anadolu topraklarına çıkarma yapmasından sonra ilk defa Yunanistan "sınırları" içinde toplanmıştır.[15] Anadolu Rumları 1923 yılında gerçekleşen Lozan Antlaşması ile Yunanistan'a muhacir olarak geri dönmüştür. Yunanistan topraklarının dışında yaşamını sürdüren bu insanlar, her ne kadar dilini, dinini, geleneklerini ve yaşam biçimlerini korumuş olsa da yerli Yunanlardan farklılıklar göstermekteydi. Sayıları oldukça çok olan göçmenler, Yunanistan nüfusunun dörtte bir oranında artmasını sağlamıştır.

Yaşanan olaylar ve savaşın Yunan ordusu açısından büyük bir bozgunla neticelenmesi onları derinden etkilemiş, yerinden yurdundan edilen savaş mağdurları, yeni vatanlarına alışmakta zorluk çekmiştir. Geleceğe karşı kaygılı olan muhacirler yurtlarına yani Türkiye'ye geri dönme hayali kurarak yaşamıştır. Anadolu Rumları, sosyal hayata katılmakta zorluk çekmiş, Yunanistan'ın onlara karşı takındığı tavrı adil bulmamış ve yadırgamışlardır. Sadece göçmenler değil, yerli halk da onlara alışmakta, kültürlerini anlamakta zorluk çekmiştir. Yunanistan'a göçmen ya da mübadil olarak giden Rumlar iyi eğitim almış kişilerdir. Yaşanan her olayı kaleme almış, tarihe silinmemek üzere kayıt düşmüşlerdir. Pek çok olumsuzluğun yaşandığı bu dönemde olayların kayda alınması yerli Yunan halkının pek de hoşuna gitmemiştir.[16]

[13]Outkou Kırlı Ntokme, *a.g.m.*, s.403-407.
[14]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.157-159.
[15]Eleni Dimaku, *a.g.e.*, s.51.
[16]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.159.

Yaşanan bu olaylar edebiyat alanında da ses getirmiş, gerek olaylara tanık olmuş göçmenler gerekse olayları gözlemleyen diğer yazarların kitaplarına konu olmuştur. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Anadolu Bozgunu ile ilgili en zengin eserler 30 Kuşağı tarafından yazılmıştır.

1.2. 30 Kuşağı'nın Temel Özellikleri

30 Kuşağı yazarları, daha önceki Yunan yazarların eserlerinde görmeye alışkın olduğumuz süslü kelimeler kullanmaktan kaçınarak daha modern tekniklerle eserlerini yazmışlardır. Eserlerinde realizm ön plandadır. Geliştirdikleri yöntemlerle, okuyucuların dikkatini çekmeyi başarmış, onları olayların ve roman karakterlerinin gerçekliğine inandırmıştır. Konstantinos Dimaras(1904-1992) kendisinin de içinde bulunduğu 30 Kuşağı hakkında şunları söylemiştir: *"30 Kuşağı yazarlarının ortak noktası, karakterlerinin, okuyucular tarafından gerçek olarak algılanmasıdır. Edebi eserlerimizin verimli ve bol oluşu, bizi kuşak olarak önlere taşımaktadır."*[17]

Yunanistan'a Nüfus Mübadelesi ile gelen Anadolulu yazarların neredeyse hepsi Avrupa'da eğitim almış yazarlardır. Yazı dilleri yerli yani Yunanistan'da yetişmiş yazarlara nazaran daha zengindir. Yunanistan'ın bölgesel Yunancasının aksine daha değişik, ülke sınırları dışında konuşulan Yunancayı kullanmışlardır.[18] 30 Kuşağı yazarları, her ne kadar farklı akımlar ve farklı edebiyat türleriyle ilgilenmiş, farklı ülke ve okullarda eğitim almış olsa da, sonuç olarak onları bir "kuşak" olarak ele aldığımızda hepsinin kendini geliştirmiş ve eskiye nazaran daha donanımlı yazarlar olduğunu görürüz.[19]

30 Kuşağı, adeta eskileri yenileme ve edebiyata yeni bir şeyler katma misyonu ile edebiyat sahnesinde boy göstermiştir. Yunanistan'a getirdikleri bir diğer yenilik ise modernizm olmuştur. Yunan edebiyatının modernizm ile tanışması bu

[17]Mario Vitti, *a.g.e.*,s.290.
[18]Eleni Dimaku, *a.g.e.*, s.53-55.
[19]Aleksandros Argiriu, "Γενιά του 30" (Otuz Kuşağı), *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008, s.368.

kuşak sayesinde gerçekleşmiştir.[20] Şiirde, ilgilendikleri bir diğer akım da sürrealizm (gerçeküstücülük)'dir. Fakat bu akımın etkisindeki eserlerşiir türüyle sınırlıdır.[21]

Avrupa'nın modern yaşamına aktif ve eşit katılım arzusu, bu kuşağın temel özelliklerindendir. Modernleşme arzusu 1930'ların başından beri, çeşitli şekillerde ortaya çıkmıştır. Yazarlar, eserlerine mekân olarak daha çok şehirleri seçmiştir, romanlarda veya öykülerde geçen olayların birçoğu şehirlerde gerçekleşmektedir.[22] Okuyucuların yaptığı yorumların da ortaya koyduğu gibi, önceki kuşağın eserleri, 30 Kuşağı'nın eserleriyle karşılaştırıldığında, edebiyata getirdikleri zenginlik apaçık görülmektedir.

Yorgos Seferis'in de söylediği gibi; *"30 Kuşağı eserleri, geleneklerin çağdaş Avrupa avangarde yaşamı ile birleştirilmesinden oluşturulmuştur."*[23] Yazarlar, bir yandan Thomas Stearns Eliot, Vladimir Mayakovski gibi yazarların edebi eserlerini ve deneme yazılarını çevirirken, diğer yandan Yunanistan'da edebi üretimin artması ve yenilenmesi için ilk denemelerini yapmıştır.

Şiirde, Yorgos Seferis (1900-1971), Theodoros Dorros(1895-1954), Yorgos Sarandaris (1908-1941) gibi şairler özgür dizelerin iktidarını sağlamlaştırmıştır. Yorgos Seferis'in 1931 yılında yayımladığı *Strofi* adlı şiir kitabı değişimin nihai ve en güzel örneğidir. Ayrıca Theodoros Dorros'un 1930 yılında Paris'te yayımladığı *Sto Glitomu To Hazi* adlı şiir kitabı Yunanistan'da sürrealizmin öncüsü olarak bilinmektedir.[24] Embirikos'un *İpsikaminos*ve Seferis'in önemli eseri *Mithistorima* içinde yer alan serbest nazımla yazılmış şiirlerinden sonra, 1935 yılı ve sonrasında değişim epeyce kendini hissettirmiştir. Bu iki eser, Yunan şiirinde modernizmin

[20] Anna Kontopidu, *Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας: Η Συμβουλή του Κ. Δημαρά,* Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Διπλωματική Εργασία (Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi: K.Dimaras'ın Katkıları),Volos 2004,s.10-30.
[21] Evaggelos Athanasopulos-İrini Kokinaki-Polikseni Bista, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi), Pataki Yayınevi, s.116.
[22]Aleksandros Argiriu, *a.g.e.*,s.368.
[23]Anna Kontopidu, *a.g.e.*, s.10.
[24]Mario Vitti, *a.g.e.*, s.291-293.

merkezi olarak bilinir.[25] Şiirlerinde, eski yaşanmış olayları konu almayı pek de tercih etmemişlerdir.

Yazarlara nazaran şairlerin işinin daha da zor olduğunu belirtmek gerekir. Yazarlar, düzyazıda eserleri uyak ve kafiye olmaksızın belirli bir akışla yazmakta, duygu veya düşüncelerini cümle ve kelime sınırlaması olmadan dile getirebilmektedir. 30 Kuşağı şairleri, sahip oldukları yetenekleriyle ve aldıkları eğitimle döneme hatta günümüze damga vuracak şiirler yazmayı başarmıştır.[26] 30 Kuşağı eserlerinde, düzyazıya göre daha çok şiir bulunmaktadır, şiirlerdeki modernleşme ve yenilik daha belirli bir şekilde göz önündedir.

Düzyazıda, yazarların ilgisini öyküden çok roman ve deneme yazıları çekmiştir. Romanların çoğu içsel ve öznel gerçekliğin, sosyal hayatla birleşme sürecini anlatır. Yazarların, romanlara getirdiği önemli yeniliklerden biri iç monologları arttırmak ve geliştirmek olmuştur.[27] Yunan halkının kentsel yaşama geçişi, edebiyatı ve özellikle roman yazarlarını doğrudan etkilemiştir.[28]

Romanlarına yansıttıkları kentsel yaşam şartları, önceki yazarlara göre bakış açılarının tamamen değiştiğini göstermektedir. Yazarlar, önceki kuşaklara nazaran daha gelişmiş ve modern bir anlatımla öykü ve uzun öyküden (nuveladan) uzaklaşarak, halkın kişisel, psikolojik ve sosyal hayatında yaşadığı problemleri ele alarak uzun soluklu romanlar yazmaya başlamıştır.[29] Angelos Terzakis'in (1907-1979) *İ Desmotes* Karagatsis'in (1908-1960) *O Sintagmatarhis Liapkin* ve Yorgos Theotokas'ın (1906-1966) *Argo* romanları dönemin önemli romanlarıdır.

---

[25]Takis Kagialis, *Η Επιθυμία για τον Μοντέρνο. Δεσμεύσεις και Αξιώσεις της Λογοτεχνικής Διανόησης στην Ελλάδα του 1930* (Modernliğe Duyulan Arzu. 1930 Yunanistan'ındaki Aydınların Edebiyat Hakkında Taahhüt ve Değerlendirmeleri), Vivliorama Yayınevi, Atina 2007, s.189-192.
[26]Aleksandros Argiriu,*a.g.e.*,s.368.
[27]Aleksandros Argiriu,*a.g.e.*,s.368.
[28]Urania Polikandrioti, "Τα χρόνια του μεσοπολέμου και η γενιά του 30"(İki Savaş Arası Dönem ve 30 Kuşağı), *Ιστορία του Νεου Ελληνισμού 1770-2000* (Çağdaş Yunan Edebiyatı), Yedinci Cilt, Ellinika Grammata Yayınevi, Atina 2003, s.249.
[29]Linos Politis, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi), Miet Yayınevi, 2015, s.302.

Romanlar, dönemle ilgili bilgiler barındırdığı için edebi alanda olduğu kadar tarihi alanda da önemlidir. Edebiyat eleştirmenleri, 30 Kuşağı yazarlarından Yannopulos, Politis gibi isimleri gerçekçi, Kastanakis, Karagatsis gibi isimleri kendi dünyasında yaşayan realist yazarlar, Petsalis, Prevelakis ve Terzakis gibi yazarları geçmişe yönelik eserler yazan yazarlar, Mirivilis'i de insan sevgisi olan bir yazar olarak değerlendirmektedir. 30 Kuşağı yazarları, eserlerinin verimliliğine ve kalitesine aldırış etmeden, her zaman zengin bakış açıları ve mesleki bilinçleriyle eserlerini yazmışlardır.[30]

Unutmamak gerekir ki, Yunanistan'a geçmişten bu güne sadece iki Nobel Edebiyat Ödülü getiren yazar-şair (Odisseas Elitis ve Yorgos Seferis) vardır ve bu iki şair de 30 Kuşağı'ndandır. Her ikisinin de asıl mesleği avukatlıktır. Yorgos Seferis'in 1931 yılında yayımladığı 41 sayfalık şiir kitabı *Strofi,* büyük ilgi toplamıştır. Yazar, hayatı boyunca on üç şiir kitabı, iki roman ve beş deneme yazısı yazmıştır. Mısır, İtalya, Afrika, Suriye ve Irak gibi ülkelerde görev yapmış, Dışişleri Bakanlığı'nda çalışmış ve Ankara da dâhil olmak üzere farklı başkentlerde büyükelçi olarak görev yapmıştır. Yaşamı boyunca birçok başarıya imza atan Seferis, 1963 yılında Nobel Edebiyat Ödülünü almıştır.

Nobel ödüllü diğer Yunan şairi Odisseas Elitis'in gerçek soyadı Alepudelis'tir. En çok bilinen eseri *Aksion Esti* olsa da bir çok şiir kitabı vardır. Fakat hiç roman yazmamıştır. Yeni Atina Ekolü'ünü temsilcilerinden olan Elitis, 1979 yılında Nobel Edebiyat Ödülüne layık görülmüştür.[31] Elitis örneğinde olduğu gibi, 30 Kuşağı yazarlarının çoğu eserlerini takma isim kullanarak yayımlamıştır.

30 Kuşağı yazarlarının döneminde şiirde olduğu gibi düzyazıda da gelişmeler olmuştur. 30 Kuşağı düzyazısında, romanın verimli olduğu yıllar 1920 ve sonrasını kapsamaktadır. Yorgos Theotokas'a göre 1933 yılı Yunan romanının en zengin

[30]Aleksandros Argiriu, *a.g.e.*,s.369.
[31]Linos Politis, *a.g.e.*,s.280-289.

eserlerini verdiği yıldır.[32] Romanların konusu daha çok savaş sonrası yaşam, kenar mahallelerde fakir halkın yaşadığı zorluklar, gelenek ve göreneklerini terketmeyen, sosyallikten uzak yaşayan topluluklar olmuştur.[33]

Yunan halkı, 1930'lu yıllarda kırsal hayattan kentsel yerleşime geçmiştir. Kentsel yaşamı konu alan romanlar da bulunmaktadır. 30 Kuşağı yazarlarının eserleri realist (gerçekçi) eserlerdir. Tarihte yaşanmış olayları kaleme almışlardır. Romanların birçoğu tarihi roman türüne uygun romanlardır. Aynı zamanda halkın psikanalizini yaparlar. Romanlarında iç monologlara ve ruh çözümlemelerine yer verirler. Bu tür romanlar da psikolojik roman türünü oluşturmaktadır. [34]

Theotokas ve Terzakis gibi yazarlar tiyatro yazıları da yazmıştır.[35] 30 Kuşağı'nda iki kadın yazar bulunmaktadır. Niki Naku (1904-1989), *Parastratimeni* (Yoldan Çıkmış) (1935) adlı realist romanı ile beğeni toplamayı başarmıştır. Bir diğer kadın yazar Melpo Aksioti (1906-1973) ise, yayımladığı ilk romanı *Diskoles Nihtes* (Zor Geceler) (1938) ile başarı sağlayamayıp tepki toplamış olsa da, ikinci romanı *Thelete Na Horepsume Maria* (Dans Edelim mi Maria)'da (1940) ilk romanında var olan anlatım bozukluklarını düzeltmiştir.

Daha önce de belirttiğimiz gibi 30 Kuşağı yazarlarının temel konusu Anadolu Bozgunu (Küçük Asya Felaketi) olmuştur. Bozguna bizzat tanıklık etmiş yazar Yorgos Theotokas, kuşağının özelliklerini şöyle dile getirmektedir:

> *"Küçük Asya Felaketi ve felaketin ardından yaşanan nüfus mübadelesi bu edebiyat kuşağını derinden etkilemiştir. Yaşanan bu olaylar, bu kuşağın edebi ürünlerinin sosyal ve organik yapısını değiştirmiştir. Bir önceki kuşağın Yunanlıların daha önceki sınırlarına, Bizans devletinin sınırlarına kavuşma fikri ve düşüncesi 1922 Eylülünde*

[32]Mario Vitti, *a.g.e.*, s.294.
[33]Roderick Beaton, *Εισαγωγή στην Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία* (Çağdaş Yunan Edebiyatına Giriş), Nefeli Yayınevi, Atina 1996, s.176-177.
[34]Urania Polikandrioti, *a.g.m.*, s.249.
[35]Linos Politis, *a.g.e.*,s.326.

son bulmuştur. 1922 Eylülünden sonra, bir önceki dönemin hülyalı romantizminin yerini yeni bir gerçeklik ve edebiyat almıştır. 30 Kuşağı Yunan edebiyatında yaşanan bu olgunlaşmanın ifadesidir"[36]cümleleri ile anlatmıştır.

Savaş, Anadolu'da şehirleri ve kasabaları yerle bir etmekle kalmayıp, "Büyük Yunanistan" rüyasını da yok etmiştir. Yaşanan bu olay, yeni bir ulusal birliği arzulamak için dönüm noktası olmuştur. İmzalanan Lozan Antlaşması (Temmuz 1923) ülkenin tarihi akımını, siyasetini ve sosyal yaşantısını doğrudan etkilemiştir. Muhacir ve mübadillerin gelmesi ile farklı kültürlerin entegrasyonu oluşmuş, farklı tutumlar ve farklı kültürlerin birleşmesi 20. yy.'ın ilk yıllarının profilini oluşturmuştur. Ulusal ayrışma (ethnikos dihasmos), muhacirlik, sosyo-politik etkenler ve yeni arayışlar hayatı etkilemiştir. Anadolu'dan gelen muhacirler, iyi eğitim almış kişilerdir. Günlük tutma alışkanlığı olan, kalemi ve dili kuvvetli muhacirler, yaşanan olayları kaydetmişlerdir.

Yorgos Seferis'in de söylediği gibi I. Dünya Savaşı dönemi ve sonrası sanatın en verimli yılları olmuştur.[37] Edebiyat da, insan hayatında yaşanan her olaydan olduğu gibi, bu olaylardan da nasibini almıştır. Yaşanan bu içsel yıkımı sayfalara dökmek, insanoğlunu az da olsa rahatlatmıştır. Dönemin romanlarında muhacirlerin yaşadığı zorlukları, yerli halkın onlara takındığı tavırları apaçık görmek mümkündür.

Aggelos Terzakis'in

"Hayatı, camları renkli ve vernikli bir Atina kahvehanesinden bulanık görüyorum. Atina'nın yok olmuş hayatını görüyorum. Dışarıdaki çok tozlu az hareketli yoldan, yolcular geçiyor acele etmeksizin. Bazıları laternalarla ve boğazında oluşan büyük düğümlerle, mahallede şarkılar söylüyor. Mahalleden sıcak yemek kokusu geliyor. Gecenin çöken gölgesinin arasında, aniden yoldan geçen eğilip büzülmüş mumyaları

[36]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.161.
[37]Eleni Dimaku, *a.g.e.*, s.27-29.

görüyorsun: Felaketin getirdiği muhacirleri. Dönemimiz için yenilmiş bir dönem diyorlar. Bunu diyenler bir zamanlar Batı Avrupa'da terziler tarafından gösterişli kostümler giyenlerdir. Yenilmiş mi? Dramatik demek daha iyi olacak. Şüphesiz belgelenebilir dönemler var, bilinçlerinin uykuda olduğu ruhlarının korku dolu olduğu zamanlar. 1922-1929 yılları endişe ve bulantının önsezi ve isyanla karıştığı tuhaf yıllar olmuştur"[38] sözlerinden yaşanan zorlukları anlamak mümkündür.

30 Kuşağı'nda Marksizm akımına kapılanlar ya da milliyetçiler ve siyasi örgüt- parti kurup yürüyüşlere katılan bazı yazarlar olmuştur. Fotis Politis (1890-1934) devlet karşıtı ve devlet yancısı bu olayların tamamen dışında kalarak "*Sanatla devlet arasında, eğitimle yerel yönetimde olduğu gibi kopmayan bir bağ bulunmaktadır. O halde sanat, devletin yararınadır"* demiştir.[39]

30 Kuşağı yazarlarının çoğu Anadolu Bozgunu'na doğrudan tanıklık etmemiş yazarlardır. Fakat bir çok yazar geçmişle empati kurup o döneme ait eserler kaleme almıştır. Yazarların Türk-Yunan ilişkileri ile ilgili romanları öykü kitapları vardır. Kuşağın eserlerine bakıldığında roman ve hikâyelerde pek çok Türk'e "ötekine" rastlanır.[40] Anadolu'da yaşamamış, olaylara tanıklık etmemiş yazarların eserlerindeki öteki olan Türk, her zaman kötü karakterdedir.

Olaylara bizzat tanıklık etmiş (Theotokas, Venezis, Politis gibi) yazarlar ise eserlerinde ötekini kötülemezler. Daha önce de belirttiğimiz gibi, 1920-1970 arası yazılan eserlerde "öteki" olarak Türklere rastlamak mümkündür. Romanlarda karakterlerin farklı ırklara sahip olduğunu belirtirler ama kötü olan sadece Türk değildir. Savaşla beraber zor günler başlamıştır. Savaş, sadece Rumlar/Yunanlar için değil, Türkler için de birçok zorluk yaratmıştır. Birçok Türk, tıpkı Rumlar/ Yunanlar

[38]Eleni Dimaku, *a.g.e.*, s.29.
[39]Mario Vitti, *a.g.e.*, s.292.
[40]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.163.

gibi evlerinden ve yurtlarından olmuştur. Romanlarda olaylar mutlu başlayıp mutsuz bitmektedir. Umut, yanan evler ile beraber kül olmaktadır.[41]

30'lu yıllar, Avrupa'da edebiyat alanında sürrealizmin hat safhaya ulaştığı yıllardır. Bu açıdan bakıldığında Yunanistan'da da bazı değişikliklerin başladığını görmekteyiz. Avrupa'da eğitim almış Yorgos Theotokas'ın, Orestis Digenis takma adıyla henüz yirmi dört yaşındayken yazdığı deneme yazısı *Elefthero Pnevma* (1929) (Özgür Düşünce), 30 Kuşağı'nın manifestosu olarak bilinmektedir.[42] Theotokas, *Elefthero Pnevma*'da diğer yazarlara seslenerek, şiir ve nesrin yenilenmesi için, düşüncelerini özgürce yazmalarını istemiştir.

Elefthero Pnevma, Yunan edebiyatına gerek şiir gerekse düzyazıda büyük yenilikler getirmeye vesile olmuştur. Yenilikçi ideolojik ve estetik şiirler, makale ve öyküler yayımlanmaya başlamıştır. Theotokas, ayrıca militarizmin ve ulusalcılığın da Yunan şiirini etkilediği düşüncesinde olduğunu söylemiştir. Fanatik ulusçuların her zaman devletin yanında olduğunu, gösteri ve faaliyetlere katıldığını belirtmiştir.[43]

Dönemin iki önemli edebiyat dergisi vardır. 1935 yılında kurulan Andreas Karadonis'in (1910-1982) müdürlüğünü yaptığı *Nea Grammata* dergisi, 30 Kuşağı için büyük değer taşımaktadır ve 30 Kuşağı yazarlarının getirdiği yeniliklerin aynası haline gelmiştir.[44] Yorgos Seferis, Odisseas Elitis gibi kuşağın önemli edebiyatçıları eserlerini bu dergide yayımlamıştır. Andreas Embirikos'un (1901-1975) dikkatleri üzerine toplayan sürrealizm (gerçeküstücülük) akımı çizgisindeki eserleri *Nea Grammata* dergisinde yayımlanmıştır.[45]

---

[41]Damla Demirözü, *a.g.m.*, s.165-180.
[42]Aleksis Ziras, "Ελεύθερο Πνεύμα" (Özgür Düşünce), *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008,s.613.
[43]Aleksandros Argiriu, *a.g.e.*,s.370.
[44]Andreas Karadonis, *Εισαγωγή στη Νεότερη Ποίηση* (Çağdaş Şiire Giriş), Difros Yayınevi, Atina 1958, s.164-165.
[45] Linos Politis, *a.g.e.*,s.328-329.

Bir diğer dergi ise, Selanik'li yazarların kurduğu *Makedonikes İmeres* dergisidir. Dergi, 1932 yılından 1939 yılına kadar faal olmuş ve kısa bir süreliğine tekrar 1952'den 1953'e kadar yayın yapmıştır. Aylık yayımlanan bir dergidir. Bu dergide Stelios Ksefludas (1902-1984), Nikos Gatsos (1911-1992), Odisseas Elitis (1911-1996) ve Takis Varvitsiotis'in (1916-2011) eserleri yayımlanmıştır.[46] Ayrıca Vasos Varikas (1913-1971), Atina'da yayımlanan *To Vima* ve *Ta Nea* adlı gazetelere kitap eleştirileri yazmıştır.[47] Dergilerde makale, öykü ve deneme yazıları yayımlayan yazarların bazıları ilk yıllarında takma isim kullanmıştır.

[46]Linos Politis,*a.g.e.*,s.322-323.
[47]Linos Politis,*a.g.e.*,s.329.

II.BÖLÜM

TASOS ATHANASİADİS'İN HAYATI VE ESERLERİ

2.1. Yazarın Hayatından Önemli Kesitler

Tasos Athanasiadis 1 Kasım 1913 yılında Manisa'nın Salihli kazasında doğmuştur. Epir kökenli olan babası Mihail Athanasiadis, Salihli'de bankacılık ve ticaret ile geçimini sağlamaktaydı. Panagiotopulos ailesinden olan annesi Anthi de yazar Tasos Athanasiadis gibi Manisa doğumludur. Athanasiadis ailesi, dört çocuğa sahiptir. Yazar, dört kardeşin en küçüğü ve ailenin tek erkek evladıdır. Bir erkek abisi olmasına rağmen doğduğu andan itibaren yaşamamıştır.[48] Babası Mihail Athanasiadis'in ilk evliliğinden olan bir oğlu daha bulunmaktadır, Yunanistan'da askerlikle ilgili bir görevde çalışmaktadır.[49]

Tasos Athanasiadis hayatının ilk dokuz yılını 1850 yılında kurulmuş olan, Salihli kasabasında geçirmiştir. Salihli, o zamanlarda sokakları güzel evlerle çevrelenmiş olan zengin bir kasabadır. Athanasiadis ailesi de, bu güzel evlerden birine sahiptir ve evin beş odası bulunmaktadır. Evin kapısında, evin inşa tarihi (Ağustos 1909) yazmaktadır.

Yazarın babası Mihail Athanasiadis, sarı saçlarından dolayı Sarris (Türkçe Sarı) lakabını almıştır. Sarris, 1918 yılında yazar altı yaşındayken vefat etmiştir. Babasının vefatıyla ailenin liderliğini üstlenmek, güçlü duruşu ile dikkat çeken annesi Anthi'ye kalmıştır. Dört yıl sonra, 1922 yılında Anadolu Bozgunu sebebi ile Athanasiadis ailesi, küçük bir çanta içinde onları belirli bir süre geçindirebilecek kadar takı ve altın lirayla Atina'ya göç etmiştir. Eşyalarının arasından kurtarabildikleri tek şey bu küçük çanta olmuştur.

---

[48]Stavrula Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα Μάτια της Γενιάς Μας* (Kuşağımızın Gözünden Tasos Athanasiadis), Birinci Baskı, Grigori Yayınevi, Atina 2008, s.11.

[49]Stavrula Tsupru, "Τάσος Αθανασιάδης Βίος και Έργο" (Tasos Athanasiadis Hayatı ve Eserleri), *Diavazo Dergisi*, Sayı:471, Atina, Şubat 2007,s.104.

1922-1927 yıllarında Tasos Athanasiadis, üç kız kardeşi ve annesi ile göçmen evlerinde yaşamıştır. Fakat daha sonra tazminattan elde ettikleri para ile kendilerine bir ev yaptırmışlardır. Tasos Athanasiadis, o dönemde bir yıl İ. M. Panagiotopulos Özel Okulu'nda eğitim görmüştür. Eğitim hayatına devlet okulunda devam etmiştir. Ablaları kısa bir süre içinde kamuda bir yerlere atanmıştır. Stasa, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Bakanlığı'nda, Aleka ise Askeri Komutanlık'ta bir iş sahibi olmuştur.

Yazarın kendine en yakın hissettiği kardeşi, yaşlarının da birbirine yakın olması sebebiyle, düşünce ve beğenilerinin de birbirine yakın olduğu kız kardeşlerin en küçüğü Kalliroi'dir. Kalliroi, daha yirmi bir yaşındayken verem yüzünden hayatını kaybetmiştir. Kalliroi de tıpkı kardeşi gibi sanatkâr bir karaktere sahip olduğundan, hasta yatağında bile şiirler yazmış, kardeşinin defterini öyküler ile doldurmasını merakla ve memnuniyetle beklemiştir. Hatta bu öykülerin bazıları Tasos Athanasiadis daha ortaokulda iken dergilerde yayımlanmıştır.

Yazarın ortanca kardeşi Aleka 1939 yılında vefat etmiştir. Aleka'nın oğlunu, hiç evlenmemiş olan kardeşi Stasa büyütmüştür. Yunanistan'da iç karışıklıkların devam ettiği yıllarda yazar, bu dönemi anlatan bir deneme yazısıyayımlamıştır. Bu deneme yazısı, yazarın 1928-1940 yılları arasında Atina'nın iki savaş arasında bulunduğu dönemde yazılmış olan roman şiir gibi eserler hakkında yorumlarını içermektedir. Aynı yılın Nisan ayında Devlet Tiyatrosu Yazarlık Bölümüne müdür olarak atanmıştır. Birçok konuda olduğu gibi, bu konuda da yazar Yorgos Theotokas'ın yardımından faydalanmıştır.[50]

Okumayı çok seven Tasos Athanasiadis, yerli ve yabancı kitaplar okumaya devam etmiştir. Hayalini kurduğu tıp fakültesine girebilmek için, aynı zamanda çalışıp ailesine destek olmuştur. İstediği bölüm tıp olmasına rağmen, kazandığı fakülte Atina Üniversitesi Hukuk Fakültesi olmuştur.[51] Eğitimine devam ederken

[50]Stavrula Tsupru, "Τάσος Αθανασιάδης Βίος και έργο"..., s.105.
[51]Gös.yer.

Hukukçular Sandığı muhasebe ofisinde çalışmıştır. Hukuk eğitimi aldığı dönemde, henüz yirmi yaşında bile değilken, edebiyata merak sarmış, roman yazarı olmaya karar vermiştir. Askerliğini Atina'nın Likavitto bölgesinde yapmıştır. Konuşmalarında, hayatı boyunca eline hiç silah almadığını itiraf etmiştir.[52]

Athanasiadis, her ne kadar küçük yaşta öyküler yazıp, öyküleri dergilerde yayımlansa da asıl yazarlığa başlaması 1936 yılında *Pos Evlepe o Fotos Politis ti Neoelliniki Pragmatikotita* (Fotos Politis Çağdaş Yunan Gerçeğini Nasıl Görüyordu) adlı çalışması ile olmuştur.[53] Yazarlığının ilk dönemlerinde kilise yazıları ve Hristiyanlıkla ilgili dini kitaplarla ilgilenmiştir. Edebiyata yönelmesi daha sonra olmuştur.[54] Neredeyse edebiyatın her dalı ile ilgilenmiş ve eser üretmiştir.

Athanasiadis'in eserleri her ne kadar 40 Kuşağı zamanında ve sonrasında yayımlanmış olsa da, yazar 30 Kuşağı'nın genç yazarlarındandır. Eserlerinde geleneksel yöntemleri modern yöntemlerle birleştirmiştir. Eserlerinin çok kahramanlı, olayların karmaşık ve uzun olması sebebiyle, Athanasiadis nehir roman türü yazarlarının Yunanistan'daki temsilcilerinden biri olarak kabul edilir ve Yunan edebiyatında büyük önem taşır.

Athanasiadis, çok iyi bir biyografik roman yazarıdır. Rus yazar Dostoyevski'ye büyük hayranlık beslemiştir. Dostoyevski'nin çocukluk yılları, dini inanışları ve eserleri yazarın dikkatini çekmiştir. Yazarın hayranlık beslediği bir diğer Rus yazar da Lev Tolstoy'dur. İki Rus yazarın karşılaştırmasını yaparken, Lev Tolstoy'u eserlerinde, gizemli ve karmaşık dünyaya değinmediği için Dostoyevski'den daha alt seviye olarak değerlendirmiştir. Dostoyevski'nin eserlerini düşünce ve duygularıyla yazdığını, Tolstoy'un ise eserlerinde mantıkla yürüdüğünü belirtmiştir. Bu yüzden Dostoyevski'yi şaire benzetirken, Tolstoy'u mimara benzetmiştir. Ona göre Tolstoy önce insan vücudunu inşaa etmekte, sonra bu vücutta

---

[52]Stavrula Tsupru, *a.g.m.*, s.104.
[53]Gös.yer.
[54]Stavrula Tsupru, "Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες και Λογοτεχνικοί Κύκλοι" (Eleştiriler/ Yazar Yanılgıları ve Edebiyat Çevreleri), *Nea Estia Dergisi*, Sayı:1864, s.402.

barınacak ruhu vücuda katmaktadır. Onun eserlerinde eylemler ön plandayken, Dostoyevski'nin eserlerinde duygu ve düşünceler ön plandadır. Dostoyevski'ye duyduğu hayranlık onunla ilgili yazdığı eserlerden açıkça anlaşılmaktadır.[55]

Yazar, *Panthei* romanını yazarken eski ve soylu bir aile olan Sutsu ailesinden ilham almıştır. Romanın çok karakterli olması da yazar Theotokas'ın etkisi altında kalmasındandır. Romanın akıcılığını sağlamak için, romanı yazdığı sırada Lev Tolstoy'un *Savaş ve Barış* romanını tam dört kez okumuştur. Roman, 1961 yılında Atina Akademisi tarafından ödüle layık görülmüştür.[56]

1963 yılında yayınlanan *Albert Schweitzer* biografik romanı ile tekrar Devlet Ödülüne layık görülmüştür. Yazarın röportajlarında da dile getirdiği, hayatının en kötü olayı olarak değerlendirdiği olay, 1967 yılında annesini kaybetmesi ile gerçekleşmiştir. Tasos Athanasiadis 1972 yılında Devlet Tiyatrosundaki görevinden ayrılmıştır. 1971-1974 arası diktatörlük yılları içinde yazdığı *İ Fruri Tis Ahayas* (Akha'nın Muhafızları) adlı romanı, 1975 yılında yayımlanmış ve bu roman Atina Akademisi "Urani Ödülü" almıştır.

1978 yılında, Devlet Tiyatrosunun drama bölümünde eğitim alırken tanıştığı ve Atina Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde eğitim vermekte olan Filolog Maria Dimitropulu ile evlenmiştir. Aynı yılda *O Yos Tu İliu* (Güneşin Oğlu) adlı kitabı yayımlanmıştır. Roma imparatoru Julianus'un hayatını anlatan biografik roman yazarın ödüllerine bir yenisini daha eklemesini sağlamıştır. 1984 yılında ablası Stasa'yı 87 yaşındaylen kaybetmiş ve büyük bir üzüntü yaşamıştır.[57]

Tasos Athanasiadis, Urani Vakfı (İdrima Urani), Kostas Palamas Vakfı, Abdi İpekçi Edebiyat Ödülleri Vakfı'na başkanlık yapmıştır. Ulusal Yunan Edebiyatçılar Birliği'nin kurucu üyelerindendir. Yunan Pen Club Birliği'nin başkanlığını yapmıştır. Omada Ton Dodeka (Onikiler Grubu) kurucu üyesi olmuştur. Fransız

[55]Stavrula Tsupru, *a.g.e.*, s.21.
[56]Stavrula Tsupru, *a.g.e.* s.20.
[57]Stavrula Tsupru, "Τάσος Αθανασιάδης Βίος και Έργο"..., s.106.

Akademisi ve Uluslararası Herder Vakfıödülü almıştır. Eserleri Fransızca, Bulgarca, İtalyanca, Almanca, Romence, İspanyolca, Portekizce, ve İsveç diline çevrilmiştir.[58] Türkçeye çevirilmiş herhangi bir eseri tespit edilememiştir. Tasos Athanasiadis 21 Eylül 2006 tarihinde 93 yaşındayken hayata gözlerini yummuştur.[59]

ESERLERİ:

ROMANLARI:

- *İPanthei*(Pantheoslar) Üç cilt (1948-1961)
- 1.cilt *Harismeni Epohi* (Eğlenceli-Mutlu Dönem)
- 2.cilt *Marmo Pantheu*
- 3.cilt *Kerkoporta* (Arka Kapı)
- *Ta Pedya tis Niovis* (Niobe'nin Çocukları) (Dört cilt 1988-1995)
- *İ Fruri tis Ahayas* (Ahaya'nın Muhafızları) (İki cilt 1975)
- *İ Ethusa tu Thronu* (Taht Odası) (1969)
- *İ Teleftei Eggoni* (Son Torunlar) (İki cilt1984)

BİOGRAFİ KİTAPLARI

- *Dostoyevski* (1956)
- *Albert Schweitzer* (1963)
- *Yos tu İliu* (Güneşin Oğlu) (1978)
- *Tria Pedya tu Eona tus* (Yüzyıllarının Üç Çocuğu) (1957)

DENEME VE SEYAHATNAMELER

- *Pos Evlepe o Fotos Politis ti Neoelliniki Pragmatikotita* (Fotos Politis Çağdaş Yunan Gerçekliğini Nasıl Görüyordu?) (1936)
- *Thalassini Proskinites* (Deniz Ziyaretçileri)(1943)

[58]Stavrula Tsupru, *a.g.e.*, s.107.
[59]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*,s.104-107.

- *To Taksidi sti Monaksia* (Yalnızlığa Yolculuk) (1944)
- *Apostasia* (Döneklik) (1945)
- *Veveotites ke Amfivolies* (Kesinlikler ve Şüpheler) (1980)
- *Anagnorisis* (Tanıma) (1965)
- *Apo ton Eafto Mas stus Allus*(Şahsımızdan Başkalarına) (1993)
- *Agia Neotita* (Aziz Gençlik) (1990)
- *To Elegiako Odiporiko* (Matemli Seyahatname) (1992)
- *To Meseoniko Triptiho*(Ortaçağ Üçlemesi (1998)
- *Kiriyes ke Kirii sas Efharisto* (Baylar ve Bayanlar Size Teşekkür Ederim) (2002)
- *Sto Proto Skali* (Birinci Basamakta) (2002)

2.2. Tasos Athanasiadis'in Eserleri ve Roman Türleri

Yazar Athanasiadis için zaman ve tarih çok önemlidir. Bunu yazdığı romanlardan anlamak mümkündür. Çoğu romanlarında günlük tutan karakterlere, roman tarihini belli eden kitaplara ve gazetelere yer vermiştir. Hatta roman anlatıcısını günlük tutan bir karakter olarak seçmiştir. Kullandığı bu yöntemle, yazar okuyucunun dikkatini çekmeyi başarmıştır. Okuyucu, karakterlerin tuttuğu günlüklerden, ayrıntılarda verilmiş olan zaman süreçlerinden roman zamanını kolaylıkla anlamakta, dönemin yaşam şartlarını görmekte ve o sahneleri gözünde canlandırabilmektedir. Yazar bu yöntemi kullanırken her ne kadar Fransız yazar André Gide'den etkilenmiş olsa da, romanlarına kendi yöntemlerini de eklemiştir.[60]

Athanasiadis, romanlarında insanı mükemmel bir şekilde tanımlar. Roman hangi dönemde geçiyorsa okuyucu o döneme kısa bir yolculuk yapmış olur. Çünkü romanlarda, dönemin insanları yaşayış tarzı, kültürel kimlik ve gelenekleriyle çok ayrıntılı bir şekilde anlatılmıştır. Tarih, gelenek ve görenekler, aşk, öfke, psikolojik analizler, günlük yaşam savaşı ve daha fazlası... kısacası insan hayatında var olan herşey yazarın romanlarında da vardır ve ince ince işlenmiştir. Athanasiadis'in

[60]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα Μάτια της Γενιάς Μας*..., s.146-148.

eserlerindeki karakterler her zaman kendini doğru bir şekilde ifade edebilmektedir. Karakterler, her zaman halkın içinden, herkesin yaşadığı duyguları ve günlük yaşantıyı yaşayan kişilerden oluşur.[61]

Yazar, romanlarındaki karakterleri oluştururken, onları sadece bir birey olarak görmez, kendine has davranış biçimi olan özel insanlar olarak görür ve öyle var eder. Düşünme yetisi iyi geliştirilmiş bu karakterler, romanlarda her zaman olayları tartışıp çözümleyebilir.[62] Bir romanda geçen karaktere başka bir romanda rastlanmaz. Eğer romanları birer film, yazarımızı da bir yönetmen olarak göz önünde bulundurursak, yönetmenimizin her filminde değişik senaryo ve değişik oyuncularla çalışmasına rağmen mükemmel sahneler çektiğini söylememiz yanlış olmaz. *Veveosis ke Amfivolies* (Kesinlikler ve Şüpheler) deneme yazısına verdiği isimden de anlaşılacağı gibi, onun şüphelere de netlik kazanmış olaylara da her zaman verecek bir cevabı vardır.

Tasos Athanasiadis'in yarattığı karakterlerde dikkat ettiği noktalardan biri de kişisel ahlaki değerdir. Onun için ahlak; kişinin düşündükleri ile uyguladıkları arasındaki sonuçtur. Yani kişisel sınırları ve kontrolü bilmek, öz disipline sahip olmaktır. Yazar konuk olduğu "Nihterinos Episkeptis" (Gece Ziyaretçisi) adlı programda Aris Skiadopulos'a demeç vermiş, *İ Panthei* ve *İ Fruri tis Ahayas* romanlarından yola çıkarak ahlaki değere verdiği önem ile ilgili örnekler vermiştir.

Aris Skiadopulos'un sorduğu *"Yarattığınız roman kahramanlarında en çok neye dikkat ediyorsunuz?"* sorusuna şu cevabı vermiştir:

> *"Yarattığım roman kahramanlarında en çok ahlaki düzeye dikkat ediyorum. İ Panthei romanının karakteri Andreas Pantheos, seviyeli ahlaki duruşuyla okuyucuların dikkatini çekmeyi başarmıştır. Öyleki*

[61]Dionisis K. Magliveras, "Οι Ήρωες του Τάσου Αθανασιάδη όχι θεωρητικές κατασκευές" (Tasos Athanasiadis'in Kurgusal Buluş Olmayan Kahramanları), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007,s.118.
[62]Stavrula Tsupru, "Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες και Λογοτεχνικοί Κύκλοι", s.402-403.

bununla ilgili bir anım da bulunmaktadır. Ulusal Tiyatroda Yazarlık Şubesi Müdürü olarak çalıştığım yıllarda, tiyatroda çalışan genç bir hanım bana kim olduğumu sormadan ve konuya hiç bir giriş yapmadan:"Athanasiadis Bey, Andreas Pantheos karakterine o kadar güzel bir ahlaki seviye yerleştirmişsiniz ki, okuyucular karakterin ahlaki duruşuna hayret ediyor" demişti. Bu anıyı hayatım boyunca unutmadım. İ Ethusa tu Thronu romanının başkarakterlerinden olan Lukas Deloggis'de ahlakı ile okuyucunun dikkatini çekmiştir. Paris'te eğitim görmüş, Frenk kökenli, daha çok yalnız yaşamayı seven ahlaklı bir karakterdir."[63]

Yazarın eserlerinde, karakterlerin yaşayışı, kendini ifade etme biçimi, olaylara karşı takındıkları tavır, psikolojik ve dini arayışları okuyucunun beğenisini toplamıştır. Okuyucunun dikkatinden kaçmayan bir önemli detay ise romanlardaki ölüm sahneleridir. Romanlarda dramatik ölüm sahneleri bulunmaktadır. Romanların genellikle son bölümlerinde ölüm gelmektedir. Yazar, neredeyse her romanda okuyucuya insanın nereye gideceğini hatırlatmaktadır ve kendisi de, kendi özel yaşamında ölümü her zaman hafızasında barındırmaktadır:[64]

"Okuyucularınız, romanlarınızda kurguladığınız ölüm sahnelerinin çok sakince ve soğukkanlılıkla gerçekleştiğini düşünüyor. Bu konuyla ilgili ne düşünüyorsunuz?" sorusuna şu cevabı vermiştir: *"Eğer bir kişi haftada en az bir kere dahi olsa mezarlığı gözünde canlandırırsa, belki de daha kontrollü bir yapıya sahip olacaktır. Kimse sayısız olasılıklar içinde kaybolmamalı. İnsanın doğuşu zaten büyük bir mucizedir*".[65]

[63]Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ(10.05.2018)
[64]Vaggelis Athanasopulos, "Η Ασφάλεια του Κύκλου" (Döngünün Verdiği Güven), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007,s.121.
[65]"Nihterinos Episkeptis" Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ(10.05.2018)

Athanasiadis'in, romanlarındaki karakterlerin çok oluşu ve olay örgüsünün karmaşık bir yapıya sahip olması aynı zamanda uzun soluklu destansı romanlar olması, televizyon ekranına da uygun sahneler çıkartmıştır. Yazarın *İ Panthei, İ Ethusa tu Thronu, İ Fruri tis Ahayas, Ta Pedya tis Niovis* romanları televizyona dizi olarak çekilmiştir. Tasos Athanasidis'e romanlarının televizyon ekranına taşınması ile ilgili bir soru sorulduğunda;

> *"Öncelikle televizyon olacağı ve kitaplarımın ekrana taşınacağı hiç aklıma gelmezdi. Böyle birşeyi asla talep etmedim. Ben romanlarımı temsil ediyorum. İ Fruri tis Ahayas romanında, cunta yanlısı bir genç öğrenciyle bir yargıç arasında mahkeme gerçekleşiyor. Genç öğrenci yargıca "bilim ve insan sevgisi kardeştir" diyor ve mahkemede bulunan herkes tarafından büyük alkış alıyor. Mesela, bu örnek televizyon ekranına çok uygundur. Fakat ben zamanında bunu bilmiyordum"* demiştir.[66]

Hayal dünyası geniş ve zihnen üretken olan yazar kendi hayatı ile ilgili itiraflarda bulunarak başka bir röportajında şu cümlelere yer vermiştir*:*

> *"Gençlik yıllarımı yere serdiğim gibi sanatımda da az çok problemler yaşadığımı itiraf ediyorum. Gerçekleştirmek istediğim şeylerde karşıma birçok engel çıktı. Aklımca herşey yanlış gidiyordu. Fakat tarih çerçevesi içinde, psikolojik realist eserler oluşturmak konusunda ilham dolu bir özelliğe sahibim. Psikolojimi, yapay olayları yapay insanlarla birleştirmek konusunda epey zorluyorum. Yaratıcının, etrafındaki insanlardan ayrı kalmasına dikkat ediyorum. Bu benim için sanatsal bir değer içermektedir. Eserlerimin çoğu hayal ürünüdür. Eserlerimde, nadiren otobiyografik bilgiler yer alsada fazlasıyla*

[66]Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ(10.05.2018).

otopiskoloji vardır. Bu yöntemi kullanırken kendimi rahat hissediyorum. Kendimi biçimlendirip düzenlediğimi düşünüyorum."[67]

Vaggelis Psirakis'e verdiği röportajda ise

"*İlham dolu bir özelliğe sahibim. İnsanları, hayvanları, doğayı ve güzelliği seviyorum. Yeterince yalnız yaşıyorum. Yalnızlığım beni zaman zaman üzse de çoğunlukla heyecanlandırır. Yalnızlık iyi bir gözlem evidir. Bu gözlem evinde fikirlerimin arasında heyecan ve coşkuyla dolaşıyorum. Düşünceler içimde iktidar kuruyor. Hristiyanlığa inanıyorum. İnsanlığı, soğukkanlı, hayatın sakinliğine ve umutsuzluğuna kapılmış fakat yinede sevecen olan canlılar olarak görüyorum*" demiştir.[68]

Kendisinin de dile getirdiği gibi Hristiyanlığa ve ahlaki değerlere büyük önem vermektedir. Bunu, *İ Ethusa tu Thronu* romanından anlamak mümkündür. *İ Ethusa tu Thronu* romanı dinsel inançlarla psikolojinin çatışmasını ortaya koyan bir romandır. Romanda geleneksel teknikler, modern tekniklerle birleştirilmiş, ortaya sürükleyici bir eser çıkmıştır. Athanasiadis'in her romanında olduğu gibi, bu romanda da çok karakterlilik ön plandadır. Fakat romanın başkahramanı Lukas Deloggis'tir. Roman, 1960'ların yaz aylarında bir adada geçmektedir. Başkahraman Lukas Deloggis, dini inançlar ve dünyevi tutkular arasında kalmış, kendi dünyasında çatışmalar yaşayan ahlaklı bir karakterdir. Romanın asıl konusu da budur, dini yani sonsuz hayatı ya da dünya tutkularını seçmek.

Bir kilisede keşiş olan Deloggis, adaya gelen genç ve güzel bir kıza âşık olmuştur. Annesinin ve ada halkının tüm tepkisine rağmen hayali olan aileyi kurmuştur. Artık, Tanrının "yasaklardan" ibaret olmadığını düşünmeye başlamış, Havva ve Âdem'in affedildiği gibi herkesin affedilme şansı olduğunu savunmuştur.

[67]StavrulaTsupru, Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες..., s.404.
[68]Stavrula Tsupru, *a.g.e.*, s.404-405.

Ona göre hayattaki mücadelelere en güzel çözüm affetmektir. Yaptıklarını kabul edip, affedilmeyi beklemiştir. Adaya tatile gelen Grekuar'ın, Deloggis'le evlenen Glavki'nin de çeşitli günahları romanda anlatılmaktadır. Romanda yazarın Hristiyanlıkla ilgili bilgilerinin ne kadar zengin olduğunu ortaya koyan cümleler vardır. Ölümle hayat arasında geçen mücadele okuyucuya kendi hayatlarını sorgulatmayı başarmıştır.[69]

Yazarın röportajında kendini ifade ediş biçiminden de anlaşılacağı gibi çok yönlü düşünme biçimine sahip olduğunu görüyoruz. İnsanları bir yandan karamsar ve umutsuzluğa kapılmış olarak tanımlarken, diğer yandan ise sevecen olarak tanımlamaktadır. Olayları ve kişileri her yönden görüp değerlendirebilme özelliği Athanasiadis'i kusursuz bir yazar haline getirmiştir. Romanlarındaki karakterleri mutlak iyi veya mutlak kötü olarak yaratmamıştır. Kapsamlı düşünme ve yapay olaylar yaratabilme gücünü, engin bilgisiyle harmanlayarak ortaya müthiş eserler çıkarmıştır.

Yazarın eserleri Yunanistan'da olduğu kadar yurt dışında da beğeni toplamış ve yabancı dillere çevrilmiştir. Bulgaristan'lı yazar Stoina Poramanska, yazarın birkaç öyküsünü okuduğunda çok etkilendiğini, öykülerin Yunan hayatından esintiler taşıdığını, öykülerde bulunan gençlerin ilgisini çektiğini söylemiştir. Athanasiadis'in öykülerini edebiyat bölümü öğrencileri ile birlikte Bulgarcaya çevirip, Edebiyat Çeviri Birliği'nden ödül almışlardır. Poramanska, Athanasiadis hakkında *"Athanasiadis aklımda insanların öykülerini her zaman tatlı dille anlatan, gençliğe saygı duyan biri olarak kalacak"* demiştir.[70]

Yazarın *İ Ethusa tu Thronu, O Yos tu İliu* ve *Dostoyevski* romanlarını Romenceye çeviren Elena Lazar, Athanasiadis hakkında şu değerlendirmeyi yapmıştır:

---

[69]Kostas Haciandoniu, " Η Αίθουσα του Θρόνου Ο Τάσος Αθανασιάδης Μπροστά στο Αίνιγμα του Κακού" (Taht Odası Tasos Athanasiadis, Kötünün Bilmecesi Karşısında), *Nea Estia Dergisi*, sayı:1864, s.431-446.

[70]Stina Paromanska, "Στη Βουλγαρία" (Bulgaristan'da), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007, s.129.

"Romanya'da Yunan edebiyatını temsil edebilecek, Yunancadan Romenceye tercüme edebileceğim kitaplar arıyordum. Athanasiadis'in eserleri ile tanıştım. Onun eserleri tam olarak Yunan edebiyatını temsil ediyordu. Kitaplığımın Yunan edebiyatı bölümünde Tasos Athanasiadis'in neredeyse tüm eserleri bulunuyor. Atina'ya her gidişimde Athanasiadis Bey ile görüşüyordum. Beni tüm misafir perverliğiyle ya evinde ya da bürosunda misafir ediyordu. Onu sayısız sorularımla meşgul ettiğimde bana tüm kalbiyle usanmadan açıklayıcı cevaplar veriyordu. Athanasiadis, Romanya'da tanınan en ünlü yazarlardan biridir. Yapılan röportajlar sayesinde de Romanya'lı okuyucular yazarı daha iyi tanıma fırsatı bulmuştur.''[71]

Romanya ve Bulgaristan dışında Fransa ve İspanya'da da bir hayran kitlesi oluşturmuş, eserleri Fransızca ve İspanyolcaya da çevrilmiştir.[72] Yazarın romanlarının uygun bulunduğu roman türleri ise aşağıdaki gibi değerlendirilmektedir:

2.2.1. Mektup Tekniği

Tasos Athanasiadis 18. yy.da var olan, mektup tarzı roman yazma yönteminden[73] etkilenmiştir. O dönemde edebiyat (18 yy.da), günümüze göre yeterince gelişmemiştir. Yazar dönemin getirdiği yetersizliklerden kurtularak, çağdaş dönemde bu tarzı yeniliklerle romanlarına yansıtmıştır.

Athanasiadis, gerek romanlarında, gerekse deneme yazılarında okuyucuya herşeyi düzenli bir şekilde, tarihi sırasına göre aktarmaktadır. Bunu roman ve deneme yazılarına mektup veya günlük tarzı bilgiler ekleyerek gerçekleştirir. Yazarın

[71]Elena Lazar, "Στη Ρουμανία" (Romanya'da), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007, s.131-132.
[72]*Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007, s.132-136.
[73]Mehmet Tekin, *Roman Sanatı*, On Beşinci Baskı, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2017, s.245.

en az bir romanını bile okuyan bir okuyucu, roman karakterlerinin mektuplara ve günlüklere ne kadar önem verdiğini görmektedir.

Yazarın, psikolojiye duyduğu ilgiyi romanlarına yansıttığı bu türden (mektubi roman) anlamak mümkündür. Psikologların insanlara önerisi, yaşadıkları sıkıntı veya yaşadıkları zorlukları yazarak, kendilerini rahatlatmaları olmuştur. Athanasiadis de bu öneriyi göz önünde bulundurarak, romanlarındaki karakterlere günlük tutma yöntemini uygulamıştır. Karakterler, bu yöntemle psikolojilerini rahatlatırken, aynı zamanda olayları kaydetmiştir.

Günlüklerde sadece kötü olaylar değil, güzel olaylar, çeşitli deneyimler de kaydedilmektedir. Böylelikle tarih içinde yer alan önemli olayların (savaş, mübadele v.s. gibi) insan psikolojisini ne denli etkilediği anlaşılmaktadır. Öyleki *İ Panthei* romanının ikinci cildinden bir örnek verecek olursak; Thali Pantheos isimli karakter hayatının çok zoraki ve eksik geçtiğini, fakat bu durumu zamanla yendiğini anlatmaktadır. Okuyucu, romanın akışını takip ederken, Thali Pantheos'un yazdıklarından nasıl bir psikolojik yapıya sahip olduğunu ve edindiği deneyimleri anlayabilmektedir.

Bir bireyin günlük tutması, sadece kendi hayatını yansıtmaz, etrafındaki sosyal hayatın da bir aynası olur. Bireyin, hayatındaki insanlarla yaşadığı sorun veya herhangi bir olay, bir toplumun da sosyal durumunu ortaya koymaktadır. Yazarın mektubi romanlarında yer alan günlüklerde her ne kadar iç monologlara, bireyin içinde yaşadığı psikolojik savaşlara, yaşadıkları deneyimlere yer verilse de, yeterince sosyal çevre ve tarih ile ilgili olaylarda bulunmaktadır. Günlüklerde her zaman tarih belirtilmektedir.

Karakterler arası iletişim ise, dönemin getirdiği yetersizliklerden dolayı mektuplarla sağlanmaktadır. Bu olay da yazar Athanasiadis'in roman türlerinden birini oluşturmaktadır. Karakterler, mektupları sakladığında bir nevi günlük tutmuş olup, olayları kaydedebilmektedirler. Romanda kişiler arası mektuplaşma okuyucuya

bilinmeyen sırları da açıklamaktadır. Yani toplumda farklı karakteristik özellik gösteren bir birey aslında bambaşka bir yapıya sahip olabilir, sırlarını bir kişi ile mektup aracılığıyla paylaştığında okuyucuyu şaşkınlığa uğratmaktadır. İki kişi arasında yaşanan özel bir durum veya bir sır mektuplarda yazılmakta, böylelikle roman daha sürükleyici bir hal almaktadır.

Tıpkı günlüklerde olduğu gibi mektuplarda da her zaman tarih belirtilir. Mektuplarda da sadece kişisel olaylara değil, sosyal ve tarihi olaylara da yer verilir. Bu tarz romanlar, kurgulama yeteneğiyle birlikte tarihi bilgi de gerektirmektedir. Yazar, yaptığı tarihi, psikolojik ve sosyal araştırmalar sonucu geniş okuyucu kitlesine ulaşmayı başarmıştır. Athanasiadis bu yöntemi çok yaygın olarak kullanmış olsa da, eserleri tamamen bu tarzda değerlendirilmemektedir.[74]

Yazar, *Panthei* ve *İ Fruri tis Ahayas* romanında olduğu gibi *Ta Pedya tis Niovis* adlı romanda da bu anlatım biçimini kullanmıştır. *Ta Pedya tis Niovis* adlı romanın ilk iki cildinde anlatıcı Trifonas İoannidis günlük tutmakta, son iki cildinde ise Trifonas İonnidis'in vefatından sonra bu görevi Stergios üstlenmektedir. Stergios, romanda yazarın bir nevi alter egosudur. Yani kendi yerine geçirdiği kişidir. *Ta Pedya tis Niovis* adlı roman her ne kadar otobiografik bir roman olarak değerlendirilse de, yazar romanın %99'unun kurgu olduğunu söylemiştir.

Aris Skiadopulos'a verdiği röportajda memleketinden sözederken, *Ta Pedya tis Niovis* romanına değinerek şu sözleri söylemiştir:

> "*Ta Pedya Tis Niovis romanını yazmaya başladığımda, romanın ilk iki cildinde memleketimi, Türklerle olan ilişkilerimizi ve Küçük Asya Felaketinden kaçışımızdan, Yunanistan'a gelişimize kadar olan anılarımı anlattım. Romanlarım arasında tek otobiografik bilgilerin bulunduğu roman, Ta Pedya Tis Niovis romanının ikinci cildidir. Tabiki Stergios karakterinin günlük yaşantısının tümü ve tuttuğu günlükte yer alan*

[74]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.31-32.

bilgilerin tümü kendi anılarımdan oluşmuyor. Sadece çok az bir kısmında kendi anılarıma yer verdim. Salihli kasabasında yaşayan Rumlar bolluk içinde sıkıntı çekmeden yaşıyordu. Babamın özel bankası vardı. Herkesin arsaları, evleri, arazileri vardı. Sosyal etkinlikler düzenleniyordu."[75]

Yazarın dile getirdiği gibi romanda sosyal yaşam bu durumdadır. Ayrıca, roman karakterlerinin (aile bireyleri ve Trifonas v.s.) gerçek hayatında da var olduğu bilinmektedir.[76]

Romanda kendi ismine hiçbir zaman yer vermemiştir, sadece ailesini anlatmaktadır. Tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi romandaki aile de Salihli'de yaşayan 6 kişilik bir ailedir. Yazar bu romanda kendisine hiç yer vermediğinden, kendi yerine çok küçükken vefat eden kardeşi Stergios'u koymuştur. Stergios aslında yazarı temsil etmektedir. Ailenin soyadını da Anastasiadis olarak değiştirmiştir.

Ta Pedya tis Niovis romanının anlatıcısı Trifonas İoannidis'in günlüğünde, mizahi anlatım da bulunmaktadır. Anlatıcı bazı olayları trajikomik bir şekilde günlüğüne kaydetmiştir. Daha önce de söylediğimiz gibi, Trifonas İoannidis romanın ilk iki cildinin anlatıcısıdır. Diğer iki ciltte günlük tutmayı (anlatıcı olmayı) Stergios üstlenmiştir. Burada günlük, özellik değiştirmektedir. Stergios, Trifonas İoannidis'e göre, günlüğüne daha çok kişisel olaylarını kaydetmektedir. Aleksandra Samuil'e göre birinci günlük tarzı (Trifon İoannidis) daha çok içeriği, öznelliği ve içselliği ile dikkat çekerken, ikinci günlük tarzı (Stergios) nesnelliği, tarafsızlığı ve biçimi ile dikkat çekmektedir.[77]

---

[75]Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ(10.05.2018)

[76]Stavrula G. Tsupru, *Το Παρακείμενο και (Δια) Κειμενικότητα ως Σχόλιο στο Πεζογραφικό Έργο του Τάσου Αθανασιάδη* (Tasos Athanasiadis'in Nesir Türünde Eserlerinin Yorumlanmasında Metindışılık ve Metinlerarasılık), Atina Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi, s.37-41.

[77]Eri Stavrupulu, "Τα Παιδιά της Νιόβης Ένα Μυθιστόρημα <<ορόσημο>> στην Πεζογραφία του Τ. Αθανασιάδη" (Niobe'nin Çocukları, Tasos Athanasiadis'in Yazarlığının Dönüm Noktasında Bir Roman), *Nea Estia*, Sayı:1864, s.416-430.

Romanda anlatıcının değişmesi, geçmiş ile o günün, şimdiki zamanında yaşanan farklılıkları göz önüne sermektedir.[78] Yazarın günlük tutarak ve mektubi anlatma şeklini kullanması, anlatımı etkin hale getirmektedir. Anlatıcı edebiyatın içinde veya dışında, hayatın bir parçası olan, yazma eylemini kullanarak olayları kaydederken zamanı da bizlere bildirmektedir. Bu günlükler ve mektuplar, yaşanan olayların reddedilemez şahitleri olarak kalmaktadır. Yazarın eserleri her ne kadar benmerkezci sayılabilse de, yazar satırlarının arkasına gizlenmeyi iyi bilmektedir. Böylelikle tatmin edici bir şekilde dengeyi sağlamaktadır.[79]

Athanasiadis, nehir roman ve mektubi roman tarzına uygun son romanı *Ta Pedya tis Niovis* romanını yazmazdan önce kapsamlı araştırmalar yapmıştır. Romanda, döneme ait tarihi olaylar, Salihli kasabasının sokak adları, Mustafa Kemal Paşa gibi tarihi karakterlerin içinde yer aldığı olaylar eksiksiz bir biçimde yer almaktadır. Böyle bilgiler vermek usanmadan yapılan kapsamlı araştırmalar sonucu mümkün olmaktadır. *İ Panthei* romanında da karakterlerin gazete ve günlüklerle çok ilgili olduğunu görmekteyiz. Romanın kahramanı Thali Pantheos'un, Nena'ya yazdığı mektupta olduğu gibi küçük hikâyelere rastlamak mümkündür.

2.2.2. Tarihi Roman, Nehir Roman

Yazarın romanlarının neredeyse tümü tarihi roman olarak da değerlendirilmektedir. Hawthorn'a göre tarihi roman; hem tarihi yerleri hem de tarihi kişileri barındırmaktadır. Bu kişiler gerçek olabildiği kadar hayali de olabilmektedir. Yazarın anlatımı ile hayali binalar, sokaklar, insan ilişkileri vs bize gerçekmiş hissi verip, tarihi gerçekmiş gibi yansıtmaktadır. [80]

Athanasiadis'in romanlarında bazı tarihi olaylar gerçek bazıları ise hayal ürünüdür. Yazar, belirli bir tarih çerçevesi içinde psikolojik realist romanlar

[78]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.154-155.
[79]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.31-32.
[80]Jeremy Hawthorn, *Roman Analizi*, Çev.Ufuk Köse, Özge Gümüş, Özcan Bayrak, Birinci Baskı, Kesit Yayınları, Ankara 2014, s.51-53.

yazmaktadır. Bize tarihi belirtirken, kahramanlarının iç dünyalarını da dikkatli bir şekilde işlemektedir.[81] Athanasiadis, romanlarına her ne kadar kurgulanan dünyayı iyi monte etse de, romanlarında tarihin geleneklerine ve tarihi mekânlara sadık kalmıştır.

Yazarın romanlarının tümü tarihi roman tanımına uygundur. *Panthei, İ Ethusa tu Thronu, İ Fruri tis Ahayas* ve *İ Teleftei Eggoni* yazarın tarihsel romanlarındandır. Fakat en önemli tarihsel romanı Anadolu Bozgunu ve Yunanistan'da muhacirliği anlatan *Ta Pedya tis Niovis*'tir. Romanda İzmir Yangını, Yunanistan'da muhacirlik ve savaşın getirdiği zorluklar adeta el emeği bir halı gibi ince ince dokunarak işlenmiştir.[82]

Ta Pedya tis Niovis romanı tarihi ve nehir roman (fleuve roman) türü özelliğiyle toplumsal bir gerçeği, 19. ve 20. yy.da Rumların yaşadığı sosyal hayatı, ulusal ayrışma ve yeni "ulus" arayışını ortaya koymaktadır. Romanın temel karakterlerini barındıran Anastasiadis ailesinde tüm Rum/Yunan geleneklerine ve modernleşmeye rastlamak mümkündür. Ayrıca, 19.-20. yy.da Anadolu'daki Rum halkının yaşadığı sosyal sıkıntılar, karakterlerin kendi bireysel sıkıntıları ile birleştirilip okuyucuya sunulmuştur.[83]

Yunan ulusu ve halkı ile ilgili bilgiler yazarın neredeyse her romanında vardır. Fakat yazar dokuz yaşındayken Yunan ordusunun Anadolu seferinin ardından yaşanan bozguna bizzat tanıklık etmiştir. Olayları hatırlayabilecek yaşta olması sebebiyle romanına olayla ilgili küçük detayları da eklemiştir. Yani *Ta Pedya tis Niovis* romanındaki sosyal olaylar ve kişiler her ne kadar hayal ürünü ve kurgulama olsa da tarihte yaşanmış gerçek olayları da barındırmaktadır. Öyleki gazetelerde yayımlanan haberler o tarihte gerçekleşen olayları doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

---

[81]Stavrula G.Tsupru, Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες..., s.404.
[82]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.33-34.
[83]D. Mastrodimitris, "Βασικές Διαστάσεις του Αφηγηματικού και Δοκιμιακού Έργου του Τάσου Αθανασιάδη" (TasosAthanasiadis'inAnlatı Türünde Eserlerinin ve DenemeYazılarınınTemel Boyutları), *Nea Estia*, Sayı:1864, s.448.

Yazar, *Eolika Grammata* adlı dergiye verdiği röportajda romanlarının tarihi roman olarak değerlendirilmesi ve Yunan ulusu hakkında şu sözleri söylemiştir:

> *"İ Panthei romanında bulunan Panthei ailesi, şehirde yaşayan Yunanların sosyal hayatının belirgin bir resmidir. Yunan-İtalyan Savaşıyla, Makedonya mücadeleleriyle, devrimlerle Yunan hayatını anlatmaktadır*." [84]

1969 yılında yayımlanan *İ Ethusa tu Thronu* romanı hakkında "*İ Ethusa tu Thronu, çağımızın ahlaki ve karakteristik özelliklerini taşıyan bir tablodur*" yorumunu yapmıştır.[85]

Daha önce de belirttiğimiz gibi bu cümleden yazarın ahlaki değerlere ve Yunan halkına ne derece önem verdiğini anlamak mümkündür. Yunan ulusuna olan ilgisini *İ Fruri tis Ahayas* romanı hakkında söylediklerinden de anlamak mümkündür. Yazar roman hakkında *"Romanıma konu olarak Yunanistan'ın en gelişmiş ve kültürlü ilçelerinden olan Ahaya'yı seçtim. Çünkü, Yunanistan'ın her ili diğer ülkeler gibi enternasyonalizm olarak gelişiyor*" demiştir.[86]

Athanasiadis, romanlarında tarihi kişilere de yer vermiştir. Büyük hayranlık duyduğu Yunanistan başbakanı Eleftherios Venizelos[87](1864-1936), *Ta Pedya tis Niovis* romanında dönemin Yunanistan başbakanıdır. Salihli halkının sevdiği bir siyasetçi, azınlık olarak ana vatanlarının kurtarıcısı olarak görülmektedir. Yazar gerçek hayatta da Eleftherios Venizelos'a ve Konstantinos Karamanlis'e büyük hayranlık duymaktadır. Yunanistan'da yaşadığı muhacirlik yıllarında dönemin

---

[84]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.33.
[85]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*,s.33.
[86]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*,s.34.
[87]Yunanistan'ın en önemli siyasetçilerindendir. Megali İdea'nın (Büyük Ülkü) mimarı olarak tanınır. Yunanistan'a yedi kez başbakan olarak seçilmiştir. 1913 yılında Girit adasının Yunanistan'a bağlanmasını sağlamıştır. Veremis Thanos, *Ο Ελευθέριος Πίσω από τον Βενιζέλο,* (Venizelos'un Arkasındaki Eleftherios), Kathimerini Yayınevi, Giriş.

başbakanı Eleftherios Venizelos'tur. Bu da akıllara yazarın ailesinden veya çevresinden duyduğu anıları romana aktardığını getirmektedir.

Beş romanın dördünde tarihi karakterlere rastlamak mümkündür. Bu da romanları tarihi roman olarak değerlendirmeye yetmektedir. Yazarın tarihi karakterleri arasında Harilaos Trikupis[88](1832-1896), Pavlos Melas[89](1870-1904), İoannis Metaksas[90](1871-1941), Aleksandros Papanastasiu[91](1876-1936) ve Yorgos Papandreu[92] (1888-1968) bulunmaktadır. Bu karakterler, yazar tarafından ince elenip sık dokunarak araştırılmış ve romana öyle dâhil edilmiştir.[93]

Romanlarının dışında, *To Meseoniko Triptiho* adlı kitabı da tarihi bilgiler barındıran üç öyküden oluşmaktadır. İlk öykü, *Apo to Odiporiko Enos Anevlavi* (Dindar Olmayan Birinin Seyahatnamesinden) ismini taşımaktadır. Öyküde bir kişinin Venedik'e, doğuya Atina ve İstanbul'a yaptığı seyahat anlatılmaktadır. Öykü 1432 yılında geçmektedir. Öyküde tarihi yerlerden, dini inançlardan, imparatorluktan bahsedilmektedir.

İkinci öyküde ise, seyahat 1470 yılında geçmekte ve Yunanistan'ın Halkidikiyarımadasından başlamaktadır. Üçüncü öykü 1462 yılında geçmekte ve

[88]Hukuk eğitimi almış olan, Yunan siyasetçidir. 1875-1895 yılları arasında Yunanistan'a yedi kez başbakanlık yapmıştır.https://www.sansimera.gr/biographies/273 (Erişim 10.07.2019)
[89]Yunan Ordusu'nda önemli bir subaydır. Yunanistan'ın Makedonya Mücadelesi'ne katılan ilk kişilerindendir. Tasos Kostopulos, *Ο Αληθινός Παύλος Μελάς*, (Pavlos Melas'ın Gerçek Yüzü), İ Efimerida ton Sindakton, https://www.efsyn.gr/themata/fantasma-tis-istorias/168058_o-alithinos-paylos-melas.(Erişim:10.07.2019)
[90]1936-1941 yılları arasında Yunanistan'ı diktatörlükle yöneten Yunan asker ve devlet adamıdır.1897 yılında yaşanan Osmanlı Yunan Savaşı'na katılmıştır. Stefanos Helidonis, *Η Δικτατορία του Μεταξά*, (Metaksas Diktatörlüğü), http://ioannismetaxas.gr.(Erişim: 10.07.2019)
[91]Yunanistan'da, 12 Mart- 24 Temmuz 1924 ve 26 Mayıs- 5 Haziran 1932 tarihlerinde başbakanlık görevi yapmış siyasetçidir. https://el.wikipedia.org., (Erişim: 10.07.2019)
[92]1963'te Yunanistan başbakanı olmuştur. Ama güvenoyu alamayınca kısa süre sonra istifa etmek zorunda kalan Papandreu, 1964'te yinelenen seçimlerde oyların büyük çoğunluğunu Merkez Birliği'nin alması üzerine yeniden başbakan olarak, bir toplumsal reform programını uygulamaya koymuştur. Papandreu'nun Temmuz 1965'te kral tarafından görevden alınması 1967 yılında Albaylar Cuntası'nın yönetime el koymasıyla sonuçlanacak bir istikrarsızlık döneminin başlangıcı olmuştur. 1967'deki genel seçimlerde Papandreu'nun partisinin kazanacağı açıkça belli olunca bir askeri darbe sonucu Albaylar Cuntası yönetimi ele geçirmiştir. Oğluyla birlikte tutuklanan Papandreu serbest bırakıldıktan kısa süre sonra vefat etmiştir.https://el.wikipedia.org. (Erişim 10.07.2019)
[93]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.194-197.

gezi Yunanistan'ın Midilli (Lesvos) adasından başlamaktadır. Yani kitap hem tarihi bilgiler barındıran bir öykü kitabı, hemde bir seyahatname olarak değerlendirilebilmektedir.[94] Biyografik romanlarında da kişi ve dönemlerle ilgili tarihi bilgiler vardır.

Yazarın romanlarının bir türü de nehir romandır. **Nehir roman** olay örgüsü oldukça uzun, yavaş ilerleyen ve çok kahramanlı bir roman türüdür. Nehir romanlar, genellikle bir ailenin birkaç kuşak üzerinden gelişimlerini ve değişimlerini anlatırken, diğer taraftan sözü geçen dönemi toplumsal, kültürel, politik ve tarihi yönleriyle detaylı bir biçimde yansıtırlar. Neredeyse her romanda kalabalık bir topluluk bulunmaktadır. Birbiri ardına ciltler halinde basılan bu uzun soluklu roman türü içinde aile romanı, tarihsel roman ve otobiyografik roman türlerinin özelliklerini taşımaktadır.[95]

Athanasiadis, Yunanistan'da nehir roman (roman fleuve) türünde roman yazan ilk yazarlardandır. Eserleri, nehir roman türüne uygundur, çünkü romanların tümü çok karakterlidir ve geniş ailelerden oluşur. Romanlarda, dönemin getirdiği sosyal-dini-siyasi problemlere değinilir ve her zaman genç bir topluluğa rastlanmaktadır. Bu genç topluluk, geniş sosyal çevreye sahiptir.[96] Yazar romanlarındaki döngüyü sabit bir fikrin yenilenmesi olarak değil, bir edebiyat biçimi olarak adlandırmıştır.[97] Bu adlandırmada çok haklıdır. Çünkü yazarın her bir romanı bir ciltten fazla olacak şekilde yayımlansa da, her cilt münhasıran bilgi içermektedir. *İ Panthei* romanını oldukça geniş bulmuş, sekreterinin de yardımıyla ilk cildinde %20 ikinci cildinden de %10'luk bir azaltmaya gitmiştir.[98] Okuyucu, olayları en başından bilmese de okuduğu tek ciltten bir anlam çıkartabilmektedir.

---

[94]Stelios Labakis, "Το Μεσαιωνικό Τρίπτυχο Διακειμενικά και Άλλα" (Ortaçağ Üçlemesi Metinlerarası Unsurlar ve Diğerleri), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007,s.115-117.
[95]Nevra Vardal Atak, "Bir Nehir Roman İncelemesi: Geceler ve Günler", *DTCF Dergisi*, Sayı:2, Aralık 2016, s.112.
[96]Dionisis K. Magliveras, *a.g.m.*, s:118.
[97]StavrulaG.Tsupru, Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες..., s:406.
[98]StavrulaG.Tsupru, *a.g.m.*, s.407.

Fakat romanın tamamen anlaşılması için tüm ciltlerin sırayla okunması gerekmektedir. Ciltler her ne kadar tek başına anlam içerse de önceki ciltlerden bilgilere rastlandığı görülmüştür. Örneğin *İ Fruri tis Ahayas* romanının ikinci cildinin 479-484 sayfaları arasında birinci ciltte geçen olaylarla ilgili bilgiler bulunmaktadır. *İ Teleftei Eggoni* romanının ilk cildinde Adrianos ile taksici arasında geçen konuşma, son ciltte son bulur.[99]

Örneklerden de açıkça anlaşılacağı gibi, romanlar nehir roman türüne uygundur. Ciltler arasında bir dönüşüm bulunmaktadır. Olayların karmaşık ve uzun oluşu romanları nehir roman türüne uygun kılmaktadır. Geniş aileler, aile bireyleri arasında yaşanan çeşitli olaylar, kişilerin aşk, özlem, pişmanlık gibi yaşadığı duygular romanlarda anlatılmaktadır.

Tasos Athanasiadis destana benzer uzun romanlar kaleme almıştır. Olaylar belirli kahramanlar etrafında geçmekte ve birbirini takip etmektedir. Ayrıca romanların başkahramanları geniş bir aileye mensup kişilerdir, olaylar ailenin etrafında geçmektedir. Fakat *İ Panthei* ve *Ta Pedya tis Niovis* romanlarında olduğu gibi, her romanda değişik bir aile vardır, bir aile sadece bir romanda yer alır. Bu yönden bakıldığında romanlar, destansı roman türüne uygun görülmektedir.[100]

Yunan sosyal hayatının ve kişisel yaşantısının anlatımı savaş öncesinde *İ Fruri tis Ahayas* ve *İ Ethusa tu Thronu* romanlarıyla başlayıp, Atina'nın savaş öncesi ve sonrası durumundan söz eden *İ Panthei* romanı ile devam etmiş, çağdaş Yunan toplumunu anlatan romanı *İ Teleftei Eggoni* de romanlar arasına katılmıştır. Yazar, sahip olduğu yaratıcı gücü sayesinde Yunan kültürünü geniş aileler var ederek okuyucuya yansıtmayı başarmıştır.

Athanasiadis'in romanlarına başlık seçiminden bahsedecek olursak, neredeyse seçtiği tüm başlıklar, ya belirli insanları ve aileleri ya da belirli

[99]Stavrula G.Tsupru, *a.g.m.*,s. 407-410.
[100]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.32-35.

kahramanları temsil etmekte ve eril çoğul isim olarak kullanılmaktadır.[101] Örneğin *İ Panthei* romanı geniş bir ailenin soyadı olarak verilmiştir. *İ Teleftei Eggoni (*Son Torunlar), *Ta Pedya tis Niovis* (Niobe'nin Çocukları) başlık olarak romanın çok kahramanlı bir roman olduğunu ortaya koymaktadır. Romanların çok kahramanlı oluşu, anlatılacak olayların da çok olacağını belli etmektedir.

Roman başlıklarında dikkat çeken bir diğer nokta ise sürekli olarak bir aileyi temsil etmesidir. Bu da, Athanasiadis'in aile kavramına ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Aynı zamanda, yazarın aynı yazma tarzında ısrarcı ve sabit fikirli olduğunu göstermektedir.[102]

2.2.3. Psikolojik Gerçekçi Roman

Romanların değerlendirildiği bir diğer tür ise gerçekçi (realist) romandır. Gerçekçilik 19. yy.'ın ortalarında romantizm ve klasizme bir başkaldırış olarak ilk kez Fransa'da ortaya çıkmıştır. Gerçekçi yazarlar eserlerinde duygu ve hayaller yerine, toplum ve insan gerçeklerini işlerler. Eserlerine kendi duygu ve düşüncelerini katmazlar. Esas olan gerçekçilik olduğu için eserlerde sıradan kişilere rastlamak mümkündür.[103]

Realist romanın temsilcileri arasında Balzac, Dostoyevski, G. Flaubert ve Stendhal, Lev Tolstoy bulunmaktadır.[104] Tasos Athanasiadis'e öğretmeniniz kimdir diye sorulduğunda, bu yazarların ismini vermiştir. Athanasiadis, bu yazarların eserlerini ayrıntıları ile çok çaba sarfederek, yazmalarından etkilenmiştir. Sözü edilen yazarların eserlerini, tartışmaya yer vermeyecek şekilde estetik bir dil ile yazdığını savunmaktadır.

---

[101]Stavrula G. Tsupru, "Ο τίτλος Οι Πάνθεοι" (Panthei Romanının Başlığı), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, Atina, Şubat 2007, s.122.
[102]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.35-44.
[103]Rene Wellek, "Edebiyat Tarihinde Realizm Kavramı", Çeviren:Sıddık Yüksel, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, Cilt:5, Sayı 2, s.306-311.
[104]Rene Wellek, *a.g.e.*, s.306-311.

Tasos Athanasiadis doğaüstü ilhamı kabul etmektedir. Naturalizmin[105] kurucusu olan Emile Zola'dan çok etkilendiğini söylemiştir. Eserlerindeki kahramanlar da hislere sahip, rüya gören, endişelenen, yeri geldiğinde mutlu olan, altıncı hissi kuvvetli kahramanlardır. Romanlarındaki olay örgüsü sebep sonuç ilişkisi içindedir. İyi seçilmiş karakterler, güzel bir konu romanları çabuk algılanır hale getirmiştir. Fakat romanlarında naturalizmin etkileri pek de belirgin bir şekilde görülmemektedir. Zermen Mamalaki, her ne kadar eserleri tam olarak naturalist roman olarak değerlendirilmese de Athanasiadis'i, Balzac ve Zola'nın mirasçısı olarak görmektedir.[106]

30 Kuşağı yazarlarının özelliklerinden bahsederken de söylediğimiz gibi, yazarların çoğu modern şehir hayatını konu almaktadır. Yazar Athanasiadis de tarih çerçevesinden çıkmadan, Yunan hayatındaki modernleşme ve kentsel yaşamı okuyucuya aktarmaktadır.[107]

Şehir yaşantısını her zaman daha cazip bulduğunu şu sözlerle dile getirmiştir:

> "*İnanıyorum ki şehir hayatı, sosyal ve kültürel yaşama daha uygundur. Durumu iyi olarak nitelendirdiğimiz yüksek sınıflar, Fransa, İngiltere, Yunanistan her ülkede aynı alışkanlıklara ve özelliklere sahip. Zengin yaşam tarzlarına sahip insanlar, coğrafi sınırlar olmaksızın aynı kalitede yaşıyor. Bence en yapay olmayan sosyal sınıf orta düzey sınıftır,*

[105]Realizmin bir dalı olan naturalizm, Türkçede doğalcılık olarak adlandırılmıştır. Naturalizmin kurucusu Emile Zola olarak kabul edilir. Naturalizm doğayı anlatırken, deney yöntemine başvurması nedeniyle realizmden ayrılır. Naturalistler kişi ve olaylara bir bilim adamı gözüyle yaklaşmaktadır. Naturalist romanlarda, insanın fiziksel özelliklerine ayrıntılı olarak yer verilmektedir. Eserlerde halkın kolayca anlayabileceği bir dil kullanılmaktadır. Jean Camborde, "Natüralizme ve Sembolizme'den Bugünün Edebiyatına", Çeviren: Nusret Hızır, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt:3, Sayı:4, s.387-392.
[106]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα*…,s.36-37.
[107]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*,s.34.

ben buna inanıyorum. Romanlarımın da, hep bu orta düzey sınıf insanlar arasında geçtiğini düşünüyorum."[108]

Modernizm[109], yazarımızı da etkisi altına almayı başarmıştır. Tasos Athanasiadis'in modernizm ile tanışması Lev Tolstoy'un *Savaş ve Barış* romanı ile olmuştur. Yazar bu romanı dört kez okumuş, en ince ayrıntısına kadar incelemiştir. Modernizmin 20. yüzyıldaki temsilcilerinden olan Marcel Proust'u tanımış ve Marcel Proust onun hocalarından biri olmuştur. Athanasiadis'i modernizm ile bağdaştıran şey; romandaki karakterlere ve iç dünyaya yazar gözü ile bakmaktır.[110] 30 Kuşağı yazarları döneminde, Yunanistan'da kentsel yaşama geçiş ön planda olmuştur. Bu olay da edebiyatçıları etkilemiştir.

Athanasiadis'in romanlarında Yunan halkının modern bir şekilde yaşamlarına devam ettiğini görmekteyiz. *Ta Pedya Tis Niovis* romanında Türkiye'de Salihli'de gayrimüslim olarak yaşayan halk için aynı durum söz konusudur, onlar da kaliteli bir kent hayatı sürdürmektedir. Daha önceki yazarlara nazaran Athanasidis, tüm romanlarında modern şehir hayatından bahsetmiştir. Karakterleri, diğer yazarların roman karakterlerine göre daha bilinçli, eğitimli ve daha modern kişilerdir.

Yazar romanlarında realizm ve modernizmi harmanlamıştır. Realizmin gerçekçilik, modernizminde yenilikçilik olduğunu göz önünde bulundurursak, ikisinin karışımı olarak Yunan halkının modern yaşama geçiş sürecindeki gerçeklerden ilham aldığını söylememiz pek de yanlış olmaz. Romanlarının, kendisinin de dile getirdiği gibi psikolojik realist roman türüne uygun bulunmasının

---

[108]Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ (10.05.2018)

[109]Modernizm, edebiyat alanında 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ortaya çıkmıştır. Latincede şimdi kelimesi anlamına gelen modernizm, geçmişe karşılık şimdiki zamanı yüceltmeyi amaçlamaktadır. Modernizmde geleneksel olanı günün anlayışına uydurma, geleneksel yapıyı ve anlatımı reddederek yeniyi ortaya çıkarma anlayışı vardır. Modernizmde bireysel ve toplumsal huzursuzluk geniş bir biçimde incelenmektedir. İnsanın geleneklere isyanı ve toplumdan kaçışı ele alınır. Birinci Dünya Savaşının etkilerini taşımaktadır. Temsilcileri arasında Franz Kafka veWirginia Wolf bulunmaktadır. İlhan Tekeli, *Modernizm, Modernite ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2009, s. 14-17.

[110]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα*…,s.36-40.

sebebi, yaşanan olaylar içerisinde çok başarılı bir şekilde karakterlerine psikolojik analizler yapabilmesinden kaynaklanmaktadır.

Yazar bu noktayı Yolanda Pateraki ile yaptığı bir röportajda bizzat dile getirmiştir. Athanasiadis bu röportajda; piskolojiye ortaokuldan beri büyük ilgi duyduğunu, insanın iç dünyası, duygu ve düşünceleri hakkında merak sahibi olduğunu söylemiştir. Ona göre gerçek hayat, bizim iç dünyamızda yaşadığımız, kendi benliğimizle konuştuğumuz, yalnız kaldığımız ve planlar yaptığımız hayattır.

Kavgalar, barışlar, savaşlar, sorgulamalar ve pişmanlıklar hep kendi içimizde gerçekleşmektedir. Öyleki bu olaylar hep gizli kalmaktadır ve gizli olduğu kadar acımasızdır. Roman karakterlerini yaratırken, kurduğu bu cümleleri de göz önünde bulundurarak, kişinin önce iç dünyasını düşünmekte, psikolojik araştırmalar yapmaktadır. Daha sonra bu karakterin, iç dünyasında yaşadıklarını göz önünde bulundurarak, psikolojinin sosyal hayata etkilerini ele almaktadır. Röportaja, bilime çok ilgi duyduğunu ve araştırma yapmayı çok sevdiğini söyleyerek son vermiştir.[111]

Yazarın eserlerinde de olduğu gibi, psikolojik roman türünde kahramanların iç monologlarına ve kişisel bazı problemlerine de rastlamak mümkündür. Psikolojik roman aynı zamanda toplumsal sorunlarıda ele alan roman türüdür. Psikolojik romanlarda, kahramanların psikolojik analizleri yapılmaktadır. İnsan davranışları, toplum piskolojisi gibi konulara değinilmektedir.[112]

Yazarın eserleri her ne kadar çok karakterli, karmaşık olayların yaşandığı romanlardan oluşsa da, her bir roman kahramanının psikolojik durumunu okuyucuya çok açık bir şekilde aktarabilmektedir. Bunu bazen daha önce açıkladığımız mektubi roman türüyle bağdaştırarak gerçekleştirmektedir. Karakterler, yaşadığı durumları günlüklere veya mektuplara yazarak toplumdan gizledikleri kişisel olaylarını

[111]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα…*,s.38-39.
[112]Yunus Ayata-Necati Tonga, "Psikolojik Roman, Romana Yansıyan Yazar ve Türk Edebiyatındaki Bazı Örnekleri ÜzerineBir İnceleme", *İlmi Araştırmalar*, Sayı: 25, 2008, s.8-13.

anlatırlar. Böylelikle okuyucular, roman karakterlerinin hem toplum arasındaki davranışlarını hem de bireysel durumlarını daha iyi tanımaktadır.

Kendi eserlerini psikolojik realist roman olarak değerlendiren Athanasiadis, psikolojik realist romanın temsilcisi olan Dostoyevski'den büyük ölçüde etkilenmiştir. Öyleki Athanasiadis, Dostoyevski'yi anlatan bir biyografik roman yazmış ve bu romanıyla ödül kazanmıştır. Yazar birçok kez ödül kazanmıştır. Ona bu ödülleri getiren romanlarını nasıl hazırladığını şöyle dile getirmektedir:

> *"İçgüdüsel bir birleştirme yetisine sahibim. Romanlarım için hiçbir zaman taslak hazırlamıyorum. Bir suflörün sözlerini dinler gibi, herşeyi o anda doğaçlayarak ilerliyorum. Amacım her zaman, roman dünyasını nasıl yaratacağım ve kendi eylemleri ile oluşan kişileri nasıl anlatacağım olmuştur. Bunu yapmak başarması zor olanı başarmaktır."*[113]

Arnold Kettle'e göre romanda hayat, sosyal hayat ve özel hayat olarak iki şekilde başlamaktadır. Bazı yazarlar daha çok sosyal hayata yönelirken, bazıları da özel hayata yönelir ve bu iki ayrı nokta okuyucuyu çok farklı yerlere götürmeyi sağlar. Bu bakış açısından bakıldığında, Andreas Karadonis, Tasos Athanasiadis'in *İ Panthei* romanı hakkında şu yorumda bulunmuştur: "*Askerler, bilim adamları, işletmeciler, öğretmenler ve daha birçok değişik meslek sahibi karakter, hepsi bu romanda birleştirilmiş ve hayatına devam ediyor.*"

İ Panthei romanı Yunan yaşantısını yansıtmaktadır. Çağdaş Yunan hayatından birçok örnekler barındıran bu romanı yazmak, gerek bu topluluğun tanımını yaparken, gerek sosyal sınıflama yaparken, gerekse Yunan halkının değerini açıklarken özel uğraşlarla, geniş çaplı araştırmalar yapmayı gerektirmiştir. Romanda öğretmen Andreas Pantheos, ressam Kitsos Galanis gibi roman karakterlerinin, sosyal hayatları ile birlikte özel hayatları da ayrıntıları ile okuyucuya aktarılmaktadır.

---

[113]Stavrula G. Tsupru,*Τάσος Αθανασιάδης με τα*…, s.40-42.

İ Panthei romanında gülmek, hasta olmak, âşık olmak ve ölmek gibi günlük hayatta yaşadığımız her olayla karşılaşmaktayız. *İ Panthei* romanı, karmaşık olay örgüsü, çok kahramanlı oluşu ve konusuyla psikolojik realist roman özelliklerini taşımaktadır.[114]

Yine Tasos Athanasiadis'in Yolanda Pateraki ile bir röportajına gidecek olursak, roman dünyasını nasıl yarattığı ile ilgili bilgiler alabiliriz. Yazar romanlarını nasıl yazdığını şöyle dile getirmiştir:

> *"Her zaman tasvir edeceğim zamanın, günlük hayattaki temsilcilerini, ana karakterler olarak ele alırım. Kişilerin faaliyetlerinin sadece ilk günlerini bilirim. Beş-altı sayfa... daha sonra herşey kendiliğinden gelişir. Gerçek hayatta da olduğu gibi, kişilerin birbirleri ile yaşadığı olayları, bir makinada dokur gibi işlerim. Karakterlerim, yaşadıkları sıradan hayatı ifade edebilen faal kişilerdir. Herşey kahramanlarım ile başlar. Roman karakterlerim, başkalarının onlar hakkındaki fikirleri oluşmaya başladıkça, eylemleri ve düşünceleri ile şekillenmeye (var olmaya) başlar. Okuyucunun, kitabı kapattığında bile aklında kalabilecek, belirgin bir yapı yaratmaya gayret ederim. Romanımın her bölümüne yavaşça sayfa sayfa başlarım. Bir bölümü bitirdiğimde, diğer bölüme kahramanlarımın yüzlerini biçimlendirerek, aynı zamanda birbirleri ile ilgili eylemlerini ve düşüncelerini anlatarak devam ederim."*[115]

Bu sözlerden anlaşıldığı gibi, yazar Athanasiadis için karakterlerin psikolojik tanımı büyük önem taşımaktadır. Yazar, karakterlerini çoğunlukla sosyal çevreden seçmektedir. Romanlarında günlük hayattaki kişilerin iç dünyalarını ve sosyal yaşantılarını anlatmaktadır. Yazar için önemli bir konu da aile konusudur. Birçok romanı bir ailenin etrafında geçmektedir. Romanlarında, aile ilişkisine ne kadar

---

[114]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα…*,*a.g.e.*, s.40-42.
[115]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*,s.43-44.

önem verdiğini görmekteyiz. Yazar olayları tam zamanında ve tam yerinde kaleme almıştır. Böylece okuyucunun ilgisini çekmeyi başarır. Mekân olarak çoğunlukla taşra, şehir ve kasaba gibi yerleri seçmektedir. Bu da yazarın karakteristik özelliklerinden birisidir. Athanasiadis, Yunan edebiyatında Yunan halkının şehirlerde yaşaması yani şehir hayatı ile ilgili roman yazan ilk yazarlardandır.

Yazar karakter seçimini halk arasında yaşayan insanlardan yana yapmaktadır ve olaylar da doğal çevrede geçmektedir. Romanlarda karakterlerin her ne kadar sosyal hayatı anlatılsa da asıl olarak iç dünyalarına önem verilmiştir. Athanasiadis romanlarında, kaygı, korku, aşk gibi tüm insani duygulara yer vermektedir. Bu özellikte romanlara psikolojik realist tanımını getirmektedir. Karakterler, romanların adeta kilidi ve araştırma sebebidir. Bu sebeple okuyucuların birçoğu, romanları okuyunca, kolaylıkla fikir sahibi olup yorum yapabilir.

2.3.Tasos Athanasiadis'in Romanlarında Anlatıcı

Tasos Athanasiadis'in romanlarında anlatıcı neredeyse sürekli üçüncü şahıstır. Üçüncü şahıs anlatıcı romanın kahramanlarını iyi tanımakta, geçmişlerini bilmektedir. Kahramanların yanı sıra, olayların geçtiği mekânları da çok iyi bilmekte ve okuyucuya aktarmaktadır. [116] Romanlarındaki anlatıcı tarafsız ve basit bir anlatıcı değildir.[117]

Anlatıcı, romanlarında mekânları çok iyi tasvir etmektedir. *İ Fruri tis Ahayas* romanından örnek verecek olursak romanın birinci cildinde anlatıcı, Ahaya kentini güneşe âşık ve güneşin altına serilmiş güzel bir kadına benzetmektedir. Mekân tanımına bir diğer örnek ise *Ta Pedya tis Niovis* adlı romanın birinci cildinin ilk bölümünden gelmektedir.

[116]Dionisis K. Magliveras, *a.g.m.*, s.117-119.
[117]StavrulaG.Tsupru, Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες..., s.405.

> *"Salihli'nin ana caddesi, güzel evleri ile tren istasyonundan başlayıp bezestene kadar devam etmektedir. Kilometreler boyunca uzanan çınar ağaçları serinlikler ve derin gölgeler oluşturmaktadır. Bozdağ'dan inen suların çağlayış sesi, Anadolu halkının acılarını anlatan bir orkestra sesine benzemektedir."*[118]

Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, anlatıcı kullandığı metaforlarla mekânı çok iyi tasvir etmektedir.

Mekân tanımından karakter tanımına geçecek olursak; daha önce de belirtildiği gibi yazar Athanasiadis'in romanlarındaki anlatıcı herşeyi bilen biri olmasa da, kahramanların geçmişi ve psikolojik durumu hakkında birçok bilgiye sahiptir. Fakat bazen kahramanların tanıtımında bazı eksikliklere de rastlamak mümkündür. *İ Fruri tis Ahayas* romanında bazı karakterlerin (Asimaki'nin karısı, Andreas'ın karısı) isimleri asla öğrenilmemektedir.

Anlatıcı, kahramanları dolaylı bir yol seçerek okuyucuya aktarmaktadır. *İ Teleftei Eggoni* romanında da aynı dolaylı yönteme rastlanmaktadır. Bir kadın kahramanın ismi verilmemekte, kadının ismi "Vaso'nun karısı" diye geçmektedir. Ayrıca Vaso'nun karısının Felaha diye bir takma ismi de bulunmaktadır. Kahramanların bu şekilde dolaylı olarak tanımlanması yazara kolaylıklar sağlayabilmektedir. Yazar, yarattığı kahramanı, romanın gidişatına göre istediği şekilde karakterize etmektedir.

Yazarın romanlarında yarattığı kahramanlar, psikolojik yapı bakımından Rohmer'in kahramanlarına benzetilmektedir. Fakat Tasos Athanasiadis'in kahramanlarının aksine, Rohmer'in karakterleri çoğunlukla eğitim almamış halktır.[119]

---

[118]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, On Yedinci Baskı, Estias Yayınevi, Atina 2014, s.11.
[119]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.49-58.

Rimmon Kenan'ın güvenilir-güvenilmez anlatıcı tanımına bir bakalım. Ona göre güvenilir anlatıcı; okuyucunun, hikâyenin anlatım ve yorumlarına gerçekmişçesine inanmasını ve güvenilir kaynaklardan hikâye edildiğini sanmasını sağlayan anlatıcıdır.

Güvenilmez, sözleri pekte tatminkâr olmayan anlatıcı ise; okuyucunun, okuduğu hikâye ile ilgili tereddütte kalmasına yol açar. Rimmon'a göre güvenilmez anlatıcının bazı sebepleri, yazarın anlatım-hikâye etme hakkında sınırlı bilgiye sahip olması, kişisel problemleri ve değerlerinin öncelik sıralamasıdır.[120]

Bu tanımlardan yola çıkarak bazı örneklerle Athanasiadis'in üçüncü şahıs anlatıcısının güvenilirliğini analiz edelim. *İ Fruri tis Ahayas* romanında, Martha Kurmi, güzelliğinin yanı sıra aldığı iyi eğitimle de okuyucunun dikkatini çekmektedir. Lise mezunu, iyi derecede İngilizce bilen, gerektiğinde İngilizler ile çok iyi iletişim kurabilen, İngilizce eserler yazabilen ve bazen eserlerinde Fransızca sözcükler de kullanan biridir.

Yunanca çözülmesi zor olan tarih kitaplarını (Bizans Tarihi, Eski Yunanca) kolaylıkla anlayabilen ve hafızasında tutabilen bir roman kahramanıdır. Martha, hayata dair yorumlarda bulunan, oldukça olgun bir kızdır. Bu örnekte olduğu gibi Athanasiadis'in çoğu romanında anlatıcı eğitimli, bilgili ve olgun kişilerdir. Bu yönü ile anlatıcı, okuyucuya güven kazandırmakta ve okuyucuda romanın devamı için merak uyandırmaktadır.

Yazarın da belirtiği gibi, romanların hedef okuyucu kitlesi daima kendini geliştirmiş kişilerdir. Anlatıcı küçük bir hata bile yapsa okuyucu romanla ilgili şüpheye düşebilmektedir.

Athanasiadis'in eserlerinde böyle hatalara rastlanmamaktadır. Fakat daha önce de belirttiğimiz gibi romanlarında naturalizmin izlerine rastlamak mümkündür.

[120]Mehmet Tekin, *a.g.e.*, s.30-33.

Eserlerinde öngörü ve rüyalara yer vermiştir. Öngörüler ve rüyalar Athanasiadis'in romanlarındaki anlatıcının güvenilir olmasını engellememektedir. *İ Fruri tis Ahayas* romanında Marios Drosinos adlı karakterde bu örneğe rastlanmaktadır. Athanasiadis, genel olarak her bir eserindeki en küçük ayrıntılara bile çok dikkat etmektedir. Eserlerinde, büyük olaylarla küçük ayrıntıları çok iyi harmanlamakta ve okuyucunun dikkatini çekmeyi başarmaktadır.

Athanasiadis'in yarattığı karakterler arasında, neredeyse her romanda, doruğa ulaşan bir tutku bulunmaktadır. Bu tutku çoğunlukla aşk tutkusudur(Marmo, Kitsos, Melio, Lego, Roi). Bazen idealist, (Thomas Pantheos, Adrianos Petreas) bazen dine duyulan bağlılık, (Lukas Deloggis) ve bazende nefrete olan bağlılığa rastlanmaktadır (Anastaso). Ayrıca anlatıcı, karakterlerin iyi ve kötü her yönlerini okuyucuya aktarmakta ve böylelikle insanların birden çok karaktere sahip olabileceğini göstermektedir. Okuyucunun kötü olarak algıladığı kişiler, yeri geldiğinde iyilik de yapmaktadır.

Romanlarda, şiirler yazan ve okuyan, romantik roman kahramanları da bulunmaktadır. *İ Panthei* romanının ikinci cildinin 93. sayfasında ve *İ Ethusa tu Thronu* romanının 403-404. sayfalarında bu şiirlerden örnekler bulunmaktadır. Athanasiadis'in romanlarının tümünde toplam yirmi bir şiir bulunmaktadır. Sonuç olarak, yazarın romanlarındaki anlatıcı, güvenilirliği ile her zaman okuyucununn dikkatini çekmeyi başarmıştır.[121]

[121]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.69-81.

2.3.1.Tasos Athanasiadis'in Romanlarında Mizahi ve Müzikal Anlatım

Tasos Athanasiadis'in mesajları edebiyat alanında uzman olmayan kişiler tarafından da kolaylıkla anlaşılabilmektedir. Eserlerinde kullandığı, bazı mizah cümlelerinin altında çoğunlukla ikinci bir anlam yatmakta ve bu kodlama gizli olmaktadır. Bunu okuyucu kitabın sonuna yaklaştığında anlamaktadır.

Yazarın dört romanı içinde, en az mizahi anlatıma sahip olan romanlar *İ Teleftei Eggoni* ve *İ Ethusa tu Thronu*'dur. *İ Panthei* romanındaki mizah, okuyucunun dikkati ile anlaşılacak seviyededir. Fakat bu romanda apaçık kullanılan mizah cümleleri de vardır. Mizah okuyucuyu eğlendirmekte, dikkatini çekmektedir. Yazar bunu iyi bildiğinden romanlarında küçük ayrıntılarla mizaha da yer vermiştir. Bilindiği gibi Tasos Athanasiadis mizahi romanlar yazan bir yazar değildir. Romanları daha çok tarihi roman olarak değerlendirilmektedir. Ancak romanlarında, yeri geldiğinde mizahi anlatımı da kullanmıştır.

Yazarın *İ Fruri tis Ahayas* romanı mizahi anlatımı en geniş romandır. Yazar bu romanda tarihi, toplu yaşam ve günlük yaşam kültürünü mizah ile harmanlayarak kaleme almıştır. Çünkü herkesin günlük yaşantısında az da olsa mizah ve ironi bulunmaktadır. Romanın kahramanlarından Martha Kurmi'nin, diğer karakteristik özelliklerini anlatırken komik yönlerini de okuyucuya sunmaktadır.[122]

Yazarın son romanı *Ta Pedya tis Niovis*'in üçüncü şahıs anlatıcısı Trifonas İoannidis'in tuttuğu günlükte de zaman zaman mizahi anlatıma yer verilmiştir. Salihli'de yaşayan Rum halkı, hepimizin yaşadığı ve günlük hayatın getirdiği rutinler gibi, trajikomik olaylar da yaşamaktadır. Buna Trifonas İoannidis'in şu sözlerini örnek verebiliriz: *"O! Çılgın insanlık. Bazıları yas tutuyor, bazıları eğleniyor, bazıları hasta, bazıları zenginleşiyor, bazıları aşık oluyor, kimileri de savaşıyor- ne*

[122]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.114.

bilgelikler devam ediyor? Bizi yaratan kesinlikle iyi bir mizaha sahipti..." Trifonas, duruma göre sakin ve sessiz yapısından komik birine dönüşebilmektedir. Bu örnekten de anlaşıldığı gibi Athanasiadis'in romanlarında mizah ölçülü, sınırlı ve seviyeli bir şekilde verilmektedir.[123]

Müzikal anlatımdan bahsedecek olursak; öncelikle Peter Mackridge'ın müzikal roman- müzikal anlatım yöntemine değinelim. Peter Mackridge'a göre üç çeşit müzikal anlatım yöntemi vardır. Birincisi (alegro andante gibi) metni bölümlere ayırmaktır. İkinci yöntemde her bölümün kendine özel konuları bulunmaktadır. Döngü sadece bölüm içinde bir ya da iki konuyla gerçekleşmektedir. Son yöntem ise iki ya da fazla olayın aynı anda gerçekleşmesi ile olmaktadır.

Birinci yönteme Athanasiadis'in eserlerinde rastlanmamaktadır. İkinci yönteme az da olsa rastlamak mümkündür. Fakat üçüncü yöntemle sıklıkla karşılaşırız. *Ta Pedya tis Niovis* romanında olduğu gibi partilerde, aile toplantılarında, çeşitli eğlencelerde birçok kişinin aynı anda muhabbet ettiği görülmektedir. Romanlarda çeşitli fikir alışverişleri vardır. Athanasiadis, bu türü çok iyi tanıyıp okuyucusu olmuş olsa da, romanlarında bu türe yer verdiğini söylememiz doğru olmayacaktır.[124]

2.4. Tasos Athanasiadis'in Eserlerinde Dil

Athanasiadis, eserlerinde genellikle ilgi çekici, alışılmamış kelimeler kullanmaktan kaçınmaktadır. Dilde aşırıya kaçmamakta, insanların dikkatini çeken kelimeler kullanmamaktadır. Dil, onun için kahramanlarını yaratmak, kahramanların iç dünyasını ve düşüncelerini okuyucuya aktarmak için kullandığı bir aracı, bir araçtır.

Fakat kullanmayı sevdiği bazı belirli kelimeler ve cümleler vardır. Athanasiadis okuyucularının, zamanla onun eserlerini okuyarak aşina olduğu sözlerden bazıları;

[123]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*, s.128-129.
[124]Nea Estia dergisi, sayı:1864, s.411-413.

doğanın kokusu ve sesi, günün değişik saatlerinde değişen ufuğun renkleri gibi sözlerdir.

Yazar, tüm yazarlık hayatı boyunca gerek deneme yazılarını gerekse romanlarını sahip olduğu bilim, felsefe ve edebiyat bilgileri ile büyük uğraşlar göstererek, kaliteli bir hale getirmeyi başarmıştır. Farklı alanlarda edindiği bu bilgiler sayesinde, bilgilerini yazıya aktarış şekli de gelişmiştir. Athanasiadis, dil ile piskolojiyi çok iyi harmanlayarak, ortaya müthiş bir anlatım çıkarmaktadır.

Belirlediği karakterin iç konuşmalarını okuyucuya aktarırken, adeta çoklu bir diyalog olurmuşçasına aktarmaktadır. Psikolojik durumları o kadar uygun bir dil ile ifade eder ki, roman karakteri dâhil birileriyle diyalog içinde olduğunu zanneder. Bu psikolojik durumları, genellikle mektup ve günlükle okuyucuya aktarmaktadır.[125] Yazar romanlarında ana dili olan Yunancayı tercih etmiştir. Eserlerinde Yunancanın iki ayrı değişkesi olan, halk dilini (dimotiki glossa) ve 1976 yılına kadar resmi dil olan üst değişke katharevusayı kullanmıştır.

Athanasiadis'in faal olduğu yazarlık döneminde, resmi dil katharevusa olduğundan, romanlarında geçen tabelalar, köşe yazıları, haber başlıkları bu dilde verilmektedir. Katharevusanın en yaygın olarak kullanıldığı roman, *İ Fruri tis Ahayas* romanıdır. Romanda, Trikorfi'de, Natalia Vili'yi ziyaret eden Timotheo'nun başpapazı önderliğindeki sekiz yaşlı kişi katharevusa konuşmaktadır(s.299-311). Özellikle başkanlar, kralın temsilcisi, devlet memurları, mahkemede şahitlik yapan kişiler bu dili kullanmaktadır. Romanda, Drosinos ve Papasiaris günlük konuşma dilinde de katharevusayı kullanmıştır. Yazarın yaklaşık beş eseri katharevusanın resmi dil olduğu dönemde yazılmıştır.

Fakat yazar eserlerinde bazı durumlar hariç halk dilini kullanmıştır. Yani Yunancanın genel kullanımı halk dili ile okuyucuya aktarılmaktadır. Athanasiadis'e göre katharevusa ile halk dili arasındaki fark; katharevusayı cuntacılar ve cunta yanlıları kullanmakta, halk dilini ise demokrasi yanlıları ve ilericiler kullanmaktadır.

[125]Dionisis K. Magliveras, *a.g.m.*, s.118

İkinci kategoride bulunan kişiler, her zaman halk dilini kullanırken, birinci kategoridekiler, katharevusayı bir giysi gibi kullanmakta ve ihtiyaçları olmadığında çıkarıp atmaktadır.

Yazar, nadir de olsa eserlerinde kullandığı çevirisi olan veya olmayan yabancı kelimelere de yer vermektedir. Bu kelimeler <<fatuites>>, <<nocturne>>, <<butade>> gibi Latince ve Fransızca kelimelerdir. Romanlarda Yunancaya çevrilmiş İngilizce kelimelere de rastlanmaktadır.[126] Yazar, *Ta Pedya tis Niovis* romanında alışıla gelmiş kelimelerin dışında, kullandığı Türkçe uzun cümlelerle Türkçeye de hâkim olduğunu göstermiştir. Kullandığı atasözleri, deyimler ve kısmet, herşey Allah'tan gibi sözlerle Türk kültürünü ve dilini yakından tanıdığının ispatı olmuştur.

[126]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.167-177.

III. BÖLÜM

TASOS ATHANASİADİS'İN TARİHSEL ROMANI "NİOBENİ'NİN ÇOCUKLARI'NDA" MEKÂN OLARAK ANADOLU VE TÜRKLER

Tezimizin konusu "Tasos Athanasiadis ve Niobe'nin Çocukları Romanında Anadolu'dur." İnceleme konusu olan roman tarihsel bir romandır. Önceki bölümlerde yazarı romancı kimliğiyle tanımaya çalıştık. Şimdi inceleme konusu romana geçmeden önce Atnanasiadis'in romanlarını tematik açıdan kısaca gözden geçirelim.

Tasos Athanasiadis'in kaleme aldığı çok ciltli romanları roman fleuve (nehir roman) türüne olduğu kadar, tarihi roman türüne de uygun romanlardır. II. Bölümde de açıkladığımız gibi, yazar romanlarında gerek mektup ve günlüklerle gerekse gazetelerle olay tarihini okuyucuya aktarmaktadır. Romanlarının tümü çok karakterlidir ve üçüncü şahıs anlatıma sahiptir. Tasos Athanasiadis'in romanlarında, olaylar belirli bir tarih çerçevesi içinde, başkahramanların etrafında geçmektedir.

Gerçek hayatında olan bir aileden esinlenerek yazdığı *İ Panthei* romanı, yirminci yüzyılın başlarında yaşayan geniş bir ailenin yaşadığı olayları konu alır. Panthei ailesi Yunan yaşantısını yansıtan tipik bir Yunan ailesidir. Aile fertleri birbirlerine bağlı kişilerdir. Romanda yazarın genel olarak eserlerinde yer verdiği gibi, günah ve ardından duyulan pişmanlık, ahlaki durum ön plandadır. Panthei

ailesinin mensubu olan kadın karakter Marmo'nun hikâyeleri romanda öne çıkar. Bizans dönemi, Makedonya Mücadelesi, 1909 Gudi İhtilalinde gelişen olaylar ve Yunan-İtalyan Savaşı romanda yer bulan tarihi olaylardandır.[127]

İ Ethusa tu Thronu (Taht Odası) romanı genç bir topluluğun etrafında geçer. *Panthei* romanında olduğu gibi ahlaki değerler ön plandadır. Roman 1960'lı yılların yaz aylarında bir adada geçer. Başkahraman olan Lukas Deloggis'in içinde bulunduğu psikolojik çatışmayı anlatır. Deloggis din ile kendi istekleri arasında gelgitler yaşar. Yapılması gerekenler ve kendi istekleri onu sürekli bir düşünceye sürükler.[128] *İ Ethusa tu Thronu* ve *İ Fruri tis Ahayas* (Akha'nın Bekçileri) romanları Yunan halkının şehir yaşantısına yeni yeni geçtiği dönemleri konu alır.[129]

İ Fruri tis Ahayas romanı Yunanistan'da diktatörlük zamanının yedi yılını konu alır.[130] Cunta ile ilgili bilgiler verilir. Romanın mekânı Patra şehrinin yakınlarında bulunan Ahaya şehri olarak seçilmiştir. Yazar, romanına mekân olarak, özellikle Ahaya'yı seçtiğini belirtir. Ahaya'nın gelişmiş bir çevreye, köklü bir tarihe ve zengin bir kültüre sahip olması roman örgüsünü daha da verimli hale getirir. Romanın asıl konusu iki aile arasında geçen ve dramatik bir sonla biten bir savaştır. *İ Teleftei Eggoni* (Son Torunlar) romanında da Yunan tarihine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Romanların hepsinde tarihi bilgiler ve tarihi kişiler bulunmasına rağmen, olaylar sadece tarih içerikli değildir. Kahramanlar yaşanan tarihi olaylardan etkilenir. Fakat kendi iç dünyalarında ve sosyal hayatlarında yaşadıkları olaylar ön plandadır. Romanlarda Birinci ve İkinci Dünya Savaşı, Cunta gibi tarihi olaylar anlatılır. Kısaca içeriğine değindiğimiz dört romanda Türkler ve Anadolu ile ilgili bilgi

---

[127]Eri Satavropulu, "*Τάσος Αθανασιάδης" Η Μεσοπολεμική Πεζογραφία. Από τον Πρώτο ως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1939)*("Tasos Athanasiadis" İki Savaş Arasında Düzyazı. Birinci Dünya Savaşından İkinci Dünya Savaşına (1914-1939)), İkinci Cilt, Sokali Yayınevi, Atina, s.62-72.
[128]Stavrula G. Tsupru, *Τάσος Αθανασιάδης με τα...*, s.194.
[129]D. Mastrodimitris, Βασικές διαστάσεις του αφηγηματικού και δοκιμιακού έργου του Τάσου Αθανασιάδη (Tasos Athanasiadis'in Anlatı Türünden Eserlerinin ve Deneme Yazılarının Temel Boyutları), *Nea Estia Dergisi*, Sayı:1864, s.449.
[130]Stavrula G. Tsupru, *a.g.e.*, s.194.

bulunmamaktadır. *Ta Pedya tis Niovis* (Niobe'nin Çocukları) romanında özellikle ilk iki ciltte mekân olarak odak noktası Anadolu'dur.Romanda Türkler ve Rumların birlikte yaşantısına ve iki milletin ortak tarihinden olaylara da yer verilmektedir, bu nedenle yazarın özellikle bu romanı inceleme konusu yapılmıştır.

3.1. Niobe'nin Çocukları (Ta Pedya Tis Niovis) Romanı

Niobe'nin Çocukları adlı roman[131] Tasos Athanasiadis'in son romanıdır. Roman hakkında II. Bölümde de bazı bilgiler verilmişti. Yazar romanı yazmaya 1988 yılında başlamış, 1995 yılında tamamlamıştır. Roman, Yunanistan'da olduğu kadar yurt dışında da beğeni toplamıştır. Abdi İpekçi Barış Ödülüne layık görülen roman[132], nehir roman türündedir ve dört ciltten oluşmaktadır. Dört cildin son baskılarındaki toplam sayfa sayısı bin altı yüz doksan dörttür. Romanın, ilk cildi on yedinci baskısında, ikinci cildi on altınca baskısında, üçüncü cildi on dördüncü baskısında ve son cildi ise on ikinci baskısındadır. İlk iki cilt, ayrı ayrı on iki bölümden oluşmaktadır. Üçüncü cilt ve dördüncü cilt ise toplam on beş bölümden oluşmaktadır.

Romanın anlatıcısı üçüncü şahıs anlatıcıdır. Fakat ilk iki ciltte her bölüme Stergios'un birinci şahıs anlatımı eklenmiştir. Küçük Stergios'un farklı bakış açısıyla anlattığı olaylar romana farklı bir renk katmaktadır. Trifon İoannidis'in ilk iki ciltte tuttuğu günlük ve Stergios'un son iki ciltte tuttuğu günlük sayesinde zaman, sürekli olarak okuyucuya aktarılmaktadır. Olaylar, 27 Haziran 1917 yılında başlar ve 20 Ocak 1928 yılında son bulur.

[131]Tasos Athanasiadis'in romanları Türkçeye çevrilmiş olmadığından çalışmamızın ilk bölümlerinde Yunanca adlarını tercih ettik. Bu bölümde roman inceleme konusu yapılacağı için romanın Türkçe adı olan "Niobe'nin Çocukları" başlığı kullanılacaktır.

[132]Roman Abdi İpekçi Barış Ödülüne layık görülmüş olsa da ilk iki ciltte Türk algısı ile ilgili rahatsız edici olumsuz tasvirler az değildir.

İlk iki cilt Türkiye'de son iki cilt ise Yunanistan'da geçmektedir. İlk iki cilt 29 Haziran 1917 ile 28 Ağustos 1922 tarihleri arasında geçmektedir[133]. Tezimizin konusu Tasos Athanasiadis ve Niobe'nin Çocukları'nda Anadolu ve bu çerçevede Türkler ve birlikte yaşama kültürü de ele alınacağı için son iki cilde değinilmeyecektir. Üçüncü ciltten itibaren, Anadolu topraklarını Yunanistan sınırlarına dâhil etmeyi arzulayan Yunanların/Rumların karşılaştığı hazin son anlatılır. Rumlar Yunanistan'a muhacir olarak gitmektedir. Bu hiç beklenmeyen bir gelişmedir. Son iki ciltte muhacirliğin getirdiği sıkıntılardan, yeni vatana alışma, günlük yaşamın getirdiği durumlar anlatılır. Son iki ciltte Türkler ve Türkiye ile ilgili bilgiler bulunmamaktadır.

3.1.1. Başlık Seçimi

Yazar Tasos Athanasiadis'in kaleme aldığı son romanına seçtiği başlık, rastgele seçilmiş bir başlık değildir. Başlıkla, romanın konusu hatta olayların geçtiği mekân birbiriyle uyum içindedir.[134] Yazar, romanına seçtiği başlıkta, romanın ne tür bir roman olduğunun ipucunu vermektedir. Romanın konusu her ne kadar Rumların gözünden "Küçük Asya Felaketi" ve bizim bakış açımızla Küçük Asya Bozgunu ya da Anadolu Bozgunu olsa da, romanda olaylar kalabalık bir ailenin etrafında gelişir. Romanda, bir ailenin hastalıkta ve sağlıkta, barışta ve savaşta iyi veya kötü günde dayanışma içinde bir arada oluşuna aile birliğinin bozulmayışına dikkat çekilmektedir. Aile bireylerinden, herhangi bir hataya düşen, zor durumda bulunan birisi olduğunda tüm aile bir araya gelerek, o bireye destek olmaktadır.

Anastasiadis ailesinin reisi Sarris vefat ettiğinde, anne Anthi, tüm cesareti ve başarısıyla üç kızı ve küçük oğluyla zorluklara göğüs germeyi başarır. Kız çocuklarının en küçüğü Roi hastalandığında, ondan tüm şefkatini esirgemezken, diğer üç çocuğundan da sevgisini ve şefkatini eksik etmez. Eşinden miras kalan özel banka hissesini, eşinin kardeşinin de yardımıyla yönetmeyi başararak, çocuklarına maddi sıkıntı yaşatmamayı başarır. Fakat aile, Türkiye'den Yunanistan'a muhacir

[133]Romanda tarihler Jülyen takvimine göre verilmektedir. Bizde geçerli olan takvime göre uyarlamak için 13 gün ilave etmek gerekmektedir.
[134]Stavrula G. Tsupru, *To Παρακείμενο…*, Doktora Tezi,s.149.

olarak gittiğinde, tüm gayrimenkul servetini Türkiye'de bırakmış olduğundan aile maddi zorluklar yaşar. Anthi, eşinin vefatı, kızının amansız hastalığı ve genç yaştaki vefatı, çocuklarının tüm yükünün genç yaşta üstüne kalması, yerinden yurdundan edilme, yaşanan savaş günleri ve muhacirliğin getirdiği tüm zorluklar karşısında dimdik durmayı ve ailesini bir arada tutmayı başarmış, birçok zorlukla savaşmış bir kadın karakterdir.

Daha önce de söylediğimiz ve yazarın röportajında da dile getirdiği gibi, Niobe'nin Çocukları adlı roman Tasos Athanasiadis'in hayatından az da olsa alıntılar barındırmaktadır. Yazarın annesine duyduğu derin sevgi de bilinmektedir. Athanasiadis, belki de Anastasiadis ailesinin kadın liderini güçlü duruşu ve başarısıyla annesine benzetmiştir. Çünkü romanda yaşanan bazı temel olaylar (savaş, göç, babasının genç yaşta vefatı, kardeşinin vefatı gibi) yazarın kendi hayatında da yaşanmıştır.[135]

Yaşanan tüm zorluklar karşısında Athanasiadis, annesinin desteğini görmüştür. Altı yaşında babasını kaybeden bir çocuk için annenin bu derece güçlü bir duruş sergileyişi oldukça hayranlık uyandırıcıdır. Yazarın neden romanın baş kadın karekteri Anthi'yi veya gerçek hayattaki annesini Niobe'ye benzettiğine gelecek olursak, Niobe hakkında bazı bilgiler vermemiz gerekecektir.

Niobe; Yunan mitolojisinde bulunan bir kadın kahramandır. Frigya kralı Tantalos'un ve Taygeti'nin kızı, Amfionas'ın eşidir.[136] Temel özelliği "anne" oluşudur. Antik Yunan yazarlarından ve şairlerinden edinilen bilgiye göre Niobe'nin çocuklarının sayısı on iki ile yirmi arasındadır. Fakat en yaygın bilgiye göre yedi kızı ve yedi oğlu vardır. Kızlarına Yunanistan'da antik bir Yunan kenti olan Thebai'nın yedi kapısının ismini vermiştir.

[135]StavrulaG. Tsupru, *ToΠαρακείμενο…*,Doktora Tezi, s.39-40.
[136]Azra Erhat, *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, 1999, s.218.

On dört çocuğu olan Niobe, çocuklarının sayısının çok oluşu sebebiyle sadece iki çocuğu olan Leto'ya karşı övünmektedir. Zeus'tan, Artemis adında bir kızı ve Apollo adında bir oğlu olan Leto, Niobe'nin bu tavrından sonra, ondan büyük bir intikam almaya karar vermiştir. Leto, kızı Artemis'ten ve oğlu Apollo'dan Niobe'nin çocuklarını öldürmelerini istemiştir. Kızı Artemis, Niobe'nin kızları ile oğlu Apollo'da oğulları ile kapışmaya başlar. Kapışmada, oklar havada uçuşur. Kapışmanın sonunda Niobe'nin çocuklarından sadece Amiklas ve Melivia sağ kalır.[137]

Niobe'nin ölmüş çocuklarının cenazeleri dokuz gün yerde kalır. Zeus, onlara cenaze değeri veren herkesi öfkesinden taşa çevirir. Dokuz günün sonunda diğer tanrıların isteği üzerine çocuklar iki ortak mezara gömülür. Niobe, yaşanan bu korkunç olaylar karşısında perişan olur. Hayatı boyunca en değer verdiği varlıklarını bir anda kaybeder. Niobe, her gün Spil dağına giderek, tanrılara yaşadığı bu acıyı dindirmeleri için yalvarır. Sonunda Zeus ona merhamet eder. Gözyaşları dinmek bilmeyen Niobe'yi ağlayan bir kayaya dönüştürür.

Homeros, mitolojik destanında Niobe'den söz ederken şu sözlere yer verir:

"*Güzel saçlı Niobe'nin de yemek geldi aklına,*
oysa on iki çocuğu ölmüştü sarayında,
altı kızı, ergen altı oğlu.
Apollon öfkelenmişti Niobe'ye,
öldürmüştü oğullarını gümüş yayıyla,
kızlarını da okçu Artemis öldürmüştü,
Niobe güzel yanaklı Leto ile bir tutuyordu kendini,
diyordu Leto iki çocuk doğurdu bense bir düzine.

[137]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, On Yedinci Baskı, Estia Yayınevi, Atina 2014, s.143.

İki kişi Apollan'la Artemis, öldürdü hepsini.

Ölüler yatıp kaldı kanlar içinde,

kimsecikler yoktu onları gömecek,

herkesi taşa çevirmişti Kronos oğlu.

Göklü tanrılar gömdü ölüleri onuncu günü,

işte o gün yemek geldi Niobe'nin aklına,

gözyaşı dökmekten yorgun düşmüştü.

Bugün Sipylos kayalarında, ıssız doruklarında,

Akheleos ırmağı kıyısında oynaşan su perilerinin

yatakları var derler ya, işte oralarda,

tanrı buyruğuyla taş olmuştur Niobe,

yüreğine sindirir durur acılarını."[138]

Bahsi geçen kaya günümüzde "Ağlayan Kaya" ya da "Taş Suret" olarak bilinmektedir. Ağlayan Kaya, Manisa şehrinin Karaköy Çaybaşı mevkiinde Spil Dağı'nın kente en yakın eteğinde bulunmaktadır.[139] Saçları dalgalı, üzgün bir yüz ifadesine sahip olan Niobe Kayası, ağlayan bir kadına benzemektedir. Günümüzde hala birçok ziyaretçinin uğrak noktası olan Niobe Kayasının hikâyesi, Homeros'un İlyada destanında olduğu gibi, birçok mitolojik kitaba da konu olmuştur.

Niobe'nin çocukları ile ilgili yaşadığı bu hazin öyküsü, çok karakterli ve aile konulu romanlar yazmayı seven yazara da ilham vermiştir. Romandaki Anthi karakteri, çocuklarına beslediği derin sevgi ile Niobe'ye benzetilmiştir. Ayrıca, Niobe'nin öyküsü kadar konumu da önemlidir. Romanın ilk iki cildi Niobe Kayası'nın bulunduğu Manisa'da geçmektedir. Yani Niobe gibi Anthi'de Manisa bölgesinde yaşamaktadır. Niobe ve Anthi bu yönleriyle birbirine benzetilmiştir.

---

[138]Azra Erhat, *a.g.e.*, s.218.

[139]Gonca Kuzay Demir, "Kent İmgelerinin Değerlendirilmesi Bakımından Manisa",*Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:13, Sayı:1,2015, s.500-512.

3.1.2. Kişiler Kadrosu

Bilindiği gibi, edebiyatın asıl malzemesi insan hayatında yer alan birçok olay (aşk, savaş, tarihsel olaylar, günlük yaşantılar v.s) ve bu olayları yaşayan canlı veya cansız nesnelerdir. Düzyazının en önemli türlerinden biri olan romanı oluşturan temel unsurlar; dil, anlatıcı, olay, mekân ve kişilerdir.

Roman kahramanları, kurmaca dünyada var olan romanın tüm unsurları ile bağlantılı olan kişiler kadrosudur.[140] Vaka yani olay, çeşitli eylemlerle var edildiğine göre her zaman eylemleri gerçekleştiren varlıklar da vardır. Bu varlıklar sürekli insan olmak zorunda değildir. Birçok romanda olduğu gibi, yazarlar nesneleri veya hayvanları romanın başkahramanı konumuna koyup, onlara konuşma yetisi de kazandırarak olay örgüsünü anlatabilir.

Ancak romanları genel olarak değerlendirecek olursak; roman kahramanlarının belirgin bir biçimde insanlardan oluştuğunu görmekteyiz. Kişiler romanların temel öğelerindendir. Roman dünyasında var edilen bu kişiler davranışıyla, üslubuyla, görünümü ve yaşadığı çevreyle nasıl bir yapıya sahip olduğunu okuyucuya aktarır.[141] Kişilerin karakterini yansıtan bir diğer ayrıntı ise çevrelerinde bulunan insanlarla kurdukları ilişkilerdir. Kişi, romanda sadece kendisi var olmaz. Yaşanan herhangi bir durumda verdiği tepkiyle kendi karakterini yansıtır. Daha çok realist psikolojik romanlarda yer alan monologlar da kişinin karakterini yansıtan önemli detaylardandır.

Roman yazarları, roman dünyasında var ettiği karakterleri okuyucuya belirli yöntemlerle anlatır. Karakter tanıtımı genellikle iki yöntem üzerinden yapılır ve karakterizasyon olarak adlandırılır. Birincisi açıklama yöntemidir ve daha çok klasik romanlarda kullanılmıştır. Bu yöntemde yazar oluşturduğu karakter ile ilgili bilgileri bizzat kendisi verir. Bilgiler genellikle bir bütün halinde okuyucuya sunulur. Diğer

[140]Jeremy Hawthorn, *a.g.e.*, s.25.
[141]Fatih Tepebaşılı, *Roman İncelemesine Giriş*, Birinci Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya 2012, s.56.

yöntem ise dramatik yöntemdir ve modern romanlarda bu yönteme yer verilir. Bu yöntemde kişi, roman içindeki davranışları ve tavrıyla kendini okuyucuya tanıtır. Karakteri tanımak olaylar esnasında sergilediği davranışlarla ve küçük ipuçlarıyla mümkün olur. Aynı romanda iki yöntem ayrı ayrı veya birleştirilerek kullanılabilir.[142]

Modern roman etkisini 20. yy.'da göstermeye başlamış, kişilerin daha çok iç dünyasına yönelerek psikolojik analizler yapan roman türüdür. Modern romanın baş unsuru karakterdir, karakterin psikolojik gelgitleri, edindiği sebep sonuç ilişkisi sayesinde karakter okuyucuya tanıtılır. Kişiler, psikolojisini, duygu düşünce ve eylemlerini özgürce sergiler.[143] Önemli olan daha çok roman kahramanlarının kendi içlerinde yaşadığı durumlardır.[144] Tasos Athanasiadis'in romanlarının tümü modern roman tanımına uygundur. Fakat daha önce de değindiğimiz gibi, Athanasiadis eskiyle yeniyi harmanlamayı seven ve iyi bilen bir yazardır. *Niobe'nin Çocukları* romanında karakterizasyon yaparken her iki yönteme de yer verdiğini görmekteyiz.

Daha çok dramatik yöntemi kullanan yazar, romanında azda olsa açıklayıcı yönteme de yer verir. Örneğin birinci ciltte Eşref Bey'i bize:

> "*Eşref Bey, krem pantolonu ve rugan botları ile lüks eyerinin üstünde gri külahının içinde bulunan sarı kafasını hareket ettirerek yoldan geçenleri selamlıyordu.[...]. Eşref Beye duydukları saygıdan dolayı, herkes onu eline göğsünü koyarak selamlıyordu. Çerkez ağa, güneş ışıklarını altın sarısı ve yeşil yansıttığı saatlerde, devesiyle köşkünden beş kilometre uzakta bulunan Gümüşçay'ın kıyılarına kadar yürüyüş yapmayı alışkınlık haline getirmişti"*[145]cümleleri ile tanıtıyor.

---

[142]Mehmet Tekin,*Roman Sanatı*, On Beşinci Baskı, Ötüken Yayınevi, İstanbul 2017, s.88-91.
[143]Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Üçüncü Baskı, Öncü Kitap Yayınları, Ankara 2005, s.143.
[144]Jeremy Hawthorn, *a.g.e.*, s.110.
[145]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, On Yedinci Baskı, Estia Yayınevi, Atina 2014, *"Πάνω στην πολυτελή σέλλα της ο Εστρέφ μπέης με κρεμ κυλότα και*

Okuyucuya ilk izlenim olarak Eşref Beyin zengin ve halk içinde saygı duyulan bir kahraman olduğu verilmekte ve bu kahramanın özellikleri roman boyunca hiç değişmemektedir.

Diğer kahramanları ise roman içindeki duruş ve davranışlarıyla tanımak mümkündür. Fakat bir kişinin birden fazla özellik taşıyabildiğini görmekteyiz.[146] Çakıcı ve Madam Zizi gibi kahramanlar davranış değişikliği ile okuyucuyu şaşırtmayı başarır. Çakıcı, başta eşkıya olması sebebiyle her ne kadar kötü bir karakter olarak verilse de Sarris'e takındığı tavırla ve duyduğu sevgiyle şaşkınlık yaratır. Bu olayın tam tersi Fransız Madam Zizi karakterinde yaşanır. Rumlara yakınlığı ile bilinen Madam Zizi'nin bir casus olduğu ortaya çıkar.

Roman incelemesinin kişiler kısmında dikkat edilen bir diğer nokta ise; kişilerin olumlu veya olumsuz özelliklerle verilmiş olmasıdır. Bazı kişiler okuyucuya ahlaklı, vicdanlı ve iyi alışkanlıklara sahip biri olarak tanıtılırken, bazıları da kıskanç, içten pazarlıklı ve kötü olarak tanıtılır.[147] *Niobe'nin Çocukları* romanında kahramanların birçoğunun hataya düştüğü görülür. Sarris, her ne kadar eşini aldatan biri olsa da okuyucuya olumlu biri olarak aktarılır. Bunun aksine Rumların dostuymuş gibi davranıp casusluk yapan Madam Zizi ve Yakov Nahmias ise olumsuz kişilerdir. Fakat bu kişiler yazar tarafından yargılanmaz. Gerçekleştirdikleri eylemler hakkında hiçbir yorum yapılmaz. Yazar yorumu okuyucuya bırakır.

Kişiler kadrosu oldukça kalabalık olan *Niobe'nin Çocukları* romanı ana karakterler ve yardımcı karakterlerden oluşmaktadır. Ana karakterler neredeyse her olayın içinde faaldir. Yardımcı karakterler ise kendilerine ihtiyaç duyulduğunda zaman zaman ortaya çıkar. Kendilerine kısa görevler verilir ve romanın tamamında

---

*μαύρες λουστρινένιες μπότες κουνούσε στους περαστικούς το ξανθό κεφάλι του μέσα στον αστραχάνινο γκρίζο σκούφο. [...]. Του υποκλίνονταν από σεβασμό με το χέρι στο στήθος. Ο κιρκάσιος άρχοντας συνήθιζε να κάνει τον περίπατο του τη χρυσοπράσινη εκείνη ώρα από τις ανταύγειες του λυκόφωτου, διατρέχοντας με την καμήλα του μιάν απόσταση κάπου πέντε χιλιόμετρα από το πυργόσπιτο του έξω από την πόλη ως τις όχθες του Γκιουμύς τσαί."*s.13-14.

[146] FatihTepebaşılı, *a.g.e.*, s.49.

[147] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s.144.

yer almazlar.[148] Romanda gerçekliği olmayan ve kurgusal özellikler taşıyan kurgusal kişi bulunmaz. Hatta, Trifonas İoannidis gibi bazı roman kahramanlarının yazarın gerçek hayatında da var olduğu bilinir. Romandaki kahramanlar, gerçek hayattaki herkes gibi siyasi ve ideolojik görüşü olan, rüya gören ve sosyal yaşantısına devam eden normal insanlardır.

Romanda gerçekleşen olaylar belirli bir kişinin değil de, belirli bir topluluğun etrafında geçtiği için ana karakter olarak adlandıracağımız tek bir kişi değil, bir topluluğa dâhil olan kişilerdir. Romanın en önemli karakterlerini Salihli kazasında yaşayan Rum azınlık oluşturur. Başta Anastasiadis ailesi olmak üzere (Sarris, Anthi ve çocukları) Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenleri, (Trifonas İoannidis, Andonagas, Haci Leondis, Haci Avgustis, Doktor Kokkinos, Vasilis Onasis gibi) Salihli'de ikamet eden Fransız Madam Zizi, Eşkıya Çakıcı, Tarsi, Mevlevi İsmail, Abidin Rahmi, kadı ve kaymakam gibi kişiler ana karakter olarak değerlendirebileceğimiz niteliktedir.

Gelişen her farklı olayda farklı kişilere de yer verildiği görülür. Bunlar yardımcı kişilerdir. Madam Zizi'ye casusluk teklif etmeye giden Yüzbaşı Hasan romanda çok az yer almaktadır. Buna benzer bir olay da Tarsi'nin evlendirilmek istediği Mehmet Efendi ve oğlu olayında görülür. Bu olaydan sonra onlara rastlanmaz. Eşkiya Çakıcı'nın adamı, kadının evinde toplanan Osman Efendi, Kamil Ağa, Nazım Efendi gibi isimler yardımcı karakter statüsündedir.

Romanda ayrıca tarihi karakterler de vardır. Her ne kadar roman karakterleri kadar faal olmasalar ve olayların içinde bizzat bulunmasalar da birçok tarihi karakterin ismine yer verilir. Tarihi karakterlerin başta gelen ismi Mustafa Kemal Paşa'dır ve diğer karakterlerin aksine romanda etkin olarak yer alır. Başkahramanlar için önemli olan bir diğer isim ise dönemin Yunanistan Başbakanı Eleftherios Venizelos'tur. Yunanistan kralının ismi verilmese de krala bolca atıfta bulunulur.

[148]Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s.165.

Talat Paşa, Nureddin Paşa gibi, Osmanlı devlet adamlarının isimlerine yer verilir. Özellikle Mustafa Kemal Paşa ve Nureddin Paşa'dan Rumların korktuğu belirtilir.

Romanda kişinin önemini ve konumunu belirtmek için roman çözümlemesi yaparken karakter analizi yapılır. Karakter analizine değinmemek, kişiler bölümünü zayıf bırakmaya sebep olur. Bu yüzden romanda yer alan her kişinin özelliklerine ana hatlarıyla değineceğiz. Aşağıda romanda yer alan kişilerin romandaki konumu ve karakter yapısıyla ilgili bilgiler verilmektedir:

3.1.2.1. Ana Karakterler

Mihalakis Anastasiadis (Sarris): Gerçek adı Mihalakis Anastasiadis olan Sarris, sarı saçlarından dolayı bu takma ismi almıştır. Sarris, Anastasiadis ailesinin reisidir. Hrisanthi (veya Sarrina ya da Anthi)'nin eşi, Stergios, Roi, Aleksa ve Taso'nun babasıdır. Romanda ismi geçmeyen, ilk evliliğinden olan, Yunanistan'da asker olarak çalışan bir oğlu daha vardır. Çok iyi bir eğitim almamış olmasına rağmen kendini geliştirmiş bir karakterdir. İzmir'de özel bir banka sahibidir ve özel bankasını işletmektedir. Eşini çok sevmesine rağmen ona bir kaç kez ihanet ettiği olmuştur. Eşi Hrisanthi, bu durumdan haberdardır. Ne kadar rahatsız olsa da çocukları için sessiz kalmaktadır. Sarris'in Anthi'ye en büyük ihaneti kızı yaşındaki Tarsi ile onu aldatmasıdır. Genel olarak Sarris iyi biridir. Türklerle iyi ilişkiler kurmakta ve Türkler tarafından sevilen bir karakterdir. Salihli kazasında, Osmanlı döneminde, kazanın ileri gelenleri ve yaşı olgun olanları tarafından kurulan Rum Cemaat idaresinin (dimogerontia) üyelerindendir. Sarris, tutulduğu amansız hastalığa yenik düşerek genç yaşta vefat etmiştir.

Hrisanthi (Anthi veya Sarrina): Hrisanthi, Sarris'in eşidir. Stergios, Roi, Aleksa ve Taso'nun annesidir. 35 yaşlarında güzel ve alımlı bir kadındır. Neredeyse çocuk yaşta Sarris ile evlenen Hrisanthi, eşini zaman geçtikçe çok sevmiştir. Eşi vefat edene kadar hiç çalışmamış olan Hrisanthi, eşi vefat ettiğinde eşinden kalan banka hissesini başarılı bir şekilde işletmeyi başararak aileye liderlik etmiştir. Tek gayesi çocuklarının iyi bir yaşam sürmesidir. Kendini çocuklarına adamış bir

karakterdir. Eşinin ve kızının vefatıyla zor günler yaşamış olmasına rağmen tüm gücüyle bunların üstesinden gelip, Küçük Asya felaketi sırasında çocuklarını sağ salim bir arada tutmayı başarmış ve Türkiye'den Yunanistan'a mülteci olarak gittiklerinde tüm zorluklara göğüs germiştir.

Stergios: Hrisanthi ve Sarris'in tek oğludur. Kardeşlerin en küçüğüdür. Stergios romandaki karakterlerin en küçüğü olmasına rağmen çok akıllı ve duygusal biridir. Romanda zaman zaman onun anlatımına yer verilir. Romanın üçüncü cildinden itibaren (Yunanistan'a muhacir olarak gittiklerinde) Stergios, Trifon İoannidis'in günlük tutma görevini üstlenir. İlk iki ciltte çocuk olan Stergios'un gençlik maceraları son iki ciltte başlar.

Roi: Hrisanthi ve Sarris'in en küçük kızıdır. Edebiyata ilgi duymakta, daha küçük yaşta dönemin çeşitli dergilerine yazılar yazmaktadır. Edebiyat kadar aşka da önem veren Roi, kardeşler arasında küçük yaşta iki kişiye âşık olur. Sağlığı kırılgan ve hassastır. Sürekli olarak sağlık sorunları yaşamaktadır. En son yakalandığı hastalığa yenik düşerek genç yaşta hayata veda eder.

Aleksa: Hrisanthi ve Sarris'in ortanca kızıdır. Resim yapmayı çok sever.

Taso: Hrisanthi ve Sarris'in büyük kızıdır. İzmir'de eğitim almıştır. İzmir'i çok sevmektedir. Taso, babasını kaybettiklerinde annesine gerek maddi gerekse manevi olarak çok yardımcı olmuştur.

Trifonas İoannidis: Singer dikiş makinalarının Manisa-Salihli'de bulunan bayisidir. Danai'nin eşidir. Danai ve Trifonas İoannidis'in çocuğu yoktur. Sarris gibi, Salihli kazası Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir. Romanın ilk iki cildinde onun günlüğüne yer verilmiştir. Tek hayali Batı Anadolu'yu yeniden Yunanistan sınırları içinde görmektedir. Yunanistan Başbakanı Venizelos'a büyük hayranlık beslemektedir. Yunanistan ile ilgili gelişmeleri dikkatli bir şekilde takip eden Trifonas İoannidis, Salihli'de yaşayan Rum halka da, büyük sevgi beslemektedir.

Haci Leondis: Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir. Hrisanthi'nin yakın akrabasıdır. Hiç çocuğu olmayan Leondis, zengin bir aile tarafından evlat edinilmiştir. Salihli kasabasının çarşısında büyük bir mağazaya sahiptir. Anadolu Bozgunu'undan sonra tüm servetini yeğeni Hrisanthi'ye bağışlamıştır. Türklerle arası iyi olan bir karakterdir.

Andonagas: Büyük tütün tüccarı. Andonagas, Türkler tarafından Rumlar arasında en sevilen karakterlerden biridir. Ana dili gibi Türkçe konuşur. Duygusal bir yapıya sahiptir. Yardımseverdir.

Eşref Bey: Çerkez Türklerindedir. Sarris'in en yakın dostlarından biridir. Geniş topraklara sahiptir. Zenginliği ile tanınmaktadır. Salihli'de şatoya benzeyen büyük bir evi vardır. Sarris ile arkadaşlığının yanı sıra, ortak işleri de bulunmaktadır. Parasını Sarris'in bankasına yatırmaktadır. Eşref bey, Rumlarla çok iyi geçinen bir karakterdir.

Mustafa Kemal Paşa: Romanda başarılı bir asker olarak verilmektedir. Başarılı girişimleriyle Rumları tedirgin etmektedir.

Tarsi: Kula'da, annesi ve küçük kız kardeşiyle yaşamaktadır. Babasını kaybetmiştir. Salihli Rum Cemaati/idaresi onu zengin bir Türkle evlendirmeye karar vermiştir. Fakat Tarsi bunu kabul etmemiştir. Harmandalu'nun oğlu Harilaos ile evlenmekten son anda vazgeçmiştir. Sarris ile aralarında bir ilişki geçmiştir. Tarsi'nin tek hayali zengin olmaktır. İzmir'e kaçan Tarsi, sonunda zengin biriyle evlenerek istediği hayata kavuşmuştur.

Canis Kandaroğlu: Panagis Kandaroğlu'nun oğludur. Genç ve yakışıklı olan Canis Kandaroğlu, çapkınlıkları ile Salihli'ye ün salmıştır. Aklı başına geldiğinde savaşa katılmış ve savaşta bir bacağını kaybetmiştir. Gazi olduğu sırada bir Türk çetesi tarafından kaçrılmış ve fidye karşılığında serbest bırakılmıştır. Canis Kandaroğlu'nun en belirgin özelliği ise çapkınlığıdır.

Madam Zizi: Eşini genç yaşta kaybetmiş Fransız bir kadındır. Geçimini Rumlara verdiği Fransızca özel dersler sayesinde sağlamaktadır. Madam Zizi pek tekin bir karakter değildir. Rumlardan Türklere haber taşımakta, para karşılığında casusluk yapmaktadır.

Çakıcı: Türktür. Kardeşini ihanete uğratan genci öldürdükten sonra, dağa kaçmış ve eşkiya olmuştur.

Mevlevi İsmail: İnsanlardan kaçan tek başına yaşamayı seven bir Türktür. Mevlevi İsmail olarak bilinir. Geleceğe dair kehanetlerde bulunmaktadır. Dindar birisidir.

Abidin Rahmi: Elektrik santrali işletmesi sahibi, Türk iş adamıdır. Oldukça zengin olan Abidin Rahmi, Salihli'ye elektriği getiren ilk kişidir. Mustafa KemalPaşa'ya büyük hayranlık duymaktadır.

Vasilis Onasis: Salihli Rum Cemaatinin başkanıdır. Trifon İoannidis'in aksine Yunanistan'da kral yönetimini desteklemektedir. Kuyumcudur.

3.1.2.2. Yardımcı Karakterler

Pandelio: Hrisanthi ve Sarris'in evindeki yardımcılarıdır.

Mosha: Vasilis Onasis'in kızıdır. Salihli'ye gelen Yunan asker ile evlenmiştir.

Kostis Sofianopulos: Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir. Halı tüccarıdır.

Theofilos: Kostis Sofianopulos'un oğlu, Roi'nin ilk aşkıdır.

Niovi: Kostis Sofianopulos'un kızıdır.

Haci Avgustis: Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir. Pamuk fabrikası sahibidir.

Paris Beyis: Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir. Genç bir karakterdir. Olimbia'nın eşidir.

Peder Kalinikos: Salihli'nin Rum papazıdır. Rumeli'de işlediği cinayetten sonra Anadolu'ya yerleşmiştir.

Doktor Sunios: Salihli kazasının iki doktorundan biridir.

Pandelis Kokkinos: Salihli kazasındaki diğer doktordur. Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir.

İfigenia: Pandelis Kokkinos'un kızıdır.

Anargiros Kondoyanakis: Salihli kazasının eczacısıdır. İfigenia'nın eşidir.

Kiriakos Cambazis: Salihli kazasında bulunan bir diğer eczacıdır. Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenlerindendir.

Manthos Keramidas: Sarris'in ölümünden sonra, Salihli'deki Rum İdaresinde onun yerine geçmiştir. Un değirmeni sahibidir.

Öğretmen Maria: Emekli bir öğretmen hanımdır. Salihli Rum azınlığı tarafından çok sevilmekte saygı duyulmaktadır.

Anthimos: Maria'nın eşidir.

Agamemnon: Maria'nın oğludur.

Harmandalu: Ekonomik zorluklar yaşayan, asker kaçağı oğlu Türk askerlerin eline düşmüş bir kadındır.

Harilaos: Harmandalu'nun oğludur. Mesleği marangozluktur. Harilaos asker kaçağıdır ve Türk askerler tarafından aranmaktadır. Bu sebeple yıllar boyunca evden dışarı çıkamamıştır. Salihli Yunan idaresine geçtiğinde rahat bir nefes almıştır. Tarsi ile evliliği son anda iptal olmuştur. Bu durumdan Tarsi'nin eski Türk sevgilisini sorumlu tutmuş ve cinayet işlemiştir.

Yosif Kaburakis: Salihli'de yaşayan emekli bir öğretmen.

Kopsahilis: Salihli'de taverna sahibidir.

Yüzbaşı Avrotelis: Salihli'ye Rum işgali esnasında gelen asker. (İkinci cilt)

Artin: Salihli'de yaşayan Ermeni bir karakterdir. Kahvehane sahibidir.

Vahan: Salihli'de yaşamaktadır. Ermenidir. Amele taburunda yıllarca çalışmıştır. Amele taburunda olduğu sırada Fatme (Fatma) adında evli Kürt bir kadınla ilişki yaşamıştır. Salihli'ye geri döndüğünde rüyasında Fatme ismini sayıklaması sonucu eşiyle sorunlar yaşamıştır.

Anuk: Vahan'ın eşidir.

Yakov Nahmias: Yahudi bir kumaş tüccarıdır.

Vgenio: Evli olan Vgenio, Canis Kandaroglu ile aşk yaşamaktadır. Eşi vefat ettiğinde de zaman zaman ilişkileri devam etmiştir.

Yüzbaşı Hasan: Karakolda görevli subaydır.

İsmail Efendi: Deri fabrikası sahibidir.

Osman Efendi: Meyan Tüccarıdır.

Kamil Ağa: Büyük arazi sahibidir.

Nazım Efendi: Türk Okulu Müdürüdür.

Kör Pehlivan: Eşkıyadır.

Dondurmacı Ahmet: Salihli kaldırımlarında dondurma satıcısıdır.

Dede: Yoğurtçudur.

3.1.3. Romanın Özeti

3.1.3.1. Niobe'nin Çocukları Birinci Cilt Özeti[149]

Roman, romanın geçtiği ana mekân olan Manisa'nın Salihli kazasının genel görünümünün anlatımı ile başlar. Salihli, maddi durumu iyi insanların güzel evlerde yaşadığıbir yerdir. Dönemin en önemli ulaşım aracının tren olduğu her fırsatta belirtilir. İzmir'de bulunan özel bankasından dönen Sarris, trenden inince Türk arkadaşı Eşref Bey ile karşılaşır.

Oldukça zengin olan Eşref Bey ve Sarris arasında Stergios ile ilgili eğlenceli bir muhabbet geçer. O gece Türk askerler tarafından asker kaçaklarını bulmak için evlere baskınlar düzenleneceğini Eşref Bey Sarris'e söyler. Sarris, endişeli bir şekilde Eşref Bey'e hayırlı Ramazanlar diler ve ayrılırlar.

Sarris, Eşref Bey'den aldığı haberi Hrisanthi ile paylaşır. Hrisanthi'nin öğretmeni Maria'nın asker kaçağı bir oğlu vardır. Durumdan öğretmen Maria'nın ailesi ve diğer aileler haberdar edilir. Rum azınlık Türk askerinin yapabileceklerinden korkmaktadır. İki yıldır oğulları Agamemnon'u bu korkuyla saklayan Anthimos ve Maria olası bir baskın için önlem almıştır. O gece Agamemnon'u saklamayı başarırlar. Askerler Öğretmen Maria'ya kaba davranır. Agamemnon'u bulamayınca öfkeyle evi terkederler.

Madam Zizi'nin eve döndüğü gece geç saatlerde sokakta silah sesleri duyulur. Bir grup Türk öfkeyle bağırarak sokaktan geçer. Bu olay Salihli halkını

[149]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, On Yedinci Baskı, Estia Yayınevi, Atina 2014.

tedirgin eder. Sabah, Harmandalu'nun telaşla bağırması çarşıdaki herkesi tedirgin eder. Sokakta dolaşan Türklerin oğlunu kaçırdığını söyler. Cemaatin ileri gelenlerinden Andonagas, kadı ve kaymakam ile iyi ilişki içindedir. Harmandalu'nun karakolda olan oğlu Rum Cemaatinin yardımıyla kurtarılır.

Salihli'yi Alaşehir despotu ziyaret eder ve Sarris'in evinde ağırlanır. Despota, Kula adında bir köyde, annesi ve kız kardeşi ile yaşayan bir Rum kızına bir Türkün aşık olduğunu, fakat annesinin kızını Türk ile evlendirmek istemediğini söylerler. Kızın annesi kadar, gencin babası da bu duruma karşıdır.

Kıza yardım etmek için Andonagas, Sofianopulos, Trifon İoannidis, Sarris ve despot bir at arabasıyla Kula'ya gider. Sarris, büyük arazi sahibi Mehmet Efendiyle daha önceden tanışmaktadır. Orada güzel karşılanırlar. Tarsi ile evlenmek isteyen genç evde yoktur, babası ile konuşurlar. Tarsi de oraya gelir. Bu gençte gönlü olmadığını ifade eder. Evlilik iptal olur.

Mihalakis Anastasiadis (Sarris), Tarsi'yi ilk gördüğü andan beri ondan hoşlanır. Tarsi, zengin olma isteğiyle dolu on altı yaşlarında bir kızdır. Keskin zekâsıyla Sarris'in hislerini hemen anlar. Tarsi, ondan maddi olarak yararlanacaktır. Büyük kız Taso, İzmir'deki hayatı anlata anlata bitiremezken, Sarris, Tarsi'yi düşünmektedir.

Tarsi'ye Harmandalu'nun oğlu da âşıktır. Bu durum, Sarris'in pek hoşuna gitmez. Sonunda Tarsi'nin Harmandalu'nun oğlu ile evlendirilmesine karar verilir. Fakat Tarsi, onu yeterince zengin yapamayacağı için bu evliliğe istekli değildir. Sarris, Tarsi'yi kıskanmaktadır. Düğünün iptali için Ali ve Murat adında iki tehlikeli genç bulur. Onlara kan dökülmemesi şartıyla düğünün iptal edilmesi istendiği söylenir. Bu fırsatla Tarsi düğünden kaçar.

Roi'nin sağlık sorunları yavaş yavaş gün yüzüne çıkmaya başlar. İlk olarak gözlerinde sorun olduğu saptanır. Amele taburunda çalışan Ermeni Vahan yıllar

sonra kurtulup geri gelir. Eşi Anuk beklemediği birşeyle karşılaşır. Vahan, Urfa'da evli bir Kürt kadın olan Fatme ile aşk yaşadığını, sayıkladığı kadının o olduğunu Trifonas İoannidis'e anlatır. Trifonas İoannidis ile 1917'de (romanda zamanın geçtiği tarih) yaşanan I. Dünya Savaşı'nın getirdiği zorlukları konuşurlar. Urfa ve Diyarbakır'da yaşanan zorluklara değinirler. Vahan hala savaştan sağ kurtulduğuna inanamaz.

Mevsimlerden kıştır. Türkiye'de savaştan dolayı açlık başladığı kulaktan kulağa yayılmaya başlar. Savaş hakkında türlü yorumlar yapılır. Osmanlı Türklerinin aksine artık, Jön Türklerin "İttihat ve Terakki" yanlısı olduğunu söylerler. Tüm Rumlar tarafından Küçük Asya'nın yani Batı Anadolu'nun, Yunanistan sınırları içine dâhil edilmesi arzu edilir. Yunanistan'da olduğu gibi, Salihli'de de kral yada Venizelos'u destekleyenler vardır. Çoğu Venizelos'u destekler. Bu anlaşmazlıktan dolayı iç savaşın başlayacağını tartışırlar. Türkiye'de de tehlike çanları çalmaya başlar. Evlerinde silah bulunduran herkese, bunları yirmi dört saat içinde teslim etme çağrısı yapılır.

Bağ evinin olduğu çiftliğin bekçisi, Sarris'e önceki akşam Türk bir çetenin, bağ evine gittiğini, kışı orada geçirmek istediklerini, izin alamazlarsa orayı yakacaklarını söylediklerini Sarris'e iletir. Sarris korkarak kabul eder. Eşkıyaların başı Çakıcı'dır. Sarris Çakıcı ile tanışır. Iyi anlaşmaya başlarlar. Aralarında dertleşirler. Çakıcı, Hristiyanlığa büyük ilgi duyduğunu, Hristiyan olmak istediğini ve Sarris'in onu vaftiz etmesini istediğini söyler. Sarris kabul eder. Sarris'in isim kutlamasının olduğu akşam herkes onların evinde toplanıır. Eğlence bitince Sarris Çakıcı'nın yanına gider. Bu olayın Salihli'de duyulması Sarris için iyi olmayacaktır. Çakıcı din değiştirerek Hristiyan olur.

Savaş nedeniyle salgın hastalıklar artmıştır. Özellikle İstanbul'da salgın hastalıkların arttığı ilaçların bitme seviyesine geldiği, Salihli Rum Cemaatinin ileri gelenleri tarafından konuşulur. Askerler, silahlarını teslim etmeyen herkesin evine baskın düzenler. Taso'dan gelen mektup, İzmir'de de yaşamın pek iç açıcı

olmadığını gösterir. Salihli Rumları, Venizelos'un "Küçük Asya'yı" Yunanistan topraklarına dâhil etme umudunu kaybetmeden gelişmeleri takip eder.

1918 yılı Anastasiadis ailesi için pek de uğurlu başlamaz. Roi bir sabah ateşler içinde uyanır. Doktor Kokkinos gelir, hastalığın pek de hafife alınacak bir hastalık olmadığını söyler. Anastasiadis ailesi bu haberle yıkılır. Roi'nin koluna serum bağlarlar, odaya başkalarının girmesi yasaklanır. Bir gün sonra Roi'nin ateşi kırk dereceye yükselir. O gün de Salihli'de her iki doktor da yoktu. Sarris sonunda eczacı Cambazi'yi bulur. Eve gittiklerinde Roi'nin bademciklerine operasyon yapılması gerektiği ortaya çıkar. Operasyon sonrası büyük bir şok yaşanır. Roi'nin ses telleri kesilir, konuşma yetisini kaybeder. Mihalakis Anastasiadis onu İzmir'e göndermeye karar verir. Tedaviler yanıtsız kalır ve Salihli'ye geri dönerler.

Eşkıya Çakıcı yaralı bir şekilde Sarris'e gelir. Yardım ister. Çakıcıyı Eşref Beyin evinde gizli bir yere götürürler. Sarris, Çakıcıyı sever, o diğer eşkiyalar gibi değildir. Eşref Beyle birlikte Doktor Kokkinos'u çağırır. Birkaç gün tedavi uygulanır. Fakat fayda etmez. Eşref Beyin eğlence düzenlediği gecede Çakıcı'nın durumu ağırlaşır. Sarris'e bir Hristiyan gibi ölmek ve gömülmek istediğini dile getirir.

Salihli papazını çağırmak Sarris için oldukça tehlikelidir. Bu yüzden Papaz Kalinikos'u çağırmaya karar verirler. Papaz Kalinikos'a güvenme sebepleri onun da Rumeli'de bir cinayet işlemiş olmasıdır. Bu Anadolu'da az kişi tarafından bilinir. Çakıcı'nın yanındaki eşkıya efendisi için çok üzülür. Onun din değiştirdiğini yeni öğrenir ve bu duruma çok kızar. Oradan ayrılır. Papaz Kalinikos gelmeden Çakıcı ölür. Doktor Kokkinos da o anda ordadır. Eşref Bey Doktor Kokkinos'tan bu durumun aralarında sır kalmasını rica eder. Olaydan birkaç gün sonra, Mihalakis Anastasiadis'in bağ evinde bir yangın çıkar. Yangından geriye sadece küller kalır. Felaket yanında mucizeyi de getirir. Roi yaşadığı şokla konuşmaya başlar. Aile bu sevinçle yaşadığı üzücü olayı unutur. Günler sonra, bağ evinin kundaklama sebebiyle

yandığı ortaya çıkar. Sarris'e Çakıcı'nın Hristiyan olmasına sebep olduğu için kızan adamları, intikam için bağ evini yakmıştır.

Hrisanthi yaşanan bu kötü olayları unutmak için, çocuklarını yanına alıp İzmir Kordon'a tatile gider. Orada üzücü bir telgraf alırlar. Ailenin reisi Mihalakis Anastasiadis hastalanmıştır. Aleksa, Roi ve Stergios Salihli'ye geri döner. Hrisanthi yanına büyük kızı Taso'yu alıp, İzmir'de hastanede bulunan eşinin yanına gider. Hastalığı ilerlemiş olan Mihalakis Anastasiadis, tüm çabalara rağmen kurtarılamaz. Hrisanthi ve Taso cenaze ile eve döner. Roi ve Stergios babalarınında istediği gibi, bi ev alıp, İzmir'e taşınma hayali kurar. O yaz, Hrisanthi, eşinden miras kalan bankanın işlerini üstlenir. Yanan bağın tazminatı ve banka işleri için sık sık İzmir'e gider. Sarris'in kardeşinin de yardımıyla başarılı olur.

Salihli Rum Cemaat İdaresinin tek Türkçe konuşan kişisi Andonagas ortadan kaybolur. Andonagas'ın bir köprünün altında cesedi bulunur. Salihli Rumları büyük hüzün yaşar. Çünkü, Andonagas kadı, kaymakam gibi ileri gelen Türklerle çok iyi anlaşır. Bir husumet yaşandığında arayı düzelten hep o olmuştur. Olayın bir cinayet olup olmadığının araştırılması için kaymakama gidilir. Fakat olay aydınlatılamaz. Andonagas'ın cenazesinden dönüldüğü sırada Türkiye'nin ateşkes imzaladığı haberi gelir. Herkes sevinç yaşar.

Bozdağ'da yalnız başına yaşayan ve herkes tarafından özel biri olarak kabul edilen Mevlevi İsmail, gördüğü bir rüyadan sonra eşeğini de alıp yollara koyulur. Salihli'den geçtiği sırada bir camide namaz kılar. Namazdan sonra, Osmanlı Devletinin sonunun geleceğini, Rumlara yapılan haksızlığın ödeneceğini, Türkiye'yi zor günlerin beklediğini ve Türkiye'nin Yunanistan devletinin eline geçeceğini söyler. O sabah camide bulunan Eşref Bey, Rum halkı bu kehanetten haberdar eder.1918 yılının Kasım ayında Rum asker gemisinin İstanbul'da görüldüğü haberi gelir. Bu, Anadolu Rumları için çok heyecanlandırıcı bir haberdir.

İstanbul ve İzmir'den gizlice getirilen gazeteler "Büyük Yunanistan" rüyasını gerçek kılacak haldedir. Heyecana kapılan Salihli halkı kutlamaya hazırdır. Hrisanthi evinin duvarını Yunanistan bayrağının renkleri olan mavi ve beyaza boyar. Sabah kalktığında duvarda yazan "Burası Yunanistan değil! Burası Türkiye" yazısıyla karşılaşır. Yazının yarısını silerek, sadece "Burası Yunanistan" kısmını bırakır.

Ertesi sabah, Eşref Bey büyük ve güzel evinin avlusundaki bir ağaçta asılı olarak bulunur. Rumlarla iyi ilişkiler içinde olan Eşref Bey, cinayete kurban gitmiştir. Bunu, Eşref Beyin Rumlara karşı olan zaafına kızan Türklerin yaptığı düşünülür. İzmir'de Türkler ve Rumlar çatışmaya başlamıştır. Salihli Rumları, merakla Rum askerinin İzmir'e hâkim olduğu haberini beklerler. 1919 yazı, Anastasiadis ailesi için bazı ufak tefek sorunlar dışında iyi geçer. Roi'nin sağlık sorunları yüzünden temiz hava alması gerekmektedir. Bu yüzden aile, yazı geçirmek için Haci Leondis'in İzmir Kordon'da bulunan evine taşınır.

Biri mavi gözlü bir genç, ikisi ise daha orta yaşlı asker olmak üzere üç kişi kadının evine ziyarete gelir. Kadı, belediye başkanı, müftü, kaymakam, molla ve karakolda görevli iki askeri de oraya davet eder. Gelen genç Mustafa Kemal Paşa'dır. Türkiye'nin Yunan tehdidi altında bulunması tartışılır. Mustafa Kemal Paşa, sultanın ve Damat Ferit gibi ileri gelen devlet adamlarının doğru bir yol izlemediğini savunur. Şehir şehir gezerek Türkiye'yi kurtarmak için halk ile çözümler aradığını belirtir. Molla, kendini tutamayıp, Mustafa Kemal Paşa'ya anlattıklarının şeyhülislama uygun olup olmadığını sorar. Mustafa Kemal Paşa uygun olduğunu söyleyerek onları ikna eder. Hep birlikte Türkiye'nin zaferi için birlik olacaklarına Kuran-ı Kerim üzerine el basarlar. Mustafa Kemal Paşa'nın yanında bulunan İsmet (Paşa), Misak-ı Milli'yi okur. Mustafa Kemal "Gençlik yanımda… İyi günler göreceksiniz… gelecek bizimle size söz veriyorum" der.

Salihli'de kalan kadı, kaymakam ve diğerleri neler yapılabileceğini düşünür. Rumların planlarını öğrenmek için bir yol ararlar. Sonunda Yunanlarla arası iyi olan Madam Zizi'nin evine karakolda görevli olan Yüzbaşı Hasan'ı yollamaya karar

verirler. Madam Zizi dolgun bir rüşvet karşılığı Rumlardan duyduğu haberleri onlara söylemeyi kabul eder. Yüzbaşı Hasan, Madam Zizi'nin evinden çıkınca bir Rumla karşılaşır. Rum korkusundan Yüzbaşı Hasan'ı öldürür. Cinayetin ardından gecenin karanlığında Papaz Kalinikos ve Haci Leondis ile karşılaşır. Leondis'in hasta annesine giden ikili ona yardım ederek, İç Anadolu'ya doğru giden trene binmesini sağlar.

Hrisanthi Anastasiadis, kaymakamın önerisiyle çocuklarını alıp Manisa'ya taşınır. Manisa artık Rum askerinin eline geçmiştir. Aile Salihli'ye döndüğünde bir sürprizle daha karşılaşır. Rum askeri Salihli'ye de ulaşmıştır.

3.1.3.2.Niobe'nin Çocukları İkinci Cilt Özeti[150]

Askerlerin şehrin içinde görülmesi, birlikte yaşayan Türk, Rum ve Ermenileri korkutmaya yetmiştir. Herkes telaşa kapılır. 23 Temmuz 1920 gecesi askerler yolda gördükleri insanlara Yunanca konuşarak, bulundukları yerin Salihli olup olmadığını sorarlar. Böylelikle askerlerin Rum olduğu anlaşılır. Salihli Yunanistan sınırları içine girecektir. Bu gelişme Rumlar için paha biçilemez bir mutluluktur! Sonunda rüyaları gerçek olur! Salihli Rum Cemaatinin Yöneticileri Eşref Beyin evini idare binası yapmaya karar verirler. Çarşı, evler her yer Yunanistan bayraklarıyla ve Yunanca yazılı tabelalarla süslenir. Salihli'de yaşayan Türkler, kendini bir kafese girmiş gibi hissederken, Rumların mutluluğu içlerine sığmaz. Doktor Kokkinos, herkesin katıldığı büyük bir kutlama gecesi düzenler.

Anastasiadis ailesinin çocukları ilk kez Niobe Kayasını gider. Tarsi, Salihli'ye geri döner. İtalyan biriyle evlenip, istediği gibi zengin olmuştur. İçindeki huzursuzluktan dolayı Harmandalu'nun oğlu Harilaos'tan özür dilemek için Salihli'ye gelmiştir. Bu olay sonrası Harilaos intihar eder. Rum İdaresinin Haci Leondis'in dükkânında toplandığı bir akşam, gazetede üzücü bir haber görürler.

[150]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, On Altıncı Baskı, Estia Yayınevi, Atina 2008.

Harilaos'un ölümüne üzülen cemaat, Venizelos'un Paris'te bir suikaste uğradığını öğrenerek şaşkına döner.

Salihli'ye ilk kez gelen Kurmay Başkanı ve General arasında hapiste bulunan kaçak on bir Türk yüzünden bir anlaşmazlık yaşanır. Sonunda Kurmay Başkanı Generali, onları özgür bırakmaya ikna eder. Kaçakların içinde bulunan Çakıcı'nın adamı, Çakıcı'nın üç yıl önce öldürdüğü kızın nerede gömülü olduğunu bilir. Yanına kızın babasını ve müftüyü alıp kızın gömülü olduğu Hrisanthi'nin bağına giderler. Hrisanthi, onları kırmayarak, aile mezarlığına gömülmek üzere kızın oradan çıkarılmasına izin verir.

Türkler için casusluk yapan Madam Zizi yakalanır. Evinde Mustafa Kemal paşa'nın resmi bulunsa da, durumu inkâr eder. Fakat tutuklanmasına engel olamaz. Bu durum Salihli'de şok etkisi yaratır. 23 Ağustos 1920 tarihi geldiğinde Salihli'nin kurtuluşunun iki ayı dolmuş olsa da tedirginlik bitmemiştir. Etrafta Mustafa Kemal Paşa'nın girişimlerinin devam ettiği konuşulur.

Bu sırada oldukça zengin olan, kırk yaşlarındaki Abidin Rahmi, Salihli'ye de fabrika kurmak ister. Halka, Salihli'ye elektrik geleceği söylenir. Herkes bunu memnuniyetle karşılar. Abidin Rahmi ve Yakov Nahmias yemek için Yakov Nahmias'ın evine geçtiklerinde, kendi aralarında Mustafa Kemal Paşa'nın girişimlerini konuşur.

Yakov Nahmias'ın eşi ve kızı çamur banyosu yapmak için tatile gitmiştir. Gittikleri tatilde kızı oradan kaçmıştır. Araştırmaları sonucu kızının Canis Kandaroğlu ile kaçtığı kanısına varır. Canis Kandaroğlu'nun babası, Panagis Kandaroğlu ile İzmir'e onları aramaya gider. Fakat bulamazlar. Salihli'ye döndüklerinde herkes durumdan haberdar olmuştur.

Salihli'ye yeni gelen asker bir gece Hrisanthi'nin evinde konuk olur. Hrisanthi, eşinin ölümünden sonra ilk kez birine yakınlık hisseder. Fakat aralarında

birşey yaşanmaz. Yunanistan'da seçimleri kralın kazandığı haberi hızla Anadolu Rumları arasında yayılır. Bu Venizelos destekçilerini çok üzer. Megali İdea'nın (Büyük Ülkü) gerçekleşmesine sebep olacak tek insan Venizelos artık yetkisini kaybetmiştir. Büyük Yunanistan hayali ne yazıkki son bulmuştur. Abidin Rahmi ve Mevlevi İsmail gibi isimler arasında padişah ve Mustafa Kemal'in izlediği yollar tartışılır.

Madam Zizi kurtulmanın bir yolunu bulup, Salihli'ye geri döner. Vasilis Onasis, kızına her ne kadar dillere destan bir düğün yapmayı planlamış olsa da, damadın askerlik hizmetinden dolayı, düğün aceleyle birkaç kişi arasında gerçekleşir. Bunu duyan Madam Zizi, haberi Türklere yetiştirmek için kadının evine giderken, yolda, Mustafa Kemal Paşa'nın Alaşehir dışında yapılan muharebeyi kazandığını duyar. Kadının evine gittiğinde Abidin Rahmi gibi önemli kişilerle karşılaşır. Mustafa Kemal Paşa'nın zaferinden dolayı herkesin mutlu olduğunu görür. Madam Zizi, Abidin Rahmi'yi davet ettiği yemekte, ondan İzmir veya İstanbul'a gitmesi için yardım etmesini ister. Sonunda Madam Zizi eşyalarını da alıp Salihli'den ayrılır.

Anadolu Rumları yeni yılı (1921) ilk kez Yunanistan bayrağı altında karşılar. Heyecanla Yunanistan sınırları içinde yapılacak ilk seçim beklenmektedir. Seçimler yapılır. Salihli Rum Cemaatinin yeni başkanı Haci Leondis olur. Abidin Rahmi projesini hayata geçirerek, Salihli'ye elektrik getirir. Herkes durumdan memnundur.

Cambazis'in eczanesinde Haci Leondis, Doktor Sunios ve Panagis Kandaroğlu gibi isimlerin oturduğu sırada içeri Paris Bey girer. Konu Türkçe öğretiminin devam edip etmemesidir. O sırada Pandelio berbat bir halde içeriye gelir. Doktor Sunios onun tecavüze uğradığını anlar. Şoktan konuşamaz halde olan Pandelio, bir süre sonra konuşmaya başlar ve kendisine tecavüz eden kişilerin Türk olduğunu Türkçe konuştuğunu söyler.

O sırada içeri Yakov Nahmias girer. Yakov Nahmias, Pandelio'ya gideceği yere kadar eşlik eder. Yolda ona tecavüz eden iki gençle karşılaşır. Fakat bu durumu

eşi dışında kimseyle paylaşmaz. Durum Salihli'de duyulunca Rum azınlık Türklere karşı cephe alır. Esnaf arasında selamlaşma kesilir. Duruma üzülen Salihli Rum Cemaatinin İdarecileri, İzmir'den yeni tayin edilen Yüksek Komiserin temsilcisine gider. Fakat istediği desteği göremezler. Bunun üzerine Yüksek Komiserin temsilcisinin Türk yanlısı olduğunu düşünürler. Tecavüzcüleri aramak için pek de iyi durumda olmayan Türk mahallesine giderler. Orada Molla ile konuşurlar. Fakat bir çözüm bulamazlar.

Emekli Öğretmen Yosif Kaburakis uyuya kaldığı sırada rüyasında Salihli tren istasyonu tarafından bir cenaze geldiğini görür. Fakat cenazenin kim olduğunu papaz dâhil kimse bilmez. Kaburakis "Kimi gömecekler? Kimi gömecekler?" diye sorduğunda, ona çınar ağacında bulunan bir sincap "Salihli'yi gömecekler! Tabutun içinde Salihli var! Salihli'yi gömecekler!" diye cevap verir. Kaburakis irkilerek uyanır. Her gece olduğu gibi Cambazis'in eczanesine gider. Orada, Trifon İoannidis *Amalthia* gazetesini okurken Doktor Sunios, Pandelis Kandaroglu ve Paris Bey onu dinler. O da onlara katılır. Gazetede, "Dumlupınar Meydan Muhaberesinde Yunan Ordusunun Gelişmiş Silahlarının Zaferi" adlı bir başlık vardır. Herkes buna sevinirken o hala gördüğü rüyanın etkisi altındadır.

Yosif Kaburakis Salihli'deki yalnız hayatından sıkıldığından Akşehir'deki manastıra gitmeye karar verir. Yolda Salihli'nin yakınında bulunan Bozdağ'a giden Mevlevi İsmail ile karşılaşır. Beraber yemek yemeye oturduklarında aralarında bir sohbet geçer. Dostça oradan ayrılırlar. Salihli'de kötü bir haber daha yayılır. Pandelio ona tecavüz eden Türklerden hamile kalır.

1921 yılının Paskalyası coşkuyla kutlanır. 30 Mayıs 1921 yılı Anadolu Rumları için önemli bir gündür. Kral İzmir'e ziyarete gelir. Türk ve Rum herkes kralı görmeye gider. İzmir sahili çok kalabalıktır. Herkes çok mutlu olur. Kral Salihli'den de geçer. Babasının uslanması için savaşa gönderdiği Canis Kandaroglu, sol bacağını kaybetmiş bir şekilde Salihli'ye geri döner. Bu durum en çok ailesi olmak üzere

herkesi derinden etkiler. Canis Kandaroğlu yaşadığı deneyimler sayesinde değişmiştir.

Bir zamanlar evli olan Vgenio'nun eşi vefat etmiştir. Zaman zaman aşk yaşayan Vgenio ve Canis Kandaroglu tekrar yakınlaşır. Yakınlaşmanın yaşandığı sırada eve aniden iki Türk girer ve Canis Kandaroğlu'nu kaçırır. Fidye verilmediği takdirde Canis Kandaroglu ölecektir. Vgenio'nun da yardımıyla fidye tamamlanır. Canis Kandaroglu serbest bırakıldığında çok iyi bakıldığını herhangi bir işkenceye maruz kalmadığını söyler. Canis Kandaroğlu Yunanistan'a gitmeye karar verir.

Dumlupınar Meydan Muhaberesi'nden kötü haberler gelmeye başlar. Türkler, Rusya ve Fransa'nın yardımıyla yeni silahlara kavuşur. Yunan askeri zor durumdadır. Mazot yokluğu, tıbbi ilaçların yetersizliği askerlere zor anlar yaşatır. Mustafa Kemal Paşa ve askerleri Anadolu'da yaşayan Rumlar için tek tehdit haline gelmiştir. Sonunda savaşı Türk ordusunun kazandığı duyulur. Herkes endişeye kapılır. Türklerin tekrar Batı Anadolu'ya gelmesi bir öncekinden çok daha kötü olacak diye aralarında tartışırlar.

Günlerdir ortada görülmeyen öğretmen Maria ve eşi Anthimos merak uyandırır. İkisi birbirine sarılmış bir şekilde vefat etmiş halde bulunur. Odada mangal vardır. Bulunan nottan yaşlı çiftin intihar ettiği anlaşılır. Stergios İzmir'de bulunan Roi'nin yokluğunu iyice hissetmeye başlar. Büyüklerinden duyduğu Türkler yeniden gelecek sözlerini sorgulamaya başlar. Türkler geldiğinde Yunanistan'a gidip gitmeyeceklerini merak eder.

Batı Anadolu'nun[151] tekrar Türklerin hâkimiyetine girmesi söz konusudur. Gazeteler sayfa sayfa bu konuyu ele alır. Anadolu Rumları durumdan kralı sorumlu tutar. Seçimleri Venizelos kazanmış olsaydı böyle olmayacaktı diye düşünürler. Salihli'nin Trifon İoannidis ve Doktor Kokkinos gibi ileri gelen isimleri durumu tartışır. Kimileri nereye gideceğini düşünürken, kimileri oradan ayrılmak istemez.

[151]Romanda Küçük Asya olarak geçmektedir.

Yahudi Yakov Nahmias ise hala bir ümit olduğunu söyleyerek onları teselli etmeye çalışır. Türkiye Yunanistan arasında nüfus mübadelesi olacağı konuşulur. Kimse Yunanistan'a muhacır olarak gitme fikrine sıcak bakmaz. Yosif Kaburakis'in gördüğü Salihli ölüyor rüyası hatırlanır.

İzmir'den gelen trenden inen genç asker, Salihli Türklerine güzel haberler getirmiştir. Mustafa Kemal Paşa'nın askeri gizlice mazot ve silah temin etmeyi başararak birçok Yunan askerini esir almıştır. Türk askeri hızla ilerleme göstermektedir. Odada bulunan herkes büyük bir sevinç yaşar. Rumlar, kötü günlerin geleceğinin farkındadır. Bu yüzden satış yaparken malzemelerini biraz daha pahalıya satarlar. Bu Türklerin tepkisini toplar. Hep birlikte "Büyük Türkiye" için İnşallah diyerek temennide bulunurlar.

Gece yarısı olduğunda başlarında bir Şeyhle mevleviler sokaktan "Allah Allah" diyerek sessizce geçer. Bu olay Rumlar için merak uyandırıcıdır. Şeyh ve mevleviler yanlarına giden herkesi kibarca karşılar. Salihlili Rumları onlara bambaşka gözle bakar. Onların fikrine göre mevleviler, Rumları Anadolu'dan çıkartmak için gelen askerden önceki güçlerdir.

Trenler sessizce ve sürekli olarak Salihli'den geçer. Yazın sıcağından bunalan Taso ve Aleksa, arkadaşlarını da yanına alıp bağ evinin olduğu çiftliğe serinlemeye gider. Aralarında Rum askerinin yenilmez olduğunu, Rumların Anadolu'dan gitmesinin imkânsız olduğunu konuşurken, muhacır olarak Yunanistan'a giderlerse ne iş yapacaklarını alaylı bir şekilde tartışıp gülüşürler. Bu sırada Roi ve Stergios'u İzmir Buca'da bırakan Hrisanthi gelir. Haberler hiç iç açıcı değildir. Hrisanthi alabileceği kadar eşyayı alıp İzmir'e geri dönecektir.

Çocuklarının geldiğinden haberi olmadığı için Haci Leondis'te kalır. Haci Leondis'in evine gelen Kokkinos'un yardımcısı, Doktor Kokkinos'un felç geçirdiğini söyler. Herkes çok üzülür. Doktor Kokkinos'un evinde toplanırlar. Tedavisini ancak İzmir'de bulunan hastaneler yapabilmektedir. Tesadüfen oradan geçen biri içeriye

girer. Vali temsilcisinin Salihli'yi terk ettiğini söyler. Bu, herkes için korkutucu bir haberdir. Yavaş yavaş Salihli'nin sonu gelmektedir.

Köylerde herkes Anadolu'dan ayrılmak için planlar yapar. Trenler tıka basa dolu olduğu için at arabalarıyla kaçarlar. Durum gün geçtikçe kötü bir hal alır. Asker dolu olan ve Uşak'a giden trenler birden yön değiştirip İzmir'e gitmeye başlar. Yolculuklar halkın korkmaması için genellikle gece gerçekleşir. Sabah olduğunda çarşıya giden Haci Leondis tüm Rum dükkânlarını kapalı bulur. Kendi dükkânına girip, kepenkleri indirir. Gözlerinden yaşlar süzülmeye başladığı sırada, kimsesi olmayan Haci Leondis yeğeni olarak kabul ettiği Hrisanthi'ye tüm servetini bıraktığını bir kağıda not eder. Dedesinin memleketi olan Selanik'e gitmeyi planlar.

O sırada Hrisanthi gelir. Haci Leondis, ile duygusal vedalaşma yaşanırken, çarşıda çığlık sesleri yükselir. Salihli kötü bir haberle daha sarsılır. Doktor Kokkinos bileklerini keserek intihar etmiştir. Kallinikos, Doktor Kokkinos'u intihar ettiği için gömmek istemez. Bu dinen uygun değildir. Haci Leondis'in ısrarı üzerine kabul eder. Cenazeyi götürdükleri sırada trenler İzmir'e gitmeye, uçaklardan atılan bomba sesleri gelmeye devam eder.

Cenaze sonrası herkes bir yerlere gitmek için bilet alır. Çoğu İzmir'in güvenli olduğuna inandığından İzmir'e gider. Salihli'de sadece Yahudi ve Türkler kalır. Haci Leondis arasının iyi olduğu kadı ile vedalaşmaya gider. Haci Leondis giderken yanına Taso'yu da alır. Tren istasyonunda ansızın bir çatışma çıkar. Çatışmayı Kör Pehlivan adında bir eşkıyanın ve adamlarının çıkardığı ortaya çıkar. Tren geldiğinde istasyon yaralı ve ölülerle doludur. Taso trene binmeyi başarır. Salihli'den son ayrılışı olduğunu düşünür. Bu sırada Türk askeri Salihli'ye gelir.

Durum İzmir'de de kötüleşir. Sokaklarda silah sesleri ve Türk askeri eksik olmaz.27 Ağustos 1922 tarihine gelindiğinde İzmir'de tek bir Yunan askeri dahi kalmamıştır. Trifonas İoannidis ve arkadaşlarının Kafe Foti adında bir kafede

oturdukları sırada Kör Pehlivan ve elli kadar adamı oraya gelir. Herkes korkudan kaçışır. Bazıları denize düşer. Aynı anda Nurettin Paşa'nın askerleri oraya gelir.

Taso İzmir'e ailesinin yanına ulaşır. Çocuklarıyla tek başına kalan Hrisanthi, çocuklarını nasıl koruyacağını bilemez. Türk askerinin korkusundan mezarlığa saklanırlar. Tarsi, İtalyan eşinden ayrılmış, Amerikan bir diplomatla evlenmiştir. Hrisanthi ve çocuklarını görür görmez onlara sarılıp, onları kaldığı eve götürür. Orası, İzmir'de her yerin yandığı bir zamanda Anastasiadis ailesi için en güvenli yerdir. Tarsi onlara Yunanistan'a gitmeleri için gemiden bilet alır. Anastasiadis ailesi Yunanistan'da yaşayacakları bilinmeze doğru yola çıkar.

Türkler, İzmir'de bulunan Rumlara iyi davranmaz. Tam anlamıyla can pazarının yaşandığı İzmir'den tek kaçış yolu Midilli ve Sakız adasına giden gemilerden bilet almaktan geçer. Oldukça pahalı olan biletlerden herkes alamaz. Romanın ana kahramanlarının tümü, yanan İzmir'den kaçmayı başarır. Böylece Yunanistan'da kuracakları yeni hayata doğru yola çıkarlar.

3.1.4. Roman Mekânı Olarak Anadolu

Mekân, genel tanım olarak yer, içinde yaşanan mahalle, şehir, ayrıca bulunulan çevre ve yaşanan dünya anlamına gelir. İnsan hayatının her evresinde önem taşıyan mekân, romanlarda da önem taşır.[152] Yazar kurmaca dünyasını yaratırken, karakterlerini her zaman bir mekânın içine monte etmektedir.

Kişi-mekân ilişkisi, mekân-zaman ilişkisi romanın temel unsurlarını oluşturur. Kişi eylemlerini sürekli olarak soyut ya da somut bir mekânda gerçekleştirir. Mekân eylemlerin gerçekleştiği bir yer olarak her romanda vardır. Zaman mekânın tanımı için önemli bir unsurdur. İçinde bulunulan zaman, mekânının nasıl bir görünüme sahip olduğunu okuyucuya aktarır. Örneğin 17. yy.'da geçen bir romanda teknolojik eşyalarla dolu bir ev düşünülemez.

Yazar mekânı olayların geçtiği çevreyi, roman kahramanlarını ve bölgenin toplumunu tanıtmak için kullanır.[153] Romanda yapılan mekân tasviri anlatıcının yani yazarın bakış açısına göre değişiklik gösterir. Romanda bulunan kahramanlar, kahramanların gerçekleştirdiği eylemler kadar, eylemlerin gerçekleştiği yer de romanın akışını doğrudan etkiler. Tasviri yapılan mekânla, okuyucu ne tür bir roman okuyacağını anlayabilir. Örneğin çevresel mekân tasviri daha çok aksiyon türü romanlarda kullanılır.[154]

Açık mekân, köy, kasaba şehir, deniz dağ gibi yerlerdir. Kapalı mekân ise okul, ev, kafe gibi mekânlardır.[155] *Niobe'nin Çocukları* romanında yazar, daha çok açık mekânı okuyucuya tanıtır. Kapalı mekânla ilgili pek fazla bilgi vermez. Evlerin güzel olduğuna değinir, fakat iç mekânla ilgili fazla ayrıntıya girmez. Açık mekânı okuyucuya tanıtırken roman kahramanlarını kullanır. Salihli'de bulunan Antik Yunan

---

[152]Mehmet Bakır Şengül, "Romanda Mekân Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar,* Cilt:3, Sayı:11,s.528.
[153]Mehmet Bakır Şengül, *a.g.m.*,s.532.
[154]Mehmet Narlı, "Romanda Zaman ve Mekân Kavramları",*Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* Cilt:5, Sayı:7, s.100-103.
[155]Nurullah Çetin, *a.g.e.,* s.134-135.

kenti Sardes'i ve yine Manisa'da bulunan Niobe kayasının ilginç hikâyesini okuyucuya aktarır.

Klasik romanlarda anlatıcı mekân tanımını bizzat kendisi yaparken, modern romanlarda mekân tanımı daha çok roman kahramanının anlatımıyla yapılır. Modern romanlarda önemli olan kişiler ve sosyal ilişkilerdir. Kişiler çevrede gelişen olaylardan doğrudan etkilenmektedir. O halde, mekân kişilerin sosyal ve ekonomik durumunu, bulunduğu psikolojiyi okuyucuya yansıtan detaylardandır.[156] *Niobe'nin Çocukları* romanında iki mekân tanımına da yer verilse de, mekân daha çok roman kahramanları tarafından okuyucuya tanıtılır.

Mekân, romanlarda çeşitli şekillerde okuyucuya anlatılır. Yazar tıpkı roman kahramanlarının karakterlerinde değişiklik yapabildiği gibi mekânın tanımıyla ilgili de değişiklikler yapabilir. Romanın başında kişilerin içinde huzurla yaşadığı cennet değerindeki bir yer (ev, vatan, şehir gibi) zamanla cehennem çukuruna dönüşebilir. Yada bunun tam tersi olabilir.[157] Bu duruma en uygun örneklerden biri *Niobe'nin Çocukları* romanıdır.

Romanın ele aldığımız ilk iki cildinde, mekân okuyucuya farklı tanımlarla verilmektedir. İlk ciltte Rumların gözünde cennet değerinde olan Anadolu, ikinci ciltte ise, savaşın tüm kötü yüzünün yaşandığı, yıkımın açıkça görüldüğü ve yaşanmayacak duruma gelmiş bir mekân olarak verilir. Romanın her iki cildinde de topografik mekân tanıtımı yapılır. Topografik mekân, olayların gerçekleştiği sosyal ve coğrafi çevredir. Bu mekân köy, kasaba, şehir yada hepsi olabilir.[158]

Romanda yer alan diğer mekânlar ise duygusal mekân ve eylem mekânı tanımına uygundur. Duygusal mekân ibadet edilen, türlü ayinlerin gerçekleştiği, nikâh veya cenaze törenlerinin olduğu mekândır.[159] Athanasiadis'in eserlerinde

[156]Mehmet Tekin, *a.g.e.*, s.149.
[157]Fatih Tepebaşılı, *a.g.e.*, s.66.
[158]Fatih Tepebaşılı, *a.g.e.*, s.72.
[159]Fatih Tepebaşılı, *a.g.e.*, s.79.

ölüme ve dine bolca yer verdiğini ikinci bölümde belirtmiştik. *Niobe'nin Çocukları* romanında bu örneklere rastlamak mümkündür. Duygusal mekân olarak cami, kilise ve mezarlığa yer verilir. Türklerin camide namaz kıldığına değinilir. Aynı zamanda Rum azınlığın etrafında geçen romanda kilisede birçok olay gerçekleşir. Çakıcı'nın Hristiyan oluşu, Sarris'in günah çıkarması, Yosif Kaburakis'in kendini Alaşehir'de bulunan manastıra kapatması, her iki ciltte de gerçekleşen cenaze törenleri bu olaylara örnektir.

Eylem mekânı, üzerinde veya içinde hareket etmek için ihtiyaç duyulan mekândır. Mekân okuyucu için çok önem taşımaz, önemli olan kişilerin mekân içinde gerçekleştirdiği eylemlerdir.[160] Buna örnek olarak Türklerin önemli mevzuları tartışmak için sürekli kadının evini kullanmasını verebiliriz. Eşref Bey'in ve Sarris'in evinde gerçekleşen olaylar tamamiyle mekân değil olay odaklı anlatıma sahiptir. Diğer yandan, Yunan ordusunun geri çekilip, Türk askerinin İzmir'e girişiyle başlayan çatışmalar esnasında sahilde bulunan Kafe Foti'de Türk askerinin terör estirmesi de önemli bir olaydır.

Romanın ana mekânı olan Salihli ve Salihli kadar bahsi geçen İzmir okuyucuya algısal mekân olarak da verilir. Algısal mekân kişi-yer ilişkisini sorunsal açıdan yansıtan anılaştırılmış yerlerdir. Verilen topografik bilgilerin yanı sıra, kişi için değer içeren, anılar barındıran ve kişinin iç dünyasını yansıtan bir yerdir.[161] Algısal mekân topografik bilgilerle değil, kişinin o anki ruh haliyle okuyucuya yansıttığı mekândır. Rum azınlık için memleket kabul edilen Anadolu, içinde barındırdığı güzel anılarıyla büyük önem taşır ve kişilerin içinde bulunduğu psikolojik duruma göre okuyucuya yansıtılır.

[160]Fatih Tepebaşılı, *a.g.e.*, s.87.
[161]Ramazan Korkmaz, "Romanda Mekânın Poetiği", *Romanda Mekân*, Birinci Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2017, s.13.

Algısal mekânın iki ana bölümünden biri olan labirentleşen dünya ya da kapalı ve dar mekânlar tanım olarak; kişinin zor anlar yaşadığı, kendini orada sıkışmış durumda hissettiği, mutsuz ve yenilmiş hissettiği yerdir. Kapalı ve dar mekân kavramları burada kişinin içinde bulunduğu psikolojik durumu yansıtır. Kapalı ve dar mekânkişinin içinden çıkamayacak durumlar yaşadığı mekândır.[162] Romanın ikinci cildinde Anadolu, Rum azınlık için labirentleşen dünya ya da kapalı ve dar mekân olarak karşımıza çıkar. Türklerin ayaklanmasıyla başlayan zor günler, zarar gören insanlar ve evler İzmir'i içinden çıkılamaz bir duruma getirir. Böylelikle İzmir Rumlar için kapalı mekân konumu olarak kabul edilir.

Mekânı bölme veya birleştirme, gidiş dönüşlerde yaşanan olayları anlatmak için kullanılan yol, *Niobe'nin Çocukları* romanında sıkça karşımıza çıkar. Öyleki etrafta bulunan köy ve kasabaların ismini kahramanların yaptığı yolculuklar sayesinde öğrenmekteyiz. Ahmetli ve Horozköy, roman kahramanlarının seyahat esnasında geçtikleri mekânlar arasında yer alıyor. Ayrıca yol, Pandelio'nun Türkler tarafından tecavüze uğradığı ve romanın önemli karakteri Andonagas'ın cesedinin bulunduğu mekân olarak veriliyor.

Yazarın eserinde, okuyucuya mekânı kuramsal olarak nasıl tanıttığına örnekler vererek kısaca değindik. Genel olarak topografik ve algısal mekânın tanıtıldığı romanın her iki cildini de ayrı ayrı inceleyip, Anadolu'da geçen olayların anlatıldığı sırada mekân olarak Anadolu ile ilgili verilen bilgileri, köy, ilçe ve şehir isimlerini kapsamlı bir şekilde ele almaya çalışacağız.

[162]Ramazan Korkmaz, *a.g.e.*,s.14-15.

3.1.4.1.Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Mekân Olarak Anadolu[163]

Bilindiği gibi Anadolu, Yunan literatüründe geçen adıyla Küçük Asya geçmiş dönemde birçok kültüre ev sahipliği yapmıştır. Anadolu, erken Bizans döneminde Hristiyanlığın doğup geliştiği coğrafya olarak kabul edilmektedir.[164] Bu sebeple Hristiyanlar özellikle Rumlar açısından büyük önem taşımaktadır. Yunanlılar, yüzyıllar sonra bile, Anadolu'yu Yunanistan sınırları içine dâhil etme arzusunu kaybetmemiştir.

Yunanistan sınırları dışında yaşayan Rumları /Yunanları Yunanistan Krallığı'na dâhil etme arzusuyla şekillenen *Megali İdea* (Büyük Ülkü) uzun yıllar boyunca bu yönde planlar kurulmasına neden olmuştur. Anadolu'da Yunan ordusunun uğradığı hezimet Büyük Ülkü'nün fiili olarak sonunu getirmiştir. Yazar Tasos Athanasiadis, küçük yaşta tanık olduğu olayları ve Küçük Asya'nın Rumlar için ne denli önemli olduğunu, hayal gücüyle harmanlayarak yazdığı romanıda ortaya koymaktadır. Romanda, birçok mekân ismine ve tasvirine rastlamak mümkündür.

Roman klasik roman türüne uygun bir şekilde, anlatıcının yaptığı ana mekân tasviri ile başlamaktadır:

> *"Salihli'nin etrafı güzel evlerle çevrili ana caddesi, tren istasyonundan başlayıp bezestende son buluyordu. Kilometrelerce uzanan çınar ağaçları, serinlemek için derin gölgeler oluşturuyordu. Bozdağ'dan gelen ve ağaçların arasından geçen rüzgârın sesi, üzüm bağlarında bulunan su sesiyle birleşince, Küçük Asya kentinin acısını ve*

[163]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης*(Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, On Yedinci Baskı, Estias Yayınevi, Atina 2014.
[164]Burcu Demir, *Erken Hıristiyanlık Döneminde Anadolu*, (Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksek Okulu Turizm Rehberliği Bölümü, İzmir 2017, s.6.

monotonluğunu anlatan, melodik bir ses çıkartan görünmez bir orkestraya dönüşüyordu.[165]

Yazarın romanının ilk cümlelerinden anlaşılacağı gibi, Salihli, temiz havası ve sakinliğiyle bir huzur kasabasıdır. Yazarın ilk cümlelerinde Salihli ile ilgili belirttiği bir başka unsur ise Salihli'nin bir Türk beldesi olmasıdır. Kaldırımlarda bulunan dondurmacı Ahmet gibi seyyar satıcılar, eşeğine binmiş beyaz sarığıyla sinirli bir şekilde küfür ederek gelen Yörük'ün, müezzinin sesiyle susması gibi detaylar Salihli'nin bir Türk kenti olduğunu ortaya koymaktadır.[166] Daha önce de belirttiğimiz gibi, roman, Türk, Rum hatta Ermeni ve Yahudilerin birlikte yaşam hikâyesi üzerine kaleme alınmıştır. Rum, Ermeni ve Yahudiler Osmanlı Devletinin tebaası olarak vatanlarına sevgi duyarak Türk bayrağı altında uyum içinde yaşamaktadır.

Rum azınlığın yaşadığı diğer kentlerde olduğu gibi Salihli'de de Rumların ibadet edebileceği kiliseler bulunmaktadır.[167] Rumların kendilerine özel kahvehaneleri ve *Kopsohili* adında bir tavernaları vardır. Yazar, olayları anlatırken Salihli'deki mekânların detaylı tanımına girmese de, Rum azınlığın sıklıkla toplandığı Haci Leondis'in dükkânından, eczaneden, Anastasiadis ailesinin evinden ve Eşref Bey'in evinden sıklıkla söz etmektedir. Sıklıkla söz ettiği bir diğer konu ise Anadolu'nun (Küçük Asya'nın) Rumlar için ne kadar önemli olduğudur. Azınlık statüsünden çıkmak isteyen Rumlar, kendi olanaklarıyla buna cesaret edemeyip, Yunanistan Başbakanı Venizelos'un girişimlerini beklemektedir.

---

[165]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, *"Ο κεντρικός δρόμος του Σαλιχλί με τα καλά σπίτια άρχιζε από το σιδηροδρομικό σταθμό και κατέληγε στο μπεζεστένι. Στο χιλιόμετρο της διαδρομής τους δεντροστοιχίες από πλατάνες σχηματίζουν με τονπαχύ ίσκιο τους στοούλες δροσιάς. Αν τύχαινε να περνά ανάμεσα τους ο κατεβατός από το Μποζ ντάγ το θροισμά τους, μαζί με το κελάρισμα του νερού στις αμπολές ανάδινε έναν απόηχο μελωδικό σάμπως τα έγχορδα από μίαν αόρατη ορχήστρα να εκφράζανε τον καήμο της μικρασιατικής πολιτείας για την μονοτονία της..."*s.11.

[166]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.12.

[167]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.100.

Rum azınlığın maddi durumu oldukça iyi olduğundan her biri köşk sayılabilecek çok odalı güzel evlerde ikamet etmektedirler.[168] Birçoğunun yazları serinlediği ve ek gelir olarak kullandığı içinde genişüzüm bağlarının yer aldığı çiftlikleri vardır.[169] Salihli, içinde dükkânları, eczanesi olan küçük bir çarşıya da sahiptir. Rumların hayatını rahatça sürdürebildiği, cennet kadar güzel bir yerdir. Ayrıca Salihli'nin Aydın Vilayeti altında tek Rumca konuşulan yer olduğu da belirtilir: *"Salihli, Aydın vilayetinin doğu bölgesinde Rumların Yunanca konuştuğu son yer dedi."*[170] Diğer bölgelerde yaşayan Rumlar, çocuklarını Rumca eğitim alması için Salihli'ye gönderir.[171] Yaşadıkları bu rahat ortamdan asla ayrılmak istemeyen Rumların tek temennisi, Batı Anadolu topraklarını Yunan bayrağı altında görmektir.

Athanasiadis, Rumların gerçek hayatta da Salihli'de iyi şartlarda yaşadığını verdiği röportajda şöyle dile getirmektedir:

> *"Memleketim Salihli, çok güzel bir kasabaydı. Annemin beni sokaklarda gezdirdiğini hatırlıyorum. Evimiz Othonos sokağındaydı. Yolun her iki tarafında büyük ağaçlar vardı ve dereler akıyordu. Dokuz yaşındayken memleketimi terketmek zorunda kaldım. Memleketimde, Fransızlara ait güzel tren hatları vardı. O zamanlar Manisa'dan İzmir'e üç saatte gidiliyordu. Şimdi bir saate düştü. Küçükken Salihli'yi terketmek istememiştim. Çocukluğun anıları hala ilk günkü gibi gözümün önündedir."*[172]

Romanda Salihli ile ilgili olduğu gibi İzmir ile ilgili de çevresel mekân bilgileri verilir. İzmir onlar için bir başkent değerindedir. Romanın başkahramanlarından biri olan Sarris'in İzmir'de özel bankası vardır. Her gün Salihli'den İzmir'e trenle işe gider. Bunu sadece o değil, Rumların pek çoğu

[168]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.19-20.
[169]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.97-100.
[170]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Το Σαλιχλί, είπε, είναι το τελευταίο προς ανατολάς τμήμα του βιλαετίου Αϊδινίου, όπου οι ρωμιοί μιλούν ελληνικά."*,s.70.
[171] Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.78.
[172]Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ

yapar.[173]O dönemde ulaşım araçlarının gelişmemiş olması sebebiyle en önemli ulaşım aracı trendir. Halk, gitmek istediği her yere neredeyse sürekli trenle gider. Trenin önemi her fırsatta belirtilir. Alaşehir, İzmir, Manisa gibi yerlere ulaşım sürekli olarak trenle sağlanır. Gerek Rum gerekse Türk halktan herkesin yolu tren istasyonlarından geçtiği için, tren istasyonlarında, Alaşehir despotuna yapılan karşılama gibi çeşitli olaylar da yaşanır.[174]

Daha önce de söylediğimiz gibi İzmir, herkesin her türlü ihtiyacını karşılayabildiği büyük, gelişmiş ve çok güzel bir şehirdir. Öyleki eğitim almak için İzmir'e giden Sarris'in büyük kızı Taso, tatillerde Salihli'ye döndüğünde İzmir'in güzelliklerini anlata anlata bitiremez. Arkadaşlarına verdiği yemekte İzmir'de alışveriş yapmak için kaliteli ve büyük mağazaların olduğunu, alışverişini tamamladığında İzmir'de ünlü bir börekçi olan *Aniksi*'de börek yediğini söyler. Babasının İzmir'e geldiğinde, İzmir'in en iyi otellerinden olan *Aleksandria* otelinde kaldığını gururla anlatarak arkadaşlarına hava atar.

İzmir'in en güzel yönünün de denize ve büyük bir limana sahip olması olduğunu da sözlerine ekler: *"Sahilde limana girip çıkan gemilere baktığında, gülsarısı günbatımında gemilerin çalan sirenlerini duyarsın. Gece söylediklerine göre denize yapılan ışıklandırmanın dünyada en güzelidir."*[175] Henüz Manisa ve İzmir'e hiç gitmemiş evin küçük kızı Roi'de denizi ve limanı merak eder. Stergios ile aralarında deniz hakkında yorumlarda bulunurlar. İzmir bölgesinde bulunan Gediz Nehri'ne benzediğini düşünürler.[176] İzmir, Salihli Rumları için önemli bir haber kaynağıdır.

---

[173]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.14.
[174]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.59.
[175]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Στην προκυμαία, πάλι, να κοιτάζεις τα πλοία να μπαινοβγαίνουν στο λιμάνι να ακούς τις σειρήνες τους να βουίζουν μέσα στην τριανταφυλλένια δύση –την ωραιότερη λένε του κόσμου το βράδυ να ρίχνουν τους προβολείς τους…"*s.91-92.
[176]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.44.

Özellikle Trifonas İoannidis İzmir'e her gidişinde *Amalthia Gazetesi'*ni ziyaret eder.[177] Yunanistan'daki gelişmeleri, Türk-Yunan savaşı ve Birinci Dünya Savaşı ile ilgili gelişmeleri haberin kaynağından öğrenir. İzmir'den alınan dergi ve gazeteler gerek Trifon İoannidis gerekse başkaları tarafından gizlice Salihli'ye ulaştırılır. İzmir ayrıca önemli bir kültür merkezidir.[178] Salihli'de büyük bir dükkâna sahip olan Haci Leondis, dükkân alışverişi için sürekli İzmir ve İstanbul'a gider.[179] İzmir ve İstanbul'dan getirdiği kaliteli ürünlerle müşteri sayısını arttırır.

İzmir, sahiliyle ve güzel havasıyla Salihli Rumlarının tatil için tercih ettiği yerlerin başında gelir. Hrisanthi çocuklarıyla tatil yapmak için İzmir Kordon'a gider. İlk kez İzmir'e giden Stergios *"Burada gördüğümüz ilk izlenimlerle yaşarsak bizi Tanrılar bile kıskanır"* der.[180] İzmir'in güzelliğiyle büyülenir. Onlar tatildeyken rahatsızlanan Sarris, yine İzmir'de bir hastaneye kaldırılır.[181] İzmir'in önemi bir kez daha ortaya çıkar. Sağlık sorunu yaşayan herkes, gelişmiş hastanelerin ve iyi eğitim almış doktorların bulunduğu İzmir'e gider. Ailenin küçük kızı Roi de yaşadığı sağlık sorunlarına çözüm bulmak için İzmir'de tedavi görmüştür. İzmir'de *Amfitriti* adında bir Rum hastanesi de vardır.[182]

Romanda İstanbul'dan pek söz edilmez. İstanbul, çok zengin insanların seyahat ettiği, fakat roman kahramanlarının bizzat bulunmadığı bir yerdir.[183] Roman mekânı olarak detaylı olarak bahsi geçmez. Seyahat eden kişilerin ismi telaffuz edilmez. İstanbul, zor günlerde savaşın, açlığın ve hastalıkların görüldüğü ilk şehirdir. Olaylar ilk olarak hep İstanbul'da vuku bulur. Savaşla ilgili her gelişme

[177]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.29.
[178]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.113.
[179]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.111.
[180]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Αν ζούσαμε μόνο με πρώτες εντυπώσεις, θα μας ζήλευαν και οι θεοί..."*,s.292.
[181]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.262-264.
[182]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.296.
[183]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.121-122.

öncelikli olarak İstanbul'u etkilemektedir.[184] Romanda, yaşanan olaylardan haber alınan, belirli kişilerin haber getirdiği bir şehir olarak gösterilmektedir.

Romanın ana mekânının Manisa'nın Salihli kazası olduğunu belirtmiştik. Romanda, kazada bulunan ve günümüzde de ziyarete açık olan tarihi yerlere de değinilmiştir. Sardes antik kenti bunlardan biridir.[185] Bir diğer yer ise, romana ismini de vermiş olan Niobe Kayası'dır. Niobe Kayası'nın kısa hikâyesine değinerek, bilgiler verilir.[186] Manisa'nın bir diğer kazası olan Kula hakkında da az da olsa detaylara girilir. Tarsi'ye yardım etmeye giden Rum Cemaati Yöneticileri, Kula'nın girişinin güzel Rum evleriyle başladığını söyler.

Rum Mahallesi ile Türk Mahallesi ayrıdır.*"Öğleden sonra artık Kula'ya ulaşmışlardı. Sarris, despotun bir anda şehirlerine gelişiyle Rumları korkutmamak için Türk mahallesine girmelerini tavsiye etti. At arabası, lağım çukuruna kokan, pis sokaklardan geçiyordu. "*[187] Buradan Kula'da yaşayan Türklerin pek de iyi şartlarda yaşamlarını sürdürmediği, Rumların tıpkı Salihli'de olduğu gibi güzel evlere sahip olduğu anlaşılır. Fakat yakın çevrede tıpkı Tarsi ve ailesi gibi bulunduğu yeri sevmeyen ve maddi durumu iyi olmayan ailelerde vardır.

Manisa'nın diğer kaza veya mahalleleri hakkında detaylı bilgiye girilmemiştir. Mekân olarak "yol" çok kez karşımıza çıkar. Fakat Sarris ve arkadaşlarının Kula'dan at arabası ile dönerken Dereköy'den geçtiği belirtilir: *"Arabacılar, dinmek bilmeyen sağanak yağmur altında seslerini duyurmak için bağırıyorlardı, Dereköy'e yaklaştıklarını anladılar."*[188] Alaşehir, her ne kadar bahsi geçen bir kaza olsa da, burası ile ilgili ayrıntılara girilmez. Fakat sürekli olarak

---

[184]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.129.
[185]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.120.
[186]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.140, 167,291.
[187]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Προχωρημένο πια μεσημέρι, φτάσανε στα Κούλα. Ο Σαρρής είχε συμβουλεύσει να μπουν από τον τουρκομαχαλά, για να μην αναστατωθούν οι ρωμιοί βλέποντας ξαφνικά στην πόλη τους το δεσπότη. Η καρότσα περνούσε από βρώμικα σοκάκια που μύριζαν βόθρο."*, s.79.
[188]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Οι αμαξάδες φωνάζονταν μέσα στην αδιάκοπη νεροποντή για να ακούονται, συμφώνησαν πως πλησίαζαν στο Ντερέκιοί."*,s.89.

ulaşımın kesilmediği bir yer olarak verilir: *"Despotun Alaşehir'den geldiğine dair bize telgraf çektiler."*[189]

Çevredeki bir kaza olarak Borlu'dan da bahsedilir: *"Kutsal bir insan, yaşlı bir papaz bulması için Borlu'ya gitmesi gerekiyordu. Çünkü Salihli'deki papaza hiç güveni yoktu."*[190] Ahmetli sözü geçen bir diğer kazadır: *"Doktor Ahmetli'ye muayenehaneaçıyor."*[191] Romanda Horozköy'ün de adı geçer: *"Oradan Horozköy'e geçti."*[192] Turgutlu (Kasaba) kazasına bağlı Urganlı, Tarsi'nin annesinin geçiş yeri olduğu gibi diğer yolcularında geçiş yeridir: *"Küçük kızıyla Urganlı'ya gitti."*[193] *"Neyse ki yağmur onları Urganlı'da yakalamıştı."*[194] Romanda ayrıca Uşak'a giden trenden de söz edilir. Yani Uşak'tan sadece ismen sözedilir.

[189]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*,"Μας τηλεγράφησαν πως ο δεσπότης έρχεται απόψε από τον Αλασεχίρ.", s.58-59,100.
[190]TasosAthanasiadis, *a.g.e.*, *"Επρεπε, όμως, να πεταχτεί ως τα Μπόρλα, να τού φέρει ένα γέρο παπά, άγιο άνθρωπο, γιατί στο δικό τους τού Σαλιχλί δεν είχε καμιά εμπιστοσύνη."*, s.253-254.
[191]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο γιατρός κάνει ιατρείο στο* Αχμετλί.", s.258.
[192]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Από εκεί πετάχτηκε στο Χοροζκιοί."*s.124.
[193]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Έφυγε με τη μικρή της κόρη για το Ουργαμλί.",* s.235.
[194]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ευτυχώς, ή βροχή τούς είχε πιάσει στο Ουργαμλί.",*s.327.

3.1.4.2.Niobe'nin Çocukları İkinci Ciltte Mekân Olarak Anadolu[195]

İkinci ciltte Batı Anadolu (Küçük Asya) Yunan idaresine geçer. Yıllardır hayal edilen olay, sonunda gerçek olur. Rumlar bu duruma her ne kadar inanamasa ve şüpheyle yaklaşsa da bu olaydan büyük mutluluk duyar. Havası daha temiz, sokakları daha huzur vericidir: "*Ne kadar gelişmiş bir toplum!... Küçük Asya'nın doruklarına kadar Yunanistan'ı yansıttığını her zaman duyuyorduk."*[196]

Salihli'ye Yunan askerlerin gelişi ile kutlamalar başlar. Salihli Rumları, Salihli'yi Yunan bayrakları ile süsler. Adeta panayır yaşanır.[197] Gerçekleşen kutlamada Salihli'ye gelen Yunan askerlere kasabadan bol bol söz edilir. Salihli'nin ne kadar verimli topraklara sahip olduğuna, bir dönümünün tonlarca üzüm verdiğine, tarihinin Eski Yunanlara dayandığına değinilir.[198] Salihli her ne kadar Yunan yönetimine geçse de, Türkler ve Rumlar birlikte yaşamaya devam eder.

Salihli'nin sembol karakterlerinden olan dondurmacı, yoğurtçu gibi kişiler hala Türk kültürünü yansıtmaya devam eder. Türklerin güzel evleri işgal edilerek, hastane veya devlet binasına dönüştürülür. Salihli'ye Yunan kültürünün tamamen yerleşmesi için uğraş gösterilir.[199] Stergios'a göre Manisa da Yunan askerinin gelişi ile daha bir güzelleşmiştir. Ayrıca kapalı mekâna örnek olarak Manisa'da Sarrina'nın kardeşinin *Trapeza Anatolis* (Şark Bankası) adında özel bir bankasının olduğu da belirtilir.

Birinci ciltte olduğu gibi ikinci ciltte de Alaşehir'in ismi geçmekte ve Alaşehir'e yolculuklar devam etmektedir: *"Andoniadis Bey Alaşehir'e gitti."*[200] *"İlk*

---

[195]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, On Altıncı Baskı, Estias Yayınevi, Atina 2008.
[196] Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, *"Τι εξελιγμένη κοινωνία!...Πάντα ακούαμε πως στη Μικρά Ασία σφύζει μια ακμαία Ελλάδα…"*s.18.
[197]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.17.
[198]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt,s.25.
[199]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.*,s.37.
[200]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.,"Ο κύριος Αντωνιάδης έφυγε στη Φιλαδέλφεια…",* s.74.

işletmelerinden olan elektrik üretim fabrikalarını Manisa'ya ve Kasaba'ya kurmuştu. Bunu Salihli ve Alaşehir'de devam ettirdi."[201] Yolculukların devam ettiği bir diğer yer ise Uşak'tır:*"Kemal'in asker alma merkezinin bulunduğu Uşak'tan geçeceklerdi."*[202] Uşak hakkında coğrafi bilgi verilmese de özellikle ikinci ciltte sıkça karşımıza çıkan şehirlerdendir.[203] Gidiş rotası olarak Türkiye'nin birçok şehrinin ismi geçer. Bunlar; Eskişehir, Afyonkarahisar, Kütahya, Akşehir, Konya ve Bursa'dır.[204] İkinci ciltte, Salihli'nin önemli ziyaret yerlerinden biri olan çamur kaplıcalarına da değinilir.

Yakov Nahmias'ın eşi artan romatizma ağrılarına şifa bulmak için kaplıcalara gitmiştir. Çamur kaplıcalarının antik kent Sardes'e yakın olduğu belirtilir. Sardes'in tarihi ile ilgili bilgiler verilir: *"Antik çağda Küçük Asya'nın en zengin bölgesi batı kıyılarıydı. Bölgenin başkenti Bozdağ eteklerinde bulunan Sardes kentiydi. Kral Krisos Akdeniz bölgesinde altın para basan ilk kişiydi."*[205] Ayrıca Salihli kazasına bağlı Boyalı köyü de geçiş noktalarındandır.[206]

Gönüllerin başkenti olan İzmir, romanda Yunan askerinin gelişiyle bir başka güzelleşir. Kordon cıvıl cıvıldır. Etrafta dolaşan Yunan askeri onları gururlandırırken aynı zamanda güven de verir. Yunanistan seçimlerini Venizelos'un kaybetmesi Rumları üzmüş olsa da, kralın Anadolu ziyaretini hepsi saygı ve sevgiyle karşılar. Yazar burada çevresel mekânla ilgili bilgiler verir. Yunanistan kralının İzmir'e gelişiyle liman kalabalığa boğulur. İzmir'in bu resmi hafızalara unutulmamak üzere kaydedilir. Bu olay Trifonas'ın günlüğüne de yansır:

---

[201]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.,"Απ' τις πρώτες επιχειρήσεις του ήταν να ιδρύσει εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρισμού στη Μαγνησία και στον Κασαμπά. Θα ακολουθούσε το Σαλιχλί και η Φιλαδέλφεια.",*s.97.
[202]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.,"Ηταν περαστικοί για το Ούσακ, κέντρο στρατολογίας στις δυνάμεις τού Κεμάλ.",* s.139.
[203]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.*,s.268,292,299.
[204]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.*,s.25,61,160,216.
[205]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Στην αρχαιότητα, ήταν η πιο πλούσια περιοχή της δυτικής μικρασιατικής ακτής. Πρωτεύουσα της ήταν οι Σάρδεις στους πρόποδες του Τμώλου. Ό βασιλιάς της Κροίσος ήταν ο πρώτος στην περιοχή της Μεσογείου, πού είχε κόψει χρυσά νομίσματα."*s.172-173.
[206]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,* s.291.

"İzmir'liler kralı karşılamaya hazırlanıyordu. Akşamın erken saatlerinden itibaren sahilde tıklım tıklım bir kalabalık vardı. Bazıları bayraklar sallıyor, bazıları da gözyaşlarından ıslanmış mendillerini sallıyordu. İtiraf ediyorum ki (kral) görkemli bir ihtişama sahipti."[207]

İzmir'in sağlık açısından iyi şartlarda olan hastanelere sahip olduğu birinci ciltte olduğu gibi ikinci ciltte de vurgulanmaktadır. Felç geçiren doktorKokkinos'un sadece İzmir'de göreceği uygun tedavi ile iyi olabilme ihtimali olduğu söylenir: *"Doktor Kokkinos İzmir'de uygulanacak olan uygun ilaç tedavisi ve masaj egzersizleriyle, zamanla hareketlerinde bir iyileşme görecek, fakat sakat olarak kalacak."*[208]

Mustafa Kemal Paşa ve askeri ilerleme kaydedip Batı Anadolu topraklarını geri alma çabası içindedir. Bu olay Rumları oldukça tedirgin etmektedir. Korkulan olur ve Batı Anadolu yeniden Türk hâkimiyetine geçer. Romanda, huzur veren "Küçük Asya" tablosunun yerini korku, dehşet ve şiddet saçan Türk askerlerle dolu "Küçük Asya" tablosu alır. Türk askerinin geleceğini duyan Salihli Rumları, içlerindeki hüzünle çok sevdikleri memleketlerini terketmek zorunda kalırlar. Salihli, terkedilmiş bir yeri andırmaya başlar. Sahibinin terkedip gittiği atın Salihli yakınlarında Dalgini denilen bir yerde yiyecek ararken görüldüğü söylenir.[209]

Salihli'nin doktor Sunios ve Trifonas İoannidis gibi ileri gelen kişileri yanlarına ailelerini alıp, İzmir'e gider. İzmir'in daha güvenli olduğunu düşünen kişilerin bazıları tanıdık ailelerin evlerine giderken bazıları da *Aleksandria* otelinde kalır. İzmir'de, yaşanan gelişmeleri öğrenmek ve vakit geçirmek için sahilde bulunan

---

[207]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Οι σμυρναίοι ετοιμάζονταινα υποδεχτούν τον βασιλιά. Από νωρίς το απόγευμα η προκυμαία ήταν πατείς με πατώ σε από τον κόσμο. Άλλοι έσειαν σημαίες, άλλοι κουνούσαν μαντήλια βρέμενα από τα δάκρυα τους. Ομολογώ ότι έχει παράστημα επιβλητικό.",* s.222-223.

[208]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.," Ο γιατρός Κόκκινος μπορεί στη Σμύρνη με κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή και χειρομαλακτική άσκηση να έβρισκε με τον καιρό κάποια βελτίωση στην κίνηση του μα θα έμενε ανάπηρος.",* s.318.

[209]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,* s.337.

Kafe Foti'ye giderler: *"İzmir'de bulunan Aleksandria oteline ve Kafe Foti'ye randevu verdiler."*[210] Sahil bölgesinde ziyaret ettikleri bir diğer yer ise *Kremer*'dir.

Savaş, İzmir'de de soğuk yüzünü göstermeye başlar ve İzmir, roman kahramanları için labirentleşen dünya konumuna gelir. Trifonas İoannidis ve arkadaşlarının *Kafe Foti*'de oturduğu sırada Nureddin Paşa ve askerleri İzmir'e Basmane tarafından giriş yapar:

> *"Kafe Foti'nin önünde arkadaş grubumla oturduğum sırada, önümüzde kusursuz üniformalarıyla genç askerlerden oluşan bir grup geçti. Sayıları beş yüz kadardı. Korkudan donup kaldık. Türk askerlerden biri kahvehaneye doğru ilerlemeye başladı. Pehlivan'a gülümseyerek, kendine Gâvur İzmir'de kahve içeceğine dair söz verdiğini söyledi. O anda Nureddin Paşa ve tümeni (askerleri) Basmane tarafından Rum mahallelerine giriş yaptı."*[211]

Etrafı Türk askerler sarar ve Rumlar korkuya kapılır. İzmir'in Rum mahallesinde yangın çıkar. İzmir'in en sevilen sahil bölgesindeki güzel Rum evleri tek tek yanmaya başlar. Batı Anadolu'nun en güzel şehri İzmir ateşler içindedir. Sokaklarda can havli ile kaçışan insanlar, Türk askerinin korkusuyla kendini denize atanlar, güzel İzmir'in yeni tablosunu oluşturur. Mezarlıklar'da yatan insanlar, mal ve can güveniliği olmayan insanlar Rumların İzmir ile ilgili hatırlayacağı son karelerdir.[212]

Mekân olarak ilk ciltle ikinci cildi karşılaştıracak olursak her iki ciltte de roman mekânı olan İzmir ve Salihli'ye büyük hayranlık duyulduğunu söyleyebiliriz.

---

[210]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Δίνανε τα ραντεβού τους στη Σμύρνη στο Ξενοδοχείο της Αλεξανδρείας και στου Καφέ Φώτη."*, s.328.

[211]Tasos Athanasiadis,*a.g.e.,"Μπροστά στου Καφέ Φώτηόπου βρισκόμουν με την παρέα μου, σταμάτησαν σε ένα νεύμα νεαρού τούρκου αξιωματικού με άψογη στολή. Θα ήταν καμιά πεντακοσάρια. Παραλύσαμε από τον τρόμο. Ο τούρκος αξιωματικός προχώρησε μέσα στο καφενείο. Είχε ορκιστεί, είπε γελαστός στον Μπεχλιβάν, να πιεί τον καφέ του στην Γκιαούρ Σμύρνη. Την ίδια στιγμή, ή μεραρχία τού Νουρεντίν έμπαινε απ' τον σταθμό τού Μπαζμπαχανέ μέσα στις ελληνικές συνοικίες."*s.347.

[212]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,s.352-363.

İlk ciltte Batı Anadolu'nun Rumların deyimiyle Küçük Asya'nın Yunan yönetimine geçmesi ile birlikte, Rumların gözünde daha da güzelleşen bölge, ikinci ciltte yeniden Türklerin kontrolüne geçer ve romanda yansıtıldığına göre bu durum Rumlarınsonunu getirir. Roman kahramanlarının hepsi İzmir'den kaçmayı başarır. Yanlarına memleketleriyle ilgili tüm güzel anılarını ve hayal kırıklıklarını alarak Yunanistan'a muhacir olarak giderler.[213]

Güzel memleketlerini terketmek her ne kadar zor olsa da, Anadolu artık Rumların rahatça yaşadığı tüm özelliklerini kaybetmiştir. Buna rağmen Trifon İoannidis'in umudunu kaybetmediğini görmekteyiz. Anadolu'ya duyduğu derin sevgiyi adeta bir şiir gibi sayfalara döken İoannidis, memleketini kaybettiğine inanmakta güçlük çeker. İkinci ciltte tuttuğu günlüğün son cümleleri bunu açıkça ortaya koyar:

> *"Kıyıdan uzaklaştıkça, bakışlarımda gözyaşlarımdan oluşan barajı geçecek güç kalmıyor. Hayır! Hayır! İyonya seni kaybetmiyorum! Kanımda toprağından metalleri, bedenimde bitkilerinin özsuyunu, ruhumda aydınlığını, ahlakımda asaletini saklıyorum. İyonya tanrıları, sizden vatanımın yalnızlığında ona gülüşlerinizle arkadaşlık etmeniz için yalvarıyorum. Belki bir gün..."*[214]

[213]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.348-352.

[214]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,*"Το βλέμμα μου δεν έχει δύναμη να διαπεράσει το φράγμα από τα δάκρυα μου, όσο απομακρυνόμαστε από την άκτη. Όχι! Όχι! Ιωνία δεν σε χάνω! Διατηρώ στο αίμα μου τα μέταλλα από το έδαφος σου στα σπλάχνα μου τους χυμούς από τα φυτά σου την αιθρία σου μέσα στην ψυχή μου στο ήθος μου την αρχοντιά σου. Θεοί της Ιωνίας, παρακαλώ σας, συντροφέψτε την πατρίδα μου στη μοναξιά της με τα χαμόγελα σας. Ίσως μια…",*s.352.

3.1.5. Romanda Türk İmgesi "Öteki"

3.1.5.1. İmge Kavramı ve 30 Kuşağında Türk İmgesi

İmge tanım olarak genel görünüş, izlenim ve imaj anlamına gelir. İmge her sanat dalında kullanılır ve oldukça geniş anlamlı bir terimdir. Edebiyatta ise; genellikle yazarın kendi duygu ve düşüncelerini (özellikle eğretileme ve benzetme yaparken) ifade etmek için kullanılan bir terimdir.[215] Edebiyat alanında, genellikle toplum ilişkilerini araştırmada imge terimi kullanılır.[216]

Yazar imgeyi okuyucuya olumlu veya olumsuz olarak verir. Sempatilerden doğan olumlu imgelerin aksine olumsuz imgeler edebiyatta daha çok yer kaplamaktadır. İmge yazarın kendi zihninde kurguladığı gerçekleri karşı tarafa aktarmasıdır. İmge yazarın iç dünyasını tanımamıza yardımcı olur. Yazarla beraber, yazarın içinde yaşadığı toplumu, dönemi ve toplumun sahip olduğu kültürü de tanımış oluruz. İmge, aynı zamanda bir toplumun veya bir kültürün yeniden şekillenmesi veya yorumlanmasına da vesile olur.[217]

Latincede imaj anlamına gelen "imago" ve bilim anlamına gelen "logos" kelimeleri "imalogie" terimini oluşturur. Bu terim ilk defa Oliver Brachfeld tarafından 1962 yılında yayımlanan *Note Sur I'imagologie Ethnique* (Etnik İmajoloji Üzerine Not) adlı makalede kullanılmıştır.[218] İmgebilim terimi daha çok tarih, sosyoloji ve psikoloji alanlarında yapılan araştırmalarda kullanılır. Fakat günümüzde sanatın her alanında imge araştırmaları yapılmaktadır. Bilindiği gibi edebiyat insan hayatıyla doğrudan etkili olan bir sanat dalıdır. Bu sebeple edebiyatta da imge araştırmaları yapılmaktadır.[219]

---

[215]Serhat Ulağlı, *İmgebilim Ötekinin Bilimine Giriş*, Birinci Baskı, Sinemis Yayınları, Ankara 2006, s.3.
[216]Serhat Ulağlı, *a.g.e.*, s.67.
[217]Serhat Ulağlı, *a.g.e.*, s.4-7.
[218]Serhat Ulağlı, *a.g.e.*, s.23.
[219]Umut Düşkün, *En Eski Türk Şiiri Metinlerinin İmgebilim ve Deyişbilim Yöntemleriyle İncelenmesi*, (Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Muğla 2011, s.16-19.

İmge araştırmaları daha çok karşılaştırmalı edebiyat alanında yapılmaktadır. İmge üzerine yapılan araştırmalar bize eserlerde yer alan "öteki"nin nasıl verildiğini gösterir. Örneğin günümüzde bir ülkenin siyasi tarihini araştıran bir yazar, bize dönemin tarihini ve kültürünü yansıtacak geçmişe dönük bir çalışma da yapmak zorundadır. Demokrasi döneminden önceki siyasi döneme dair verdiği bilgilerle, bize tanık olmadığımız bir sistemi, kendi duygu ve düşünceleriyle anlatır.[220] Yazar yaptığı bu karşılaştırma ile bize ötekini sunar.

İmge araştırmalarına, yabancı bir yazarın başka bir toplumu okuyucusuna yansıtma şeklini örnek olarak verebiliriz. Dünya üzerinde Türk imgesini ele alacak olursak örnek olarak Franchisco De Miranda adlı yazarın Türkiye gezisini anlattığı seyahatnamesine değinebiliriz. Gittiği yerde daha çok mekân ve tarihi eser bilgisi kaydeden yazarların aksine, Miranda daha çok ülkede yaşayan kişilerin ulusal kimliği hakkında bilgi vermiştir. Erkeklerin kadınlara nazaran daha kibar olduğunu belirten yazar, Türk insanıyla ilgili ticari, idari ve hukuki bilgiler vermiştir. 1786 yılında yaptığı seyahatte kaleme aldıklarıyla Türkleri okuyucusuna genel olarak olumlu bir millet olarak yansıtan yazar, Türklerin yaptığı askeri hatalara da değinir.[221]

"Öteki" her ülkede karşımıza farklı çıkabilmektedir. Bir ülke için çok iyi olarak değerlendirilen bir ulus, toplum veya kişi başka bir ülke için çok farklı şeyler ifade edebilir. Biz Tasos Athanasiadis'in *Niobe'nin Çocukları* romanında Türk imgesini ele alacağız. Konumuza geçmeden önce 30 Kuşağı Yunan yazarları tarafından yazılmış romanlardaki Türk imgesine kısaca değinelim. Bu, bize inceleme konusu olan romandaki Türk algısının dönemin yazarlarından ne ölçüde farklılaştığını ya da örtüşğünü de gösterecektir.

---

[220]Jürgen Habermas, *Öteki Olmak Ötekiyle Yaşamak*, Çeviren: İlknur Aka, Dokuzuncu Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul 2017, s.37-42.

[221]Mehmet Necati Kutlu, "Francisco De Miranda'nın Seyahatnamesi "Colombeia"da Türkiye ve Türkler", *Dünyada Türk İmgesi*, Dokuzuncu Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul 2016, s.283-293.

Yorgos Theotokas ve M. Karagatsis gibi yazarların eserlerindeki Türkler, iyi bir kişiliğe sahip olmayan, gaddar ve saygısız kimselerdir. Stratis Mirivilis'in eserlerinde ise barış günlerinde sakinliğini koruyan Türkler I. Dünya Savaşı başladığında saldırganlaşmaktadır. Birkaç öykü kitabında Türklerden olumlu olarak bahseden İlias Venezis, *Eoliki Gi (Eolya Toprakları)* romanında Türkleri baskıcı bir millet olarak okuyucuya aktarır.[222] Türkler, kötü yönetim sistemine sahiptir ve din konusunda baskıcıdır. Sosyal hayatta bazı istisna kişiler hariç, kaba davranışları ile okuyucuda iyi bir izlenim bırakmazlar. Özellikle savaş zamanında oldukça vahşileşirler ve yapamayacakları şey neredeyse yoktur.

Örneklerden de anlaşılacağı gibi 30 Kuşağı yazarlarının romanlarındaki Türk imajı genellikle kötü özelliklere sahiptir ve Türklerin ulusal kimliği okuyucuya olumsuz olarak yansıtılmaktadır. Tasos Athanasiadis kendisinin de ait olduğu kuşağın geleneğini ve bakış açısını sürdürmüştür. Ele aldığımız *Niobe'nin Çocukları* romanında çizilen Türk imajı olumsuzdur. Barış günlerinde sakinliğini koruyan Türklerin kimseye zararı yoktur. Fakat savaş zamanında, Türkler, tıpkı Mirivilis'in romanında olduğu gibi saldırgan ve acımasız bir millete dönüşür.

3.1.5.2. Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Türk İmgesi

Romanın birinci cildinde Türklerle ilgili ilk olarak geleneksel "Türk imajı" yer almaktadır:

> *"Izgara, büyük sepetler ve valizlerle dolu bir at arabası neşeli bir aileyi kaplıcalara çamur banyosuna götürüyordu. Tembel eşeğinin üstünde, üzerinde yağ lekeleri olan beyaz sarığının altından güneşten mahmurlaşmış çapaklı gözleriyle bakan yuvarlak yüzlü bir yörük, mahmurluğundan küfürler saydırarak çıktı. Eşeğin anırması minareden duyulan ve sanki öbür dünyadan gelen müezzinin sesine karıştı.*

[222]Herkül Millas, *Türk ve Yunan Romanlarında Öteki ve Kimlik*, Birinci Baskı, İletişim Yayınevi, İstanbul 2005, s.363-378.

Dondurmacı Ahmet sıcaktan kıpkırmızı olmuş yüzüyle, omuzuna astığı, içi tıka basa dondurmayla dolu çinkodan silindirle çocukları lezzetli dondurma külahlarının etrafına toplamak için "dondurmam kaymak" diye bağırıyordu." [223]

Türklerle ilgili ilk olarak kurulan bu cümlelerden çok da iyi şartlarda yaşamadıklarını anlamaktayız. Yörüğün eşeğinin tembel bir görüntüsü, sarığında bulunan lekeler ve gözlerinde bulunan çapaklarla temizliğine ve dış görünümüne dikkat etmemesi, ayrıca oldukça huysuz bir şekilde etrafa küfürler yağdırması bizde ilk anda iyi bir izlenim bırakmaz. Diğer yandan sıcaktan kızarmış yüzüyle dondurma satan Ahmet, Türklerin iyi şartlarda ve statüsü yüksek işlerde çalışmadığının bir örneği olarak karşımıza çıkar. Bu tablo, genel olarak yazarın iç dünyasında oluşturduğu geleneksel Türk imajıyla ilgili ipuçları vermektedir.

Romanın önemli kahramanlarından biri olan Eşref Bey ise, bu tablonun aksine kendine ve giyimine dikkat eden, bakımlı ve oldukça varlıklı biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kişiler kadrosu bölümünde de belirttiğimiz gibi, yazar, Eşref Bey'i tanıtırken güzel botlarına ve giysilerine dikkat çekmektedir.

Eşref Bey, Salihli'nin en zenginlerindendir. Geniş arazilere ve köşk olarak adlandırabileceğimiz bir eve sahiptir. Aslen Çerkez olan Eşref Bey, Türklerden ziyade Rumlarla daha iyi ilişki içindedir. Salihli halkı arasında annesinin Rum olduğu, Türkleri pek sevmediği konuşulur:

---

[223]Tasos Athanasiadis,*Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, *"Μια νταλίκα τροκάλησε με κάποια εύθυμη οικογένεια μέσα της πηγαίνοντας στα Τσαμούρια για λουτρά φορτωμένη στις σχάρες της καλαθούνες και βαλίτσες. Ένας χαλκοπρόσωπος γιουρούκης πάνω στο οκνό γαιδούρι του, με τα τσιμπλιάρικα μάτια του γλαρωμένα από την αντηλιά κάτω από τον λιγδιασμένο άσπρο σαρίκι, βγαίνοντας απότομα από την χαύνωσή του, άρχισε να το τσιγκλώνει με βρισιές. Το γκάρισμα του ανακατευόταν με τη φωνή του μουεζίνη, που έφτασε ξέψυχη από κάποιον μιναρέ σαν να ερχόταν από τον υπερπέραν. Ο Αχμέτ, ο παγωτατζής, με το πρόσωπο αναψοκοκκινισμένο από την ζέστη, κοντοστεκόταν φορτωμένος τους δυο τσίγκινους κύλινδρους στους ώμους του γεμάτους <<ντοντουρμά καίμάκ>>, για να γεμίσει στο παιδομάνι γύρω του λαχταριστά του χωνάκια.",*s.12.

"Her ne kadar Çerkezin, ittihatçıların ulusçu ruhlarından dolayı onlara sempati duymadığı gibi sırlarını bilse de, (annesinin Rum olduğunu söylüyorlar) bunu açıkça söylemekten kaçınıyordu."[224]

Türklerle de ilişkisini kesmeyen Eşref Bey Rumlarla daha iyi geçinir ve Rumlarla sürekli irtibat içindedir. Rumlar için çeşitli eğlence geceleri düzenlemektedir. Sarris ile hem iş yapmakta hemde dostluğunu sürdürmektedir. Birbirlerine karşı her zaman saygı duyarlar.[225] Genel olarak Eşref Bey iyi bir karakter olarak verilir.

Rumlarla bir husumeti bulunmayan ve her zaman onlara karşı saygıyla yaklaşan kaymakamın Rumları pek sevmediği düşünülür:

"Bir anda kahkaha seslerini kestiler. Üçü de kalkıp eğildiler. Kaymakam paytonuyla oradan geçiyordu. Kısa boylu ve hafif bir sakatlığı olan, Hristiyanlara karşı iyilik dolu olan kaymakam başını gülümseyereksallayıp selam verdi. Payton uzaklaştığında Yorgos Pandazopulos bir Türk vecizesi kullanarak "Kuduran köpek başını yer"dedi."[226]

Burada kaymakamın iyi biri olduğuna değinilirken, Rumlar tarafından pek sevilmediği de vurgulanıyor. Rumlar genel olarak Türklerden bir zarar görmemiş olmasına ve çok samimi ilişkiler kurmamasına rağmen, kaymakam ve asker gibi devlet adamlarına bir antipati duymaktadırlar.

---

[224]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Οσο και να ήξερε από εκμυστηρεύσεις του κιρκάσιου, πως δε συμπαθούσε την κυβέρνηση των νεοτούρκων για τον σωβινιστικό πνεύμα της (λέγανε πως η μητέρα του ήταν ρωμιά) απόφυγε ωστόσο να πεί τη γνώμη του ανοιχτά."*, s.17.
[225]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.13-14.
[226]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Κόψανε απότομα τα χάχανα. Σηκώθηκαν και οι τρεις και υποκλίθηκαν. Περνούσε μέσα στα παίτόνι του ο καημακάμης. Κοντουλός, μισερός, καλοκάγαθος με τους χριστιανούς, αντιχαιρέτησε με ένα γελαστό σάλεμα του κεφαλιού του. Ο Γιώργης Πανταζόπουλος, όταν απομακρύνθηκε το αμάξι, πέταξε το τούρκικο γνωμικό: << Γκουδουράν κιοπέκ μπασουνού γύρ>>"*, s.26.

Öğretmen Maria'nın evine baskına giden Zabitin ise, kaymakamın aksine hiçbir iyi özelliği yoktur. Zabit yaşlı bir kadına takındığı tavırla, o gece o evde bulunan herkesin tepkisini toplar: *"Şişko kalk! Bize oğlunu getir!"*[227] Ayrıca Rumların aralarında oynadığı oyunla da dalga geçer: *"Ahmak Gâvur! Bu kadar insansınızburada ve bir horozunki kadar aklınız yok! Bunlara inanıyor musunuz be? Tahsilinize yazık!"*[228] Zabit, kaba birisi olarak gösterilir. Rumların milletçe nankör olduğunu dile getirir ve ayaklanacaklarından şüphe eder. Zabit efendi romanda fazla yer almasa da, Rumlara karşı sergilediği davranışlarla, Rumlar tarafından sevilmeyen biri olarak karşımıza çıkar.

Romanda Rumların Türk yönetimi ile ilgili yorumlar yaptığı görülür:

> *"Osmanlı İmparatorluğu'nun temelleri çatırdıyor. Bulgarların Skra'da bozguna uğratılması Yunan askerlerinin savaş kabiliyetine sahip oldukları konusunda Türklerin içine bir korku saçtı. İttihatçılar ülkeyi yıkımdan kurtarmak ve bir arada tutmak için çabalayarak boşa yorulmuş oluyorlar."*[229]

Romanda kurulan bu cümlelerle, Osmanlı İmparatorluğu'nun ittihatçıların tüm çabasına rağmen varlığını sürdüremeyeceği ifade ediliyor. Ayrıca Yunan akerinin Türklerin içine korku saldığı belirtilerek Yunanların üstünlüğüne değiniliyor. Osmanlı yönetimi altında dilediğince yaşayan Rumlar, hep bir özgürlük ve bağımsızlık isteği içindedir. Bu yüzden Yunan askerlerinin Anadolu'ya gelmesi onların temel arzusudur.

---

[227]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Σισκό καλκ… Φέρε μας το γιό σου…."*,s.35.
[228]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Αχμάκ γκιαούρ…Τόσοι άνθρωποι, μπρέ, μεμυαλόπετεινού… Ταπιστεύετε, μπρέ, αυτά; Κρίμας τα γράμματα σας."*, s.34.
[229]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Τα θεμέλια της Οθωμανικής αυτοκρατορίας τρίζουν. Η πανωλεθρία των βουλγάρων εις τό Σκρά έχει ενσπείρει εις την ψυχήν των τούρκων τον τρόμον διά το αξίομαχον τού Ελληνικού στρατού... Ματαιοπονούν οι νεότουρκοι εις την προσπάθειά των να συγκρατήσουν την κατάρρευση της χώρας των."*, s.69.

Romanda yer alan Türk kahramanlara dönecek olursak; Kula'da yaşayan Mehmet Efendi ile ilgili bilgiler verebiliriz. Mehmet Efendi hali vakti yerinde, genellikle Rumlarla iyi geçinen ve Sarris'le işbirliği bulunan bir kahramandır. Karakteristik özelliklerine pek de değinilmeyen Mehmet Efendi romanda bulunan yardımcı karakterlerdendir. Oğlunun, Hristiyan oluşu sebebiyle Tarsi ile evlenmesini istemez.[230] Dede lakabıyla anılan yoğurtçu da Salihli'nin sembol kişilerinden biridir ve yardımcı karakterlerdendir:

> *"Oldukça şişman olan Dede büyük çanaklarındaki taze yoğurdunu herkese duyurarak yokuş aşağı iniyordu"*[231] *"Dede, omuzuna astığı kargının iki tarafında bulunan çinko çanaklarının içindeki taze yoğurdunu herkese duyurarak oradan geçti."*[232]

Romanda faal olarak bulunmayan, sadece Ermeni Vahan'ın anılarından tanıdığımız Fatma dayardımcı karakterlerdendir. Fatma, Kürt bir kadındır ve çok güçlü bir karakterdir. Vahan'a yaşadığı zor günlerde yardım etmiştir. Vahan, savaştan kurtulup Salihli'ye geri geldiğinde hala onun etkisi altındadır. Onu ve amele taburunda Türkler tarafından yaşadığı zorlukları unutması zaman alır.[233] Eşref Bey'in Çerkez olmasının belirtildiği gibi, Fatma'nın de bir Kürt kızı olduğu belirtilir. Romanda ayrıca duyurusu yayınlanan tarihi bir karaktere rastlanır. Mustafa Abdülhaluk, Aydın Vilayetinin Valisi olarak tanıtılır.[234]

Çakıcı, romanın ilginç kahramanlarından biridir. Eşkıya olan Çakıcı iyi bir karaktere sahiptir. Eşkıya olmasına ve sevdiği kızı öldürmesine rağmen Sarris ile çok iyi anlaşmaktadır. Dağlarda yaşayan Çakıcı, Sarris'e din değiştirmek istediğini söyler: *"Siz Hıristiyanların ne güzel sözleri var. Bizim dinimiz etmiyor sizin dininiz eder dedi. Hristiyan olmak istiyorum Sarri. Sizin peygamberiniz İsa'nın, bizim*

[230]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.81-85.
[231]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, *"Κατηφόρησε ο τετράπαχος Ντεντές διαλαλώντας το φρέσκο γιαούρτι του μέσα στις τεράστιες γαβάθες."*, s.91.
[232]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,*"Πέρασε ο Ντεντές διαλαλώντας το φρέσκο γιαούρτι του μέσα στις τσίγκινες γαβάθες κρεμασμένες στους ώμους του από ένα κοντάρι."*, s.97.
[233]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.146-159.
[234]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.168.

peygamberimiz Muhammed'ten daha yumuşak bir kalbi vardı. Çünkü sizinki çok çile çekti."[235] Sarris'in yardımıyla Müslümanlıktan Hristiyanlığa geçer ve Salihli'yi terkeder.[236]

Bir süre sonra Salihli'ye yaralı bir şekilde döner. Öleceğinin farkındadır ve Hristiyan dininin kurallarına göre ölüp gömülür.[237] Sonuç olarak Çakıcı başta eşkıya olması sebebiyle korku saçsa da, daha sonra yumuşak bir kalbe sahip olduğunu ortaya koyar. Romanda geçen iyi karakterlerden biridir. Fakat din değiştiren bir Türk olan Çakıcı, akıllarda soru işareti yaratır. Hristiyanlığı daha üstün olarak görerek Türklerin dini olan Müslümanlığı alçaltır.

Mevlevi İsmail, Bozdağ'da yanlız yaşayan ve kehanetleriyle ün salmış bir kahramandır. Dinine çok bağlıdır. Rumlar da Türkler de Mevlevi İsmail'in kehanetlerine inanmaktadır. "Türkiye'nin" (yani Osmanlı topraklarının) Yunanların eline geçeceğini söylediğinde insanlarda merak uyandırmış ve endişe yaratmıştır. Söylediği bu kehanet gerçekleşmiştir. Herkes tarafından saygı duyulan bir karakterdir. Türkleri veya Rumları mutlak iyi ya da mutlak kötü olarak değerlendirmez. Açık sözlüdür. Irk ayrımı yapmaz.:

> *"Merkezi Konya'da olan Mevlevi tarikatından bir dervişti. İsmail, tüm kazada evliya olarak ün salmıştı. Yaşlılar küçüklüğünden beri onun inzivaya çekildiğini hatırlıyordu. Zayıf, uzun, saçı ve sakalı traşlı, kıvrık burunlu, çopur siyahımsı yüzlü, masalsı insan biçimli bir yırtıcıya benziyordu. Derin göz çukurlarında, şaşı ve yırtıcı bakışlarına, kendini*

[235]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Α, τι όμορφα λόγια, που έχετε εσείς οι χριστιανοί. Μπιζίμ ντινινίζ έτμιορ σιζίν ντινινίζ εντέρ. Θέλω, Σαρρή να γίνω χριστιανός. Ο προφήτης σας ο Χριστός είχε πιο μαλακιά καρδιά απ' τον δικό μας το Μωάμεθ, γιατί ο δικός σας μαρτύρησε.",*s.188.
[236]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.188-193.
[237]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.249-260.

suçlu hisseden biri zor dayanırdı. Türkler ve Rumlar onun ismini korkuyla anardı.”[238]

Mevlevi İsmail, “Türkiye’nin” Rumların eline geçeceğini ile ilgili bir kehanette bulunmuştur:

“Müslümanlar, kardeşlerim, sekiz yüz yıldan beri devletimiz, boyun eğdirdiği halklara eziyet ediyor. Vatanımızın toprağı masumların kanıyla çok sulandı. Allah bizi affetmedi. Hıristiyanları bizi cezalandırmaları için gönderiyor. İsa’ya inananlara çok haksızlık ettik. İsa kutsal bir peygamberdi. Muhammed, onunla ilgili Kuran’da onu onurlandıran sözler yazmış. Türkiye’nin gururu kırılacak. Türkiye’nin tüm haksızlıklarını ödeyeceği gün geliyor. Yunan hakkını alacak. Kardeşlerim, kullarımızın ruhunda nefreti amellerimizle besledik. Vay..!Vay..!Vay..! Gururlu Türkiye diz çökmen kaçınılmaz oldu. Vay.!.Vay..!Vay..! Dünya hâkimiTürkiye, vahşi yaralı hayvan gibi inine çekilecceksin. Haksızlıkların vücudunun etrafına dolanan bir zincir gibi seni sardı. Vay..!Vay..!Vay..! Anamız Türkiye, seni zorluklar bekliyor.”[239]

Yazar, burada belkide Mevlevi İsmail’in dilinden Türkiye ve esas itibarıyla Osmanlı Devletiyle ile ilgili görüşlerini de ortaya koymuştur. Mevlevi İsmail’in sözleriyle iktidar sahiplerine atıfta bulunulmaktadır. Mevlevi İsmail bulunduğu bu

---

[238]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,“Ηταν ένας μοναχός από τον τάγμα των μεβλεβήδων με έδρα το Ικόνιο. Ο Ισμαήλ είχε φήμη άγιου σε όλο τον καζά. Οι γέροι τον θυμούνταν από τα μικρατά τους να ασκητεύει. Άσαρκος, πανύψηλος, με ξηρισμένα κεφάλι και γένεια, μύτη γαμψή, βλογιοκομμένο μαυριδερό πρόσωπο, έμοιαζε με μυθικό ανθρωπόμορφο αρπακτικό. Μέσα στις δασιές κόγχες, το αλλήθωρο πύρινο βλέμμα του δύσκολα το άντεχε όποιος αισθανόταν ένοχος. Τούρκοι και ρωμιοί πρόφεραν το όνομα του με δέος.”*, s.278-279.

[239]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,“Μωαμεθανοί, αδέλφια μου, οχτακόσια χρόνια τώρα το Δοβλέτη μας κατατυραννεί τους λαούς που έχει υποτάξει. Το χώμα της πατρίδας μας έχει ποτιστεί με πολύ αίμα των αθώων. Ο Αλλάχ δε μας συγχώρησε. Στέλνει τους χριστιανούς να μας τιμωρήσουν! Αδικήσαμε πολύ όσους πιστεύουν στο Χριστό. Ο Χριστός ήταν ένας άξιος προφήτης. Ο Μωάμεθ έγραψε γι αυτόν στο Κοράνιο λόγια τιμητικά. Η Τουρκία θα ταπεινωθεί. Έρχεται η μέρα η Τουρκία να πληρώσει για όλες τις αδικίες της. Ο Γιουνάν θα πάρει το δίκιο του. Αδέλφια, θρέψαμε με τα έργα μας το μίσος στην ψυχή των σκλάβων μας. Βάι..!Βάι..!Βάι..! Τουρκία υπερήφανη, σου μέλλεται να γονατίσεις! Βάι..! Βάι..! Βάι..! Τουρκία κοσμοκράτειρα, θα μαζευτείς σαν το λαβωμένο θηρίο στη μονιά σου. Οι αδικίες σου γίνανε αλυσίδες γύρω από το κορμί σου. Βάι..!Βάι..!Βάι..! Τουρκία μητέρα μας, σε περιμένουν δεινά.”*, s.280.

kehanetle insanlarda merak uyandırmış ve endişe yaratmıştır. Söylediği bu kehanet gerçekleşmiştir. Kişi olarak, herkes tarafından saygı duyulan bir karakterdir. Türkleri veya Rumları mutlak iyi ya da mutlak kötü olarak değerlendirmez. Açık sözlüdür. Her ne kadar ırk ayrımı yapmasa da, bir dervişin ağzından, Hz. İsa'yı kastederek, Hz. Muhammed onunla ilgili Kur'an'a onu onurlandıran sözler yazmış denmesi, Müslümanlıktaki Kur'an'ın vahiy yoluyla indiği inancına terstir. Yazar, bu konuyu Hristiyanlık inancına göre ifade etmiştir.

Önemli kahramanlardan olan Eşref Bey için kötü bir son hazırlanmıştır. Sıkıntılı günlerin yaşandığı bir sabah Eşref Bey evinin bahçesindeki bir ağaçta asılı bulunur:

> *"Eşref Beyin cesedi konağının önündeki bir ağaçta asılıydı! Cansız bedeni, gecelik ve beyaz fesiyle (onu yataktan kaldırmış olmalıydılar) kesimlik hayvan gibi sallanmaktaydı, sümbül renkli sağ gözü yuvasından fırlamış, diğer gözünün çukuru boştu! Herkes korkarak evlerine geri döndü. Çerkez ağanın, devenin üzerinde yaptığı gezintiler, artık Salihli'de olmayacaktı."*[240]

Rumlar, bunu Eşref Bey'e onlarla arkadaşlık yaptığı için kızan Türklerin yaptığını düşünür. Rumlardan desteğini ve dostluğunu esirgemeyen Eşref Bey'in ölüm nedeni çözülemez. Eşref Bey, Rumların çok sevdiği bir karakter olarak hatıralarda kalır. Romanda kurulan cümlelerden de anlaşılacağı gibi Salihli'de yokluğu hissedilir.

Madam Zizi ile Rumlardan haber almak için anlaşan Yüzbaşı Hasan, romanda çok fazla yer almayan yardımcı karakterdir. Madam Zizi'nin evinden çıktığı sırada bir Rum tarafından öldürülür. Hasan'ın ölümü kimseyi etkilemez ve üzmez.

---

[240]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,*"Το πτώμα του Εστέφ μπέη κρεμόταν από ένα δέντρο μπροστά στον πύργο του! Το άψυχο κορμί, με νυχτικιά και άσπρο σκούφο (Θα τον είχαν σηκώσει από τον κρεβάτι), έμενε μετέωρο σαν σφαχτό, με πεταμένο το ζουμπουλί βολβό του δεξιού ματιού και άδεια την κόγχη του άλλου! Γύρισαν όλοι σπίτια τους καταφοβισμένοι. Από τον Σαλιχλί θα έλειπε πια το πέρασμα του κιρκάσιου άρχοντα πάνω στην καμήλα."*, s.301-302.

Hasan, Eşref Bey'in evinde çalışan hizmetçi kızlara ve Rum kadınlara sarkıntılık eden biridir. Bu yüzden ölümü Rumları rahatlatmıştır diyebiliriz.[241]

Yukarıda bahsettiğimiz gibi, *Niobe'nin Çocukları* romanının ilk cildinde öteki olan ve romanın ana karakterleri olarak verilen Türklere, Rumlar açısından bakıldığında genel olarak iyi yaklaşımlarda olduklarını görmekteyiz. Önemli kahramanlardan olan Çakıcı ve Eşref Bey'in sonu, yazarın romanlarında sıkça kullandığı ölüm ile son bulmaktadır. Yardımcı kahramanlardan olan Hasan da aynı sonla yok olmaktadır.

İlk cildin sonunda Batı Anadolu romandaki ifadesiyle Küçük Asya, Yunan hâkimiyetine geçer. Rumların Türkiye'ye girdiği anda Türklerle ilgili çizilen tablo bambaşka bir hal alır. Her ne kadar romanın ana mekânı Salihli'de bu tür olaylar yaşanmasa da etraftan Türklerin yaptığı korkunç şeylerin haberi gelir. Trifon İoannidis 1919 yılının Mayıs ayında kaleme aldığı günlüğünde şu sözlere yer verir: *"Menemenliler kendi kaymakamını öldürmüşler! Onlara ne kadar zalimce davransa da eylemleri siyasi açıdan isabetsizdi."*[242] Türkler zulme uğradıklarında bulunduğu mevki veya konuma bakmaksızın kendi milletinden olanlara bile zarar verecek kadar öfkesine yenik düşen bir millet olarak gösterilmektedir.

Romanda Yunanlar, her ne kadar başka bir ülkenin topraklarını işgal etmeye gelen yabancı askerler olsa da mala ve cana zarar vermezler. Yazarın yansıtttığı bu profil tarihi gerçeklerle bağdaşmaz.[243] Yunan ordusunun işgalin ilk döneminde olduğu kadar Sakarya Muharebesi'nden sonra veya Büyük Taarruz sonrası geri çekilme sırasında köy, kasaba ve şehirlere verdikleri zararlar bilinmektedir[244]. Fakat

---

[241]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.338-343.

[242]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Μαινεμενιώτες σκότωσαν τον καημακάμη τους! Όσο και να τους φερνόταν τυραννικά, η πράξη τους υπήρξε βάρβαρη και άστοχη πολιτικά."*, s.311.

[243]Nilüfer, Erdem, Yunan Tarihçiliğinin Gözünde Anadolu Harekâtı (1919-1923), Derlem Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2012, s.459 vd. Eserin Anadolu Harekâtı'ndan Anadolu Felaketi'ne başlıklı 5.bölümünde Yunan ordusunun Büyük Taarruz sonrası geri çekilme esnasında geçtiği bölgelerdeki halka verdiği zararlar ve sebep olduğu yıkım Yunan tarihçilerin yazdıklarına ve savaşa tanıklık eden asker ve subayların anılarına dayanılarak çok çarpıcı bir şekilde anlatılmaktadır.

[244]Mustafa Turan, *Yunan Mezalimi, İzmir, Aydın,Manisa, Denizli, 1919-1923*, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 2014. Bu çalışmada İzmir, Aydın, Manisa ve Denizli sancaklarında Yunanların

yine romana göre, Türkler yenilgiyi kabul edemeyen bir millettir. İzmir'de yüzlerce Türk toplanarak, Rumların dükkânlarına ve evlerine maddi hasar verir. Rumlar kadı, kaymakam ve müftü gibi Türk toplumunun ileri gelenlerine saygıyla yaklaşır. Aynı olayların Salihli'de de yaşanacağından korkan Rumlar kaymakamdan can güvenliklerinin teminatını istemeyi düşünür.[245]

Türkler'in yaptıkları Menemen'de yaşanan olaylarla sınırlı değildir. Aydın'dan gelen haberler tüyler ülperticidir:

> *"Taso'nun vaftiz babası çok kötü haberler getirdi. Yunan ordusu Aydın'ı terk etmek zorunda kalmıştı çünkü sayıca daha kalabalık olan Türkler beklenmedik bir şekilde kenti kuşatılmışlardı. İki gün sonra şehri tekrar ele geçirdiklerinde şehri harabe halinde bulmuşlardı. Orada ikamet eden halkın çoğu öldürülmüştü […]."*[246]

Romanın birinci cildinde bulunan Türk imgesine genel olarak baktığımızda Türk kimliğinin okuyucuya iyi yansıtılmadığını söyleyebiliriz. Romanda alıntının devamında Aydın'ın 27 Mayıs 1919 tarihinde Yunan ordu birlikleri tarafından işgalinden sonra yaşanan olaylar tek taraflı br bakış açısıyla yansıtılmaktadır.[247] Yazar, bunu romanın ilk sayfalarında apaçık belirtmez. Vatanları ile ilgili bir sorun yaşanmadığı sürece Rumlar ve Türkler yaşamlarını barış içinde sürdürür. Fakat zor günler geldiğinde vatanını kaybedeceğini anlayan Türklerin yapamayacağı şey yoktur. Romana göre konu vatan olunca, Türkler tüm gücüyle topraklarını ellerinde tutmak içindirenirler. Halktan olan Türklerin genellikle Rumlara zarar verdiği

---

yaptıkları zulümler, resmi belgeler, raporlar, tutanaklar ve gazete haberlerine dayanarak ele alınmaktadır.

[245]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.307-308.

[246]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο νονός της Τασώς είχε φέρει πολύ δυσάρεστα νέα. Ο ελληνικός στρατός είχε αναγκαστεί να εγκαταλείψει το Αιδίνι, γιατί οι τούρκοι το είχαν πολιορκήσει αιφνιδιαστικά με πολύ περισσότερες δυνάμεις. Όταν ύστερα από δύο μέρες, το ξανακατάλαβε, βρήκε την πόλη ερείπια. Οι περισσότεροι κάτοικοι είχαν σκοτωθεί […]."*s.321.

[247]Yunan askerilerinin Aydın'ı işgalinden sonra şehirde Türklerin maruz kaldığı baskı ve zulmün arşiv belgelerine dayanan kanıtları için bkz. Mustafa Turan, *a.g.e.*,s. 146 vd.

görülmez. Türk halkı, vatanlarını korumaya çalışsa da, romanda asıl hırçınlaşan Türk askeri olur.

3.1.5.2.1. Birinci Ciltte Tarihi Karakter Olarak Mustafa Kemal Paşa

Romanda, Nureddin Paşa, Rauf Bey gibi tarihi karakterlerin ismi geçer. Onların varlığına değinilir. Fakat hiç biri romanda etkin değildir. Romanda etkin olarak yer alan en önemli karakter Mustafa Kemal'dir.[248] Birinci cildin sonlarında karşımıza çıkan Mustafa Kemal Paşa, Türkiye'yi Yunan işgalinden kurtarmak için büyük çabalar sarf eden bir asker olarak yansıtılmaktadır.

Diyar diyar dolaşıp halkı "Büyük Türkiye'yi" yeniden kazanmak için örgütleyen Mustafa Kemal Paşa, yanındaki iki askerle bir seher vakti Salihli'nin Türk mahallesine gelir ve Kadı'nın evine konuk olur. Mustafa Kemal'in geleceğini duyan Kaymakam, Müftü ve Molla gibi kazanın yöneticileri ve ileri gelenleri onu dinlemek için Kadı'nın evinde toplanır. Mustafa Kemal Paşa konuşma yapar:

> *"Siz şehrinizi temsil eden yetkili kişilersiniz. Beni iyi dinleyin, Size söyleyeceğim sözler kalbimden ve aklımdan geçenlerdir: İttihat ve Terakki Cemiyeti Türkiye'yi savaşa sürükleyerek büyük bir yanlış yaptı. Sultanın etrafındaki grubun yozlaşmasıyla şimdi bunun bedelini hepimiz ödüyoruz... Vatanımızın kurtulması için çorbacılar[249] bizi yönetenlerin iktidardan gitmesi gerekir. Yönetimdeki kişiler derken Sultan, veziri ve etafındaki tüm adamlarını kastediyorum."*[250]

[248] Romanda Mustafa Kemal'den paşa unvanıyla söz edilmemektedir.

[249] Çorbacı tabiri her ne kadar gayrimüslimlerin ileri gelenleri için kullanılsa da burada kendilerine hitap edilen kazanın yerel Türk yöneticileri ve kasabanın ileri gelenleridir.

[250] Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Εσείς εκπροσωπείτε τις αρχές της πόλης σας. Ακούστε με, λοιπόν, καλά. Τα λόγια, που θα σας πω, βγαίνουν από την καρδιά μου και από το μυαλό μου: Η οργάνωση Ενωσις-Πρόοδος έκανε μεγάλο λάθος να παρασύρει την Τουρκία στον πόλεμο. Το πληρώνουμε τώρα όλοι μαζί με την διαφθορά της κλίκας γύρω από το σουλτάνο…Για να σωθεί ή πατρίδα μας, τσορμπατζήδες, πρέπει να φύγουν απ' την εξουσία αυτοί που μας κυβερνούν.Εννοώ τον σουλτάνο, το βεζύρη και όλη την κλίκα τους."*, s.328-329.

Mustafa Kemal Paşa'nın sözlerinden ülkenin Sultan'ın idaresindeki yönetimine karşı olduğu ve bu yönetimi değiştirmek istediği anlaşılır. Ancak bunu tek başına yapması mümkün değildir. Halkın desteğine ihtiyacı vardır. Bu yüzden gittiği her şehirde halktan destek ister. Osmanlı yönetiminde bulunanlarla ilgili Damat Ferit'in Avrupalılara bir köle gibi göründüğünü, sadece Rauf Paşa'yı sevdiğini söyler. Türkiye'nin siyasi durumu ve savaşla ilgili bilgiler verir. Oradaki herkese umut aşılar.[251]

Konuşmasıyla herkesi tatmin eder. Oradaki herkes Türkiye'yi yeniden kazanmak için elinden geleni yapacağına dair söz verir ve Kur'an üzerine el basar. Mustafa Kemal'in yanında gelen bir asker Misakı Milli'yi okur.[252] Mustafa Kemal Paşa ve askeri Salihli'den çıkmak için yola koyulduğunda bir anda Mevlevi İsmail onların yolunu keser. Mustafa Kemal Paşa'ya hayatıyla ilgili kehanetlerde bulunur:

> *"Sen Selanik'li Marangoz Ali Rıza ve Zübeyde'nin oğlu! Türkiye'nin kurtarıcısı olmayı başaracaksın. Fakat Hz. Muhammed'in dinini vatanımızda takibata uğratacaksın. Vay! Vay! Vay! Yaşmağı şapka, imamı hayırsız, ulemayı da tuvalet bezi yapacaksın![253] Vay1 Vay! Vay!"[254]*

[251]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.331-332.
[252]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.332-333.
[253] Romanda, Mustafa Kemal Paşa ile ilgili kurulan bu cümleler, annesinin Zübeyde Hanım, babasının da Ali Rıza Bey olması dışında tamamı gerçeği yansıtmamaktadır. Kullanılan bu sözlerin asılsız olduğunu birçok kaynağı örnek göstererek ispat etmek mümkündür. Bunlardan bazıları Mustafa Kemal Paşa'nın kendi sözlerini içermektedir: *Atatürk 7 Şubat 1923 günü Balıkesir Zağnos Camiinde okuduğu hutbede Kur'an hakkında şu gerçekleri vurguluyor: "Peygamber Efendimiz Hazretleri, Tanrı tarafından insanlara gerçekleri bildirmekle görevlendirilmiş ve elçi olmuştur. İnsan yaşayışını düzenleyen temel kurallar hepinizce bilindiği üzere Yüce Kur'an'daki yazılı buyruklardır. İnsanlara doğruluğun özünü vermiş olan dinimiz, son dindir, en eksiksiz dindir."*s.11. *"Ezan ve Kur'an'ı Türklerden başka hiçbir Müslüman milleti bu kadar güzel okuyamaz. Bunlara muhteşem müzik ahengi veren Türk sanatkârlardır."* s.16. Osman Zümrüt'ün "Atatürk'ün Kur'an'a Bakışı" s.11,16,https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/188578 (Erişim 05.08.2019).
[254]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Εσύ! Γιέ του μαραγκού της Σαλονίκης Αλή Ριζά και της Ζουμπειντά θα γίνεις ο ελευθερωτής της Τουρκίας μα θα καταδιώξεις τη θρησκεία του Μωάμεθ στην πατρίδα μας. Βάι..! Βάι..! Βάι..! Το γιασμάκι θα το κάνεις κλωτσοσκούφι, τον Ιμάμη χαιρσίζη, τον ουλεμά κωλοσφούγγι. Βάι..! Βάι..! Βάι..!"*, s.335-336.

Mevlevi İsmail'in kehanetinden de anlaşılacağı gibi, romanda yansıtıldığı şekliyle Türk toplumunun bazı kesimleri maalesef önyargılı bir şekilde hareket ederek Atatürk'ü İslam karşıtı olarak görür.[255] Salihli'de Kadı'nın evine gittiği sırada bu olayları duymuş olan Molla, dayanamayıp konuyu Mustafa Kemal Paşa'ya açar. Fakat Mustafa Kemal, Hz. Muhammed'e saygı duyduğunu, onun ölümsüz bir sultan olarak kaldığını söyler ve onların kendisine yardım etmelerini sağlar.[256]

Yaşlı bir dervişin kehanetlerini şakayla karşılayan Mustafa Kemal Paşa, Mevlevi İsmail'e sevdiği kızı alıp alamayacağını sorunca bir kehanetle daha karşılaşır: *"Sevdiğin kıza kavuşamayacaksın. Çocuğun başkasının bedeninde can bulacak. Sana bozkurt diyecekler. Hz. Muhammed'in dininin takibatçısı, Gazi diyecekler. Fakat zaferinle uzun yıllar mutlu olamayacaksın.[257]"[258]* Acele eden asker arkadaşları yüzünden oradan ayrılmak zorunda kalır.

Batı Anadolu'nun Yunan yönetimine geçtiği ve Rumların rahata kavuştuğu zamanda gelen Mustafa Kemal Paşa, kararlı duruşu ve engin uğraşlarıyla büyük çaba sarfederek kaybedilen toprakları almaya kararlı gözükür. Ayrıca iktidarda bulunan Sultan'dan ve çevresinden çekinmeyip haklarında olumsuz yorumlar yapacak kadar cesurdur.

---

[255]Atatürk'ün İslamiyet konusundaki yaklaşımının romanda anlatıldığı gibi olmadığına ilişkin ayrıca bkz. Beyza Bilgin, "Atatürk ve Din" *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt:26, Sayı:1, 1984, ss.265-273; Ayrıca aynı konuda başka bir çalışma için bkz. Sinan, Meydan, *Atatürk ile Allah Arasında*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2016.

[256]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,s.331-332.

[257]Roman yazarı, yine, dinine bağlılığı ile tanınan Türk karakter Mevlevi İsmail'in ağzından Mustafa Kemal Paşa'nın başarısını eleştirerek dini görüşü hakkında yorumlarda bulunmaktadır. Mustafa Kemal Paşa'nın başarılı girişimlerde bulunduğu sırada türlü iftiralara maruz kaldığı bilinen bir gerçektir. Mustafa Kemal Paşa'nın 1922 ve 1923 yılında yaptığı konuşmalarda Kur'an, İslam dini ve Hz. Muhammed hakkında övgü dolu sözler söylediği bilinmektedir.

[258]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Μεγυναίκαδεθαστεριώσεις… Το παιδί σου θα είναι άλλου σπόρα… Θα σε πούνε σταχτή λύκο… Διώχτη της θρησκείας του Μωάμεθ, θα σε πούνε Γαζή μα τη νίκη σου δε θα τη χαρείς για πολλά χρόνια."*, s.336.

3.1.5.3. Niobe'nin Çocukları İkinci Ciltte Türk İmgesi

Romanın ikinci cildinde Yunan idaresine geçen Salihli hala sakinleşmemiştir. Seher vakti duyulan silah sesleri, Rumları tedirgin eder. Aydın'dan gelen haberlerle Salihli Rumları korkuya kapılır. Türklerin korkusuyla, herkes bir yere saklanır, şehir adeta terkedilmiş gibi ıssızlaşır.[259]

Sonunda Salihli'de Yunan askeri görülür.[260] Yunan askerinin Salihli'ye gelişinde kan dökülmediği ve kimsenin zarar görmediği özellikle belirtilir. Askerlerin ve Salihli Rum Cemaati ileri gelenlerinin Hükümet Konağı'na gittiği sırada Kaymakam, Muhtar, Molla ve Kadı da oradadır. Askerleri sağ elini göğsüne koyarak saygıyla selamlarlar. Muhtar: *"Rum işgaline saygı duyuyoruz. Salihli'de Müslümanlar ve Hristiyanlar kardeş gibi yaşadık. Talih dönüyor"* der. Müftü de *"Kimse kaderinden kaçamaz"* diye Muhtar'la aynı fikirde olduğunu belirtir.[261]

Romanda, Yunan askeri Türk askeri gibi acımasız değildir algısı oluşturulmaktadır. Kimsenin canına, malına ve onuruna zarar verilmeyeceği söylenir. Türklerin ileri gelenleri de onları saygıyla karşılar. Günler geçtikçe Türk halkı durulur, sakinleşir. Salihli'de yaşayan Türkler bir taşkınlık çıkarmaz. Fakat eskisi gibi rahat yaşayamazlar:

> *"Güneşin doğuşuyla minareden duyulan müezzinin sesi, Hristiyanlara kâbus dolu bir geçmiş yaşadıklarını hatırlatıyordu. Türkler artık gücün Rumlarda olduğunun ve ellerinde sadece dinlerinin kaldığının bilincindeydi."*[262] *"Gün içinde duyulan yeni kuartet sesi*

[259]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, s.11-12.
[260]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, s.13.
[261]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Σεβόμαστε την ελληνική κατοχή. Ζήσαμε στο Σαλιχλί, μωαμεθανοί και χριστιανοί σαν αδέλφια… Κανένας δεν μπορεί να αποφύγει το κισμέτι του…"*, s.15.
[262]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Όταν το ηλιοβασίλεμα ακούστηκε από τον μιναρέ ο μουεζίνης, οι χριστιανοί αισθάνθηκαν πως τους θύμιζε ένα εφιαλτικό παρελθόν. Οι τούρκοι συνειδητοποιούσαν πια πως τους είχε απομείνει μόνο η θρησκεία οι Ελληνες ότι είχαν τη δύναμη."*,s.17.

Salihlilere özgürlüklerini, Türklere ise esareti hatırlatıyordu ve bu da sincapları eğlendiriyordu."[263]

Kurulan cümleler Türklerin sessizliğini korumasına rağmen, Rumların ırkçı yaklaşım içinde olduğunu göstermektedir. Türkler atalarından gelen bir görgüsüzlüğe sahiptir: *"Barbar Türklerin öncüleri olan Selçukluların ilk olarak boyun eğdirdiği, Bizans İmparatorluğunun, uç sınır boyundaki idari bölgelerinin olduğu yerdeyiz diye devam etti Trifon İoannidis."*[264] Trifonas İoannidis, Selçuklu'dan beri süregelen barbarca davranış biçiminin hala devam ettiğini savunur. Kurduğu bu cümleyle geçmişe atıfta bulunarak, kendilerini bugünün Bizans'ı olarak görür.

İdarenin Rumların eline geçmesiyle, Türklerin kendilerine ait herşeyi kaybettiği düşünülür. Güce ve özgürlüğe sahip olan Rumlar bundan büyük haz duyar. Türkler duruma alışmış bir şekilde sessizce yaşamlarına devam ederler. Hiçbir Türk Salihli'yi terketmez ve yaşam aynı şekilde devam eder: *"Dondurmam kaymak diye bağırarak geçen dondurmacı, onu duymalarını engelledi."*[265] Etrafın sakinleştiği günlerde yine bir Türk'ün yaptığı bir canilik ortaya çıkar. Çakıcı, sevdiği kızı öldürüp Sarris'in üzüm bağına gömmüştür. Bunu duyan Sarrina şaşkına döner. Kızın babasına cesedi vermeyi kabul eder.[266]

İkinci ciltte karşımıza yeni bir Türk kahraman daha çıkar:

"Abidin Rahmi Efendi kırk yaşlarında, Aydın Vilayetinde bulunan zenginlerden biriydi. Manisa'nın dışında büyük çiftlikleri, İzmir'de evleri, bahçeleri, elektrik üretim santalleri, sinemaları, İstanbul

---

[263]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Το νέο ηχητικό κουαρτέτο στο κύλισμα της μέρας θύμιζε στους σαλιχλιώτες την ελευθερία τους, στους τούρκους τη σκλαβιά τους και διασκέδαζε τους σκιούρους."*, s.20.

[264] Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Βρισκόταν στην περιοχή, που αποτελούσε τα ακραία θέματα της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας τα πρώτα, που είχαν υποτάξει οι σελτζούκοι, αυτοί οι πρόδρομοι της βάρβαρης τούρκικης φυλής...συνέχισε ο Τρύφων Ιωαννίδης."*, s.26.

[265]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο παγωτατζής που περνούσε εκείνη τη στιγμή διαλαλώντας το ντοντουρμά του, τους εμπόδιζε να ακούσουν."*, s.57.

[266]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.83-86.

Pera'da(Beyoğlu'nda) ve İzmir Hükümet Konağı'nın yanında büyük bir oteli vardı."[267]

Verilen ilk bilgilerde oldukça zengin olduğu belirtilen bu karakter, Salihli'ye orada elektrik santrali açmak için gider. Mustafa Kemal Paşa hayranıdır. Onunla ve savaşla ilgili duyduğu her gelişmeyi Salihli Türklerine aktarır.

Dumlupınar Meydan Muhaberesi hakkındaki görüşünü bu sözlerle dile getirir: *"Bizim ülkemiz uçsuz bucaksız...Yunanlar kaybolcaklar...(Yunanistan) fakir bir ülke..."*[268] Mustafa Kemal Paşa'nın her adımını takip eden Abidin Rahmi, sultanın tahtının sallandığı, Mustafa Kemal Paşa'nın Avrupa ile arasının iyi olduğunu ve bu yönde ilerleyiş gösterdiğini Salihli Türklerine bildirir.[269] Türkiye'yi ve Türkleri çok sevmesine rağmen Rumlarlada arası çok iyidir.

Fakat Rumlar Abidin Rahmi'ye hep şüpheyle yaklaşır. Öyleki romanın yedinci bölümünün ismi Abidin Rahmi'ye atfen Truva atı konulmuştur.[270] Salihli'ye elektrik santrali kuran Abidin Rahmi büyük zafer elde etmişçesine Salihli'de dolaşır. Milliyetçi yapısından dolayı dikkat çeken Abidin Rahmi, sanıldığı gibi biri değildir ve kimseye kötülük ettiği görülmez.

Türklerin neden olduğu bir olay yine Salihli Rumlarını şaşkına çevirir. Canis Kandaroğlu Türk eşkıyalar tarafından kaçırılır: *"Türk eşkıyalar Canis'i kaçırdı! Özgür bırakmak için iki yüz altın istiyorlar. Zavallı babası borç almak için koşuşturuyor."*[271] Fidyeyi alınca Canis'i özgür bırakırlar. Sıkıntılı günlerin başladığı dönemde Türkler yine rahat duramaz. Kötü bir olayda Pandelio'nun başına gelir:

---

[267]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο Αμπεντίν Ραχμή εφέντης, στα σαράντα του, ήταν κιόλας ένας από τους πιο πλούσιους τούρκους στο βιλαέτι Αιδινιού. Είχε μεγάλα αγροκτήματα έξω από την Μαγνησία, σπίτια στη Σμύρνη, ένα μεγάλο ξενοδοχείο στο Πέραν της Πόλης και ένα άλλο στη Σμύρνη κοντά στο διοικητήριο."*, s.96.

[268]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Η χώρα είναι απέραντη… Οι γιουννάνηδες θα χαθούνε…Είναι φτωχό κράτος…"*, s.117.

[269]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.141.

[270]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.182.

[271]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Τουρκοι εσκιάδες κλέψανε τονΤζανή! Ζητούν διακόσιες χρυσές για να τον λευτερώσουν. Ο δύστυχος πατέρας τρέχει να τις δανειστεί."*, s.248.

"Korktuğumuz oldu. Pandelio ona tecavüz eden Türklerden hamile kaldı"[272] Sokaklarda diyar diyar dolaşan Mevleviler, sanki Anadolu Rumlarının sonunu hazırlar gibidir.[273] En çok da Salihli'de durmaları Salihli Rumlarını korkutur.[274]

Dumrupınar Meydan Muhaberesi'nden Rumlar için iyi haberlerin gelmediği sırada Türkleri bir özgüven kaplar. Türkler kaybettikleri toprakları geri alırlar. İzmir'e giren Türk ordu birliklerinin başında bulunan Nureddin Paşa önemli ve güçlü bir asker olarak kabul edilir. Öyle ki hayatta kalan Rumlar Nureddin Paşa gelmeden İzmir'i terketme telaşına kapılır. Korkulan olur ve İzmir yanmaya başlar: *"Sahildeki evler yanıyordu."*[275]Romanın ana karakterleri Türk askerlerin öfkesinden etkilenmeden oradan ayrılmayı başarsa da korktukları gerçek olur. [276]

İttihatçıların gelişiyle Rumlar, Batı Anadolu'da barınamazlar. Osmanlı İmparatotluğu'nun gayrimüslimlere karşı uyguladığı hoşgörü politikasının ittihatçılarla son buluşu ve kısa bir süreliğine de olsa Yunanların bölgede hâkimiyet kurmuş olması, onları yeniden Türk yönetimi altına girme fikrinden soğutur. Romanda, her ne kadar halk arasında, Rumların Türklerle iyi ilişkileri olsa da, Türk askerine karşı bir önyargı ve olumsuz bir düşünce hâkimdir. Rumlar, yönetimin değişmesiyle birlikte Batı Anadolu'dan göç etme kararı alırlar.

---

[272]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Εγινε αυτό που φοβόμαστε! Η δυστυχισμένη Παντελιώ έμεινε έγκυος από τους τούρκους βιαστές της.",* s.221.
[273]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,* s.299.
[274]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,* s.303.
[275]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Σπίτια στην προκυμαία καίονταν.",*s.363.
[276] Roman yazarı, romanında tarihçiler tarafından uzun yıllardır tartışma konusu olan İzmir Yangını'nın Rumlara nasıl yansıdığını ele almıştır. Fakat İzmir yangını ile ilgili olarak romanda yansıtılanların gerçekle ilgisi yoktur. İzmir'i kesin olarak kimin yaktığı bilinmese de, Ermenilerin yaktığı konusunda belgeler bulunmaktadır. "*Yangının Ermeniler tarafından çıkarıldığına dair güçlü kanıtlar bulunmaktadır. İzmir'in Çekoslavakya Konsolosu, Prag'a çektiği telgrafta İzmir'in Ermeniler tarafından yakıldığını, ailesinin ve kendisinin iyi olduğunu bildirmiştir. Bunun yanı sıra Fransız L'illustration'un 30 Eylül 1922 tarihli sayısında, G.Ercole'nin 13 Eylül 1922 tarihli raporunda "Türk işgali altında yaşamaktansa ölmeye karar vermiş olan Ermeniler evlerini yangına vererek Türk askeri ile savaşmaya başladılar." denmiştir. Yine Le Levant gazetesinin 21 Eylül 1922 tarihli haberinde yangının Ermeniler tarafından çıkarıldığı belirtilmiştir. "İzmir Yangını'nın Ermeniler tarafından provoke edildiğini daha önce bildirmiştik, şimdi resmi açıklamalar bu haberimizi doğruluyor." şeklinde haber yapılmıştır. Ermenilerin İzmir yangınını çıkardığına dair en güçlü kanıtlardan birisi de Greskoviç Raporu'dur. İzmir Sigortaları İtfaiye Kumandanı Mösyö Greskoviç'in İzmir Büyük Yangını Hakkındaki Raporu yangının başlangıcı ile ilgili önemli ayrıntılar içermektedir."* Aşir Ayhan Kıyıcı, "Büyük İzmir Yangını'nı Hatırlamak (13 Eylül 1922", *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi,* Cilt:13, Sayı:21, 2018, s.154-155.

İlk ciltte okuyucuya yansıtılan Türk algısı, ikinci cildin sonunda da karşımıza çıkar.[277] Barış günlerinde sakinliğini koruyan Türkler, konu vatanlarına gelince acımasız bir kimliğe bürünür. Rumlar, savaşa olumlu bakmayarakişgal esnasında Türklere nazik ve anlayışlı davranarak, onlara olumlu yaklaşım gösterirken,Türk askeri aynı kibarlığı Rumlara göstermez. Türkler Batı Anadolu'yu tekrar kontrolleri altına aldıklarında Rumlar bölgeden göç ederler.

3.1.5.3.1. İkinci Ciltte Tarihi Karakter Olarak Mustafa Kemal Paşa

Mustafa Kemal Paşa romanın ikinci cildinde etkin bir şekilde yer almasa da, birinci cilde nazaran daha çok ismi geçen tarihi bir karakterdir. Birinci cildin sonunda karşımıza çıkan Mustafa Kemal Paşa karakteri, şehir şehir dolaşıp halkı örgütleyerek kaybedilen toprakları geri alma çabası içinde olan bir askerdir.

Mustafa Kemal Paşa, romanın ikinci cildinde gösterdiği uğraşın karşılığını almaya başlar. Bilindiği gibi Anadolu hem Rumlar hem de Türkler için memleket kabul edilen bir coğrafyadır. Romanın başkahramanları Salihli Rumları, bölge Yunan yönetimine geçince kısa bir süre rahatlamış olsalar da kulaklarına gelen haberlerle tedirgin olurlar. Trifonas İoannidis'in günlüğünde Mustafa Kemal ile ilgili şu cümleler yer alır:

> *"Bu aralar, ayaklanma çıkaran Mustafa Kemal Paşa'nın adı çokça duyuluyor. Türkleri, Yunan ordusuna karşı sonuna kadar savaşmak için cesaretlendirip ayaklandırıyor. Sultanın hükümeti onu ölüme mahkûm etmiş. Ankara ve Sivas bölgesinde faaliyet gösteriyor.*

[277] Yunan edebiyatında, İzmir Yangını'nı konu alan neredeyse her eserde, İzmir Yangını okuyucuya bir felaket olarak yansıtılırken, bundan sorumlu Türkler tutulur. 1922 yılı sonrası gerçekleşen Alman İşgalinde düşmana neden direnilmediğini veya iç savaş zamanında neden Yunanlıların birbirlerini öldürdüğünü anlatan eserler yazmak belirli zorluklar içerirken, Küçük Asya Felaketi olarak adlandırdıkları İzmir Yangını hakkında eserler yazmak daha kolay gelmiştir. Damla Demirözü, "İzmir Yangını ve Çağrıştırdıkları Üzerine", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, cilt:50, Sayı:2, 2010, s.268.

"Selanik'li Müslüman olmuş bir Yahudi olduğu iddia ediliyor."[278]*Cin gibi biri olduğuna inanılıyor. Almanya'da eğitim almış. Dediklerine göre, Türk subaylar sultanın Avrupalıların her istediğini yapma tutumundan bıkmış vaziyetteler. Onun şahsında Türkiye'nin itibarını yeniden tesis edecekkişiyi görüyorlar. Kesinlikle onu kızıl Ruslar ve Fransızlar destekliyor."*[279]

Oldukça ulusçu olduğu bilinen roman karakteri Trifonas, Mustafa Kemal Paşa hakkında birçok bilgi edinmiştir. Türklerin ona çok güveniyor olması ve Avrupa ile arasını iyi tutması onu Rumlar için korkulan bir karaktere dönüştürmektedir. Ayrıca Mustafa Kemal Paşa çok akıllı bir askerdir, hangi yöntemleri ne zaman uygulayacağını iyi bilmektedir.[280] Aydın Vilayetinde bulunan Alaşehir'de gizli askeri birlik kurmuştur.[281] Balıkesir ve Geyve'de Mustafa Kemal Paşa'nın askerlerinin sultanın askerlerini yendiği haberi gelir. Bunu, Rusların ve Fransızların yardımıyla başardığı düşünülür.[282]

---

[278]Cümle roman yazarına aittir ve tez yazarının görüşlerini asla yansıtmaz. Roman Abdi İpekçi Barış Ödülü almış olmasına rağmen Türklerle ilgili olumsuz ifadelerin çokluğu dikkat çekmektedir. Burada yine Mustafa Kemal Paşa'nın başarılı askeri girişimlerine yer verilirken, kökeni hakkında yanlış bilgiler verilmektedir. Mustafa Kemal Paşa'nın kökeni hakkındaki kayıtlarda eksiklikler bulunsa da, Konya Çelebilerinden olduğu, hem baba hemde anne tarafından aslen bugünkü Makedonya'nın Kocacık köyünden olduğu bilinmektedir. Mustafa Kemal'in Yahudi olduğuna dair çıkan asılsız söylentiler ise daha çocukluk yıllarına dayanmaktadır. Çocukluk yıllarını geçirdiği Selanik'te birçok farklı dinden ve ırktan insanların yaşaması, onları birlikte yaşama kültürüne alışkın kılmıştır. İlber Ortaylı, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*, Birinci baskı, Kronik Kitap, İstanbul, 2018, Atatürk'ün kökeni ile ilgili asılsız iddiaları kesin olarak çürüten bir başka çalışma da Atatürk'ün evi ve ailesi hakkında Osmanlıca ve Yunanca arşiv belgerine dayanılarak hazırlanmış olan eserdir: Vasilis Dimitriadis, *Bir Evin Hikâyesi: Selanik'teki Mustafa Kemal Atatürk'ün Evi ve Ailesi Hakkında Türkçe ve Yunanca Belgeler*, (Çeviren: Gülsün Aksoy-Aivali),Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara, 2016. Ayrıca bkz. Ali Güler, *Mustafa Kemal Atatürk'ün Soyu.*

[279]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ακούεται πολύ ο επαναστάτης στρατηγός Μουσταφά Κεμάλ. Εμψυχώνει και εξεγείρει τους τούρκους να αναλάβουν αγώνα μέχρι εσχάτων εναντίον του ελληνικού στρατού. Η κυβέρνηση του σουλτάνου τον έχει καταδικάσει σε θάνατο. Κινείται στην περιοχή της Άγκυρας-Σεβάσειας. Είναι, λένε, Θεσσαλονικιός, εβραίος εξισλαμισμένος. Τον θεωρούν δαιμόνιο. Έχει σπουδάσει στη Γερμανία. Οι τούρκοι στρατιωτικοί, αγανακτισμένοι από τη δουλοπρεπή όπως τη χαρακτηρίζουν, συμπεριφορά του σουλτάνου στους ευρωπαίους, βλέπουν στο πρόσωπο του τον άνδρα που θα αποκαταστήσει το γόητρο της Τουρκίας. Είναι βέβαιο πως τον ενισχύουν οι κοκκινοι ρώσοι και οι γάλλοι…"*, s.92-93.

[280]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.100.

[281]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.138.

[282]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.141.

Kadı'nın evinde toplanan Abidin Rahmi ve Türklerin ileri gelenleri, Abidin Rahmi'nin getirdiği haberlerle heyecana kapılır. Bir yıl önce evinde konuk ettiği subayın hızla ilerleme kaydetmesi Kadı'yı duygulandırır. Mustafa Kemal Paşa'ya olan hayranlığıyla bilinen Abidin Rahmi *"Avrupalıların saygı duyduğu, tebaasının ondan korktuğu, vatandaşlarının onunla gurur duyduğuKemal, Türkiye'yi yeniden genişletecek."*der.[283] Türkler umuda kapılırken Rumlar telaşa kapılmaya başlar.

Gezilerinden dönen Abidin Rahmi, Mustafa Kemal Paşa ile ilgili güzel haberler getirmeye devam eder: *"Kemal'in askerleri Eskişehir dışında bulunan İnönü'de düşman güçlerini yenmiş. Yunanlar birçok savaş malzemesini geride bırakarak, büyük kayıplarla geri çekilmiş."*[284] Bu haber üzerine mutlu olan Türkler, heyecana kapılıp Rumlara küfürler ve tehditler yağdırarak sevinir ve hep birlikte "Yaşasın Kemal" diye bağırır.[285] Türkler Mustafa Kemal Paşa'yı o kadar sever ki onu adeta ikinci peygamber olarak görür.[286]

Türkler Mustafa Kemal Paşa sayesinde sokaklarda özgüvenle yürümeye başlar. Yunan işgalinin geçici olduğu, Mustafa Kemal Paşan'nın Batı Anadolu'yu tekrar alacağı ve Yunanları Anadolu'dan kovacağı haberleri Rumların korkusunu arttırır.[287]Yunan cephesinden gelen haberler de hiç iç açıcı değildir. Eski techizatla savaşan Yunanlar/Rumlar, gıda sorunu yaşar, hastalıkla boğuşur. Türk askerinin Avrupa'nın yardımıyla edindiği silahları daha etkilidir. Ayrıca Mustafa Kemal Paşa askerine bol bol gıda yardımı yapar.[288]

Korkulan olur ve Mustafa Kemal ile ordusu savaşı kazanır. Mevlevi İsmail'in birinci ciltteki kehaneti ikinci ciltte gerçekleşir. Bunun üzerine Salihli Rumları teker

---

[283]Tasos Athanasiadis, *a.g.e., "Ο Κεμάλ θα ξανακάνει την Τουρκία μεγάλη. Να την σέβουνται οι ευρωπαίοι, να τη φοβούνται οι υπηκοοί της, να την καμαρώνουν οι πολίτες της…"*, s.142.
[284]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο στρατός του Κεμάλ είχε νικήσει στο Ινονού έξω από το Εσκί-Σεχίρ, τις εχθρικές δυνάμεις. Οι έλληνες υποχώρησαν με σοβαρές απώλειες, εγκαταλείποντας πλούσιο πολεμικό υλικό."*, s.160.
[285]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.160-161.
[286]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.162.
[287]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.189.
[288]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.256.

teker memleketlerini terkemeye başlar. Savaşı kaybetmelerinin sorumlusu olarak Yunan Kralını görürler. Eğer tek umutları Venizelos seçimleri kazanmış olsaydı, yıllardır kurdukları rüya gerçek olacaktı. Fakat Mustafa Kemal Paşa ve askerleri rüyalarını bir kâbus haline getirerek son bulmasına sebep olur.[289]

Mustafa Kemal Paşa, Rumları vatanlarından eden bir karakter olarak verilse de, hiçbir Rum karakter onun hakkında kötü bir söz sarfetmez. Fakat ilk ciltte olduğu gibi, Türklerin arasında Müslümanlığa karşı olduğuna dair konuşmalar geçer. Öyleki gerçekleştirdiği bir konuşmada Kuran'ı kenara atarak: "*Bu bizi Avrupa medeniyetinden beş yüz yıl geride bırakıyor"*[290] dediği iddia edilir. Buna rağmen, sonuç olarak Türkler tarafından sevilen bir komutandır.

3.1.6. Romanda Birlikte Yaşama Kültürü

Bilindiği gibi sosyallik insanın doğasında vardır. İletişim, insan hayatında ilk çağlardan beri yer alır ve oldukça önem taşır. Yılların geçmesiyle daha da gelişen toplumsal yapı, bizi hep bir ötekiyle iletişim kurmak zorunda bırakır. İnsan neslinin çoğalmasıyla oluşan farklı etnik kimlikler beraberinde farklı alışkanlıkları ve farklı kültürel yapıları da getirir.[291]

Farklı kültürel kimliklere sahip gruplar, yaşamlarını bir toplum içinde sürdürmek zorunda olabilir. İki kişinin farklı düşünce yapısına sahip olabildiğini göz önünde bulundurursak, farklı alışkanlıklarla yetişmiş iki grubun kültür çatışma yaşayabileceğini oldukça normal karşılayabiliriz.

---

[289]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,* s.344-352.

[290]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο Κεμάλ ,λένε, σε μια συγκέντρωση τους, πέταξε το Κοράνι ξεφνίζοντας: Αυτό μας κρατά πεντακόσια χρόνια πίσω από τον πολιτισμό της Ευρώπης!"*, s.100. Oysa Mustafa Kemal Paşa, Kuran-ı Kerim'in Türkçe tefsirinin yapılmasını istemiştir. Osman Zümrüt, "Atatürk'ün Kur'an'a Bakışı"

[291]Zeynep Ateş Özçiçek, *Birlikte Yaşama Kültürü ve Felsefesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2017, s.22-24.

Fakat önemli olan kendi kültürel değerlerini kaybetmeden, aynı coğrafyayı paylaştığımız kişilere saygı duymamızdır. Her kültür, kendi grubu için önem taşır. Bu beraber yaşanılan diğer grup için de aynı değerdedir. Farklı din, dil ve kültüre sahip olan insanların aynı ortamda barış içinde yaşayabilmesi için, karşılıklı hoşgörüye ihtiyacı vardır. İletişimin kuvvetlenmesi için ortak fikirlere sahip olmak, ortak etkinlikler düzenlemek faydalı olur.

Niobe'nin Çocukları romanında aynı coğrafyayı paylaşan Türk ve Rumların savaş zamanı haricinde iyi ilişkiler içinde olduğunu söylemiştik. Romanın ana kahramanları olan Salihli Rumları, Türklerle farklı mahallelerde ikamet eder. Bu yüzden, Türklerin ve Rumların toplumsal gruplar olarak bir arada oldukları sahneler sınırlıdır. Rumlar daha çok Türk toplumundan dost edindikleri kişilerle beraber vakit geçirir ve ortak etkinlikler düzenler.

3.1.6.1.Niobe'nin Çocukları Birinci Ciltte Birlikte Yaşama Kültürü

Romanın birinci cildinin başında okuyucuya yansıtılmak istenen en önemli detaylardan biri, Salihli'nin hem Türklerin hem de Rumların yaşadığı bir yer olduğudur. Mekân tanımı yaparken ismi verilen dondurmacı Ahmet ve yoğurtçu dede, Salihli'nin bir Türk kenti olduğunu ortaya koyar.

Sarris'in daha ilk sayfalarda Türklerle iyi ilişkiler içinde olduğu belirtilir. Yolda karşılaştığı arkadaşı Eşref Bey'le konuşmasından ona duyduğu saygı anlaşılır. Sarris, Eşref Bey'e Beyim diye hitap eder: *"Bu savaşı Allah sonlandırsın beyim."*[292] Eşref Bey, Rumları seven ve onlarla dostluk kuran bir karakterdir. Sarris'e Türk askerlerin evleri basıp kaçakları arayacağını söyleyerek, Rum azınlığa yardımda

[292]Tasos Athanasiadis, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, "Ο Θεός να δώσει ένα τέλος σε αυτό τον πόλεμο, μπεή μου.", s.17.

bulunur. Sarris, konuşmanın sonunda Eşref Bey'e hayırlı Ramazanlar diler ve oradan ayrılır.[293]

Eşref Bey, savaş nedeniyle yaşanan huzursuz günlerde sanki onlardan biriymiş gibi hep Rumların yanında yer alır. Rumların davetlerine sürekli olarak gider: *"Kaymakam eşiyle kısa bir ziyaret gerçekleştirdi. Belediye başkanı ve eşinin de ziyareti uzun sürmedi. Eşref Bey Cemaat idarecileriyle alçak sesle yapılan sohbetlere katılarak herkesten daha çok kaldı."*[294] Sarris'in isim günü nedeniyle evinde gerçekleştirdiği kutlamaya birçok Türkün de davetli olduğu anlaşılır. Sadece Eşref Bey değil, Kaymakam ve Belediye Başkanı gibi karakterler Sarris'e duydukları saygıdan dolayı yanlarına eşlerini alıp davete gider. Fakat Eşref Bey'in davette en uzun kalan isim olarak belirtilmesi, Sarris'le daha samimi ilişkiler içinde olduğunu gösterir.

Eşref Bey de Rumlara davetler düzenler.[295] Sarris'in arasının iyi olduğu bir diğer karakter de eşkıya Çakıcı'dır. Çakıcı, Müslümanlıktan Hristiyanlığa geçmek istediğini ona hoşgörü ile yaklaşan Sarris'e söyler. Sarris de Çakıcı'nın adamlarının ona yapabileceği herşeyi göze alarak, Çakıcı'ya yardım eder ve Hristiyan olmasını sağlar.[296] Sarris ailesinin bile bilmediği sırrını Eşref Bey'le paylaşır ve ona Çakıcı'nın vaftiz edildiğini söyler. Eşref Bey'in ölümü Rumları yasa boğar. Bu da onun ne kadar sevilen bir karakter olduğunu gösterir.

Rumların, özellikle Andonagas'ın kasabanın yönetcileri Kaymakam ve Kadı'yla arası çok iyidir:

> *"Andonagas arteritten kaynaklı ağrıları nedeniyle koltuğun üzerinde vücudunu hafifçe kımıldattı. Büyük tütün tüccarı,(Hükümet*

[293]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.16.
[294]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο καημακάμης με τη χανούμισα του έκανε μια σύντομη επίσκεψη. Το ίδιο και ο μπελεντιές με τη δική του. Ο Εστρέφ μπέης κάθησε περισσότερο παίρνοντας με τους προύχοντες μέρος στις χαμηλόφωνες συζητήσεις τους."*, s.197.
[295]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.255-256.
[296]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.186-192.

Konağında) konakta müstantik ünvanına sahipiti. Türklere dostane duyguları nedeniyle Türklerin onun şahsına duydukları güveni büyük bir usatlıkla cemaatin çıkarlarına hizmet etmek için kullanıyordu. Konağın korumaları sadece ona, kadıya ve kaymakama selam duruyordu. Rumca konuşmayı bilmiyor olması, ona saygı duymaları için bir başka sebepti. Vahşi görünümünün altında aslında iyi kalpli bir insanı gizliydi."[297]

Andonagas'ın Türkler tarafından sevilen ve saygı duyulan biri olması, onu Rumlar içinde de saygı duyulan biri haline getirmektedir. Belirtildiği gibi, Andonagas iyi kalpli biridir ve Türklerle bir husumeti veya bir işi olan Rumlara yardımcı olur. Harmandalu'nun oğlu kaçırıldığında ona yardımcı olmaya çalışır.[298] Andonagas'ın ölümünden sonra da Kadı, Molla ve Kaymakam gibi isimlerle irtibat kesilmez. Rum cemaatinin ileri gelenleri onların yardımına başvurmaya devam eder. Kadı, Kaymakam, Molla ve Müftü gibi kişiler Rumlar tarafından iletişimin kesilmediği kişilerdir.

Rumların Türklerin etkinliklerine katıldığı da görülür:

"Yoldan sesler geldi: Sünnet!... Sünnet!... Herkes camlara çıktı. Tören alayı tren istasyonunun tarafından geliyordu: Renkli püsküller ve boncuklarla süslü koşum takımlarıyla atların üstünde bulunan sekiz yaşlarındaki iki Türk çocuğu törenin başını çekiyordu. Üzerindeki bakışlardan dolayı korkmuş gözüküyorlardı. Beyaz kürklerle süslenmiş, kadifeden kırmızı pelerin giymişlerdi. Onları çocuklardan ve büyüklerden

[297]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*,*"Ο Αντώναγας ανασάλεψε την κορμάρα του πάνω στην πολυθρόνα με ένα μορφασμό πόνου από τα αρθριτικά του. Μεγαλέμπορος καπνών, είχε το αξίωμα του μουσταντίκη στο κονάκι. Την εμπιστοσύνη των τούρκων στα φιλοτουρκικά του αισθήματα την εκμεταλλευόταν με μεγάλη διπλωματικότητα για να εξυπηρετεί τα συμφέροντα της κοινότητας. Μονάχα σε αυτόν στον καιμακάμη και τον καδή παρουσίαζε η φρουρά του κονακιού όπλα. Το γεγονός πως δεν ήξερε να μιλά τα ελληνικά, ήταν πρόσθετος λόγος για να τον εκτιμούνε. Πίσω ωστόσο από την αγριωπή όψη του έκρυβε έναν καλόκαρδο άνθρωπο."*, s.53.
[298]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.52-53.

oluşan bir grup takip ediyordu. Geçit, belediyenin gayda, davul, tef ve zurnalardan oluşan bandosunun geçmesiyle sona erdi."[299]

Bir yörüğün söylediği Türkçe şarkının dikkat çekmesi, *"Aman doktor, canın çıksın doktor, ver bir çare"*[300] kullanılan Türkçe atasözleri *"Kendi düşen ağlamaz""Kuduran köpek başını yer"*[301] iki farklı kültüre sahip, fakat aynı ortamda yaşayan iki grubun birbirine aşina olduğunu gösterir. Türklerin aralarında geçen konuşmalar Türkçe verilir. *"Başpapaz geldi."*[302] *"Ne güzel kız."*[303]Rumlar birçok kelimeyi Türkçe kullanır. Bunlara örnek olarak, belediye, karakol, bereket ve bahşiş gibi kelimeleri verebiliriz. Ayrıca kadı ve kaymakam gibi ünvan bildiren ifadeler de romanda Türkçe olarak geçer. Bozdağ ve Alaşehir gibi yer isimlerinin de Türkçe verildiği görülür.

3.1.6.2. Niobenin Çocukları İkinci Ciltte Birikte Yaşama Kültürü

İkinci ciltte Batı Anadolu (Küçük Asya) Yunanların yönetimine geçer. Yunan askeri Anadolu'ya ayak bastığı anda Türklerle iyi geçinmek istediklerini ve hiçbir Türkün canına ya da malına zarar vermeyeceklerini söylerler. Bir önceki bölümde de belirttiğimiz gibi, Rumların iyi anlaştığı Kadı, Kaymakam ve Molla gibi, Salihli'nin yöneticileri işgalci Yunan askerlerini saygıyla karşılar.[304]

Rumlar, her ne kadar yönetimin ellerine geçmesiyle, kendilerini özgürlüğe kavuşmuş hissetseler de bir önceki düzen pek de bozulmaz. Kaymakam ve Muhtar gibi Türkler yerlerinden edilmez. Sürekli Salihli sokaklarında dondurma satan

[299]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Στο δρόμο ακούστηκαν φωνές: Σουνέτι! Σουνέτι! Πετάχτηκαν στα παράθυρα. Η πόμπη ερχόταν από τη μεριά του σταθμού: Προηγούνταν δυο τουρκάκια ως οχτώ χρονών πάνω σε άλογα με τα χαμουρα τους στολισμένα με πολύχρωμες χάντρες και φούντες. Φαίνονταν τρομαγμένα από τα βλέμματα που τους ρίχνανε. Τα είχαν ντυμένα με βελουδένιες κόκκινες κάπες γαρνιρισμένες με άσπρη γούνα. Τα ακολουθούσε συνοδεία από μεγάλους και παιδιά. Η παρέλαση τελείωνε με τη μπάντα του μπελεντιέ από πίπιζες, νταούλια, ντέφια και ζουρνάδες…"*, s.94.
[300]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Αμαν ντόκτορ, τζάνουμ τζίκσιν, ντόκτορ, βερ μπίρ τσαρέ"*, s.74.
[301]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Γκουντουραν κιοπέκ μπασουνού γίρ."*, s.83.
[302]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Μπάς παπάζ γκελνί!"*, s.81.
[303]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Νε γκιουζέλ γκίζ…"*,s.84.
[304]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.15-17.

dondurmacı Ahmet ve yoğurt satan dede hiçbir şey değişmemiş gibi işine devam eder.[305] Etraftan gelen kötü haberlere rağmen Salihli'de yaşayan iki grup arasında düzen bozulmaz. Sükûnet korunur.

Salihli'nin Yunan yönetimine geçmesiyle atanan Yüksek Komiser'in temsilcisi ve Salihli Yunan garnizonunun komutanı olan general, arasında geçen bir tartışma sonucunda tutuklu bulunan on bir Türkün serbest bırakılmasına karar verilir.[306] Serbest kalan Türkler içinde Çakıcı'nın adamı da vardır. Çakıcı, sevdiği kızı öldürüp Sarris'in çiftliğinin bahçesine gömmüştür. Bunu öğrenen kızın babası yanına Kaymakam ve Çakıcı'nın adamını alarak bahçeye gider. Hrisanthi'ye durumu anlatırlar ve cesedi oradan alıp aile mezarlığına gömmek istediklerini söylerler. Hrisanthi bu durum karşısında her ne kadar şaşkınlığa uğrasa da onların isteğini geri çevirmez ve cesedi almalarına izin verir.[307]

Salihli'ye elektrik santrali açmak için gelen Abidin Rahmi Türkler tarafından olduğu gibi, Rumlar tarafından da hoşgörü ile karşılanır. Abidin Rahmi her ne kadar şüphe uyandıran bir karekter olsa da, Rumlarla arasını iyi tutar. Trifonas İoannidis günlüğünde Abidin Rahmi ile ilgili bu sözlere yer verir: *"(Abidin Rahmi) Akşam bizi cemaatimizin toplantı salonunda ziyaret etti ve bize yoksullar için çıkan yemekte kullanılmak üzere iki yüz banknot verdi. Ona, daha önce vilayetimizde hiç görmediğimiz birşey olarak, bu cömertliği için teşekkür ettik."*[308]

Pandelio'nun tecavüze uğraması sebebiyle Yüksek Komiser'in temsilcisine giden Rum Cemaatinin ileri gelenleri ondan bir yardım göremeyip, çareyi Kadı ve Molla'ya gitmekte bulur. Kadı ve Molla onları sükûnet içinde karşlayıp, Pandelio'ya tecavüz eden kişileri bulmalarına yardım edeceklerini söyler: *"İki ileri gelen de*

[305]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.57.
[306]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.74-77.
[307]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.83-86.
[308]Tasos Athanasiadis, *a.g.e., "Χθές μας επισκέφτηκε στην κοινότητα και μας πρόσφερε διακόσιες μπαγκανότες για τα συσσίτια των απόρων! Τον ευχαριστήσαμε, κατάπληκτοι για την γενναιοδωρία του, που δεν έχει το προηγούμενο της στο νόμο μας."*,s.146.

suçluların cezasını çekeceğine söz verdi."[309] Bu olay yine bir Türkün yardımıyla çözümlenir: *"Yahudi Yakov Nahmias ve Türk girişimci Abidin Rahmi bizi zor durumdan kurtardı"*[310] Abidin Rahmi, Rumlara olan yakınlığını her fırsatta onlara söylemektedir. Yahudi Yakov Nahmias'ın Alaşehir'de yaşayan yeni evli kızının gelişiyle düzenlediği ve Bezesten'de dükkanları olan Rumlar ile yerel Türk yetkilileri davet ederek verdiği bir yemekte Abidin Rahmi her iki cemaat arasında yaşanan gerginlik sonucu Türk mahallesine verilen zarar ziyanın maliyetini karşılayarak onları bir kez daha şaşırtır. Olaylara neden olanları her iki cemaat de "cahil oğlanlar" olarak niteleyip kadeh kaldırırlar: *"Abidin Rahmi kırılan herşeyi ödemeyi teklif etti. Bu kadar cömertlik bana hala açıklanmayacak birşey olarak geliyor."*[311]

Yolda karşılaştıkları esnada birlikte yemek yemekten çekinmeyen emekli öğretmen Yosif Kaburakis ve Mevlevi İsmail'in dostça sohbeti, iki grubun paylaştığı en güzel anılardan biridir. Burada Türklerle Rumların çok uzun bir geçmişi olan barış içinde birlikte geçirdikleri yıllara, kültürel etkileşime ve Anadolu coğrafyasında birlikte yaşama kültürüne vurgu yapılmaktadır:

"Derviş dedi:

Halkımız yüzyıllardır birbirinin içine tohumlarını bırakıyor. Artık hepimiz bir ırk olduk. Siz eski Yunan tapınaklarının üzerine kiliseler inşa ettiniz. Biz sizin kiliselerinizi camilere dönüştürdük. Döner kebap gibi, Rumlar ve Türkler etle tırnak olduk. Fakat bir milletin diğerine olan takıntısı son bulmuyor." Öğretmen sümüğünü çekerek: Bizi dinlerimiz ayırıyor" dedi. Derviş torbasından bir tütün kutusu çıkardı, içinden bir tutam tütün aldı, burnundan çekti, hapşırıdı ve fildişinden yapılmış düğmesiyle oynadı: "Allah birdir. Fakat biz adına din dediğimiz farklı şapkalar takıyoruz. Biribirimizin kiliselerine ve camilerine zarar

[309]Tasos Athanasiadis, *a.g.e., "Οι δυο προύχοντες υπόσχοταν να τιμωρηθούν οι δράστες.",*s.200.
[310]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο εβραίος Γιακόβ Ναχμίας και ο τούρκος επιχειρηματίας Αμπεντίν Ραχμή μας βγάλανε από την δύσκολη θέση."*, s.202.
[311]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο Αμπεντίν Ραχμή προσφέρθηκε να πληρώσει τα σπασμένα. Τόση γενναιοδωρία εξακολουθεί να μου μένει ανεξήγητη."*, s.203.

vermemize rağmen bizi cezalandırmaması, Allah'ın bir olduğunu kanıtlıyor. Çünkü her ikisi de ona ait. "[312]

İki farklı dine sahip, iki kişi din konusunda yeterince bilgiye sahiptir. Dini, insanları ayıran birer şapka olarak görseler de farklı yollarla olsa da ibadetlerin aynı Allah'a gittiğinin bilincindedirler.[313] Ayrıca Mevlevi İsmail'in de belirttiği gibi, ırk farklılığının da pek bir önemi yoktur. Önemli olan aynı topraklarda huzur içinde yaşayabilmektir.

Türk askerinin Batı Anadolu'yu geri alacağını öğrenen Haci Leondis, tüm Rumlar gibi Anadolu'yu terketmeye hazırlanır. Ona çok sevdiği memleketi Salihli'yi terketmek çok zor gelir. Kadı'nın evine gittiği sırada camiden gelen ezan sesiyle duygulanır. Kadıyla arasında samimi bir dostluk vardır. Dostça vedalaşırlar:

"Kadı Efendi gitmeden önce seninle vedalaşmam doğru olur diye düşündüm…,Haci Leondis mükemmel Türkçesiyle bir an yaşanan sessizliğe son verdi.

Kadı duygulandı. Memnuyetinin ifadesi olan bir gülümseme ile yüz hatları gevşedi. Tütünden yeşermiş beyazımsı sakallarını okşadı. Rum Cemaati Başkanının bu kibarlığı hoşuna gitmişti. -Çorbacı niçin gidiyorsunuz? Diye sordu samimi bir üzüntüyle. Görüyoruz Yunan ordusu geri çekiliyor. Fakat bizimkiler size dokunmayacak. Tıpkı sizinkilerin bize dokunmadığı gibi."

[312]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"Ο ερημίτης είπε: Οι λαοί μας, αιώνες τώρα, ρίχνουν το σπόρο τους ο ένας μέσα στον άλλο. Έχουμε γίνει μια φυλή. Εσείς χτίσατε εκκλησίες σας πάνω στους ναούς των αρχαίων ελλήνων εμείς κάναμε τις εκκλησίες σας τζαμιά. Έχουμε πια γίνει τούρκοι και έλληνες νύχι και κρέας όπως το ντονέρ κεμπάπ. Μα η μανία του ενός λαού για τον άλλο δεν παίρνει τέλος. Ο δάσκαλος αναρούφηξε τα υγρά από την μύτη του: Μας χωρίζουν οι θρησκείες μας είπε. Ο ερημίτης έβγαλε μια ταμπακιέρα από το ντορβά του πήρε μια πρέζα ταμπάκο, τη ρούφηξε από τη μύτη φταρνίστηκε, έπαιξε το φιλντισένιο κουμπί του: Ο Θεός είναι Ένας. Εμείς όμως φοράμε διάφορες σκούφιες, που τις λέμε θρησκείες. Το αποδείχνει πως, ενώ χαλάμε ο ένας του άλλου εκκλησίες και τζαμιά, ο Θεός επειδή είναι Ένας, δε μας τιμωρεί, γιατί και τα δύο ανήκουν σε εκείνον…"*, s.216-217.
[313]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.*, s.220.

Haci Leondis şerbetinden iki yudum aldı:-"Kadı Efendi, gitmek zorundayız… Artık özgürlüğe alıştık. Başka türlü olmuyor…Gideceğimiz yerde bizi ne beklediğini de bilmiyoruz ama...

Kadı kaftanını topladı. Şadırvan su sıçratmıştı. Küçük trohomlu gözleri Ruma düşünceli bir şekilde bakıyordu: -"Çok tarih okudum Leon Efendi. Halklarımız dört yüz yıldır kanlarını biribirine karıştırdı. Siz bize daha çok verdiniz... Birçok Rum Valide sultan, devletimize sultanlar, vezirler, paşalar, seraskerler doğurdu. Akıllı bir ırksınız. Neden? Neden canım…?"

Haci Leondis sigarasının dumanını üfledi: "Bizi güç ayırıyordu kadı efendi. Devlet olsun veya insan olsun, güç kimdeyse onu göstermek ister. Bizi güç ayırdı, din değil. "[314]

Birlikte yaşamaya aşina olmuş, iki farklı dine mensup iki kişi, birbirlerine son derece sıcak davranıp, dinlerine ve ırklarına övgüler yağdırır. Yıllarca aynı toprakları paylaşmış olan iki dost Haci Leondis ve Kadı için vedalaşmak çok zordur. Kadı, Haci Leondis'i evinden, sarılarak ve kucaklayarak uğurlar. Kadı, Haci Leondis'le tekrar görüşme ümidi içindedir. Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur deyip, görüşmek için hala ümidi olduğunu belli eder.

Kadı'yla Haci Leondis'in son vedalaşmasında yaşanan duygusal konuşmalar, her iki milletin mensuplarının da birbirlerine sevgi beslediğini gösterir. Haci

[314]Tasos Athanasiadis, *a.g.e.,"-Καδή εφέντη, έκρινα σωστό πως έπρεπε να έρθω να σε αποχαιρετήσω…έκοψε ο Χατζή Λεόντης τη λιγόστιγμη αμηχανία τους με τα άψογα τουρκικά του. Ο καδής σκίρτησε. Ένα χαμόγελο ικανοποίησης γλύκανε το πρόσωπο του. Χάιδεψε την πρασινισμένηαπο τον καπνό ούγια της κατάσπρης γενειάδας του. Του είχε αρέσει αυτή η εκδήλωση ευγένειας από τον πρόεδρο της κοινότητας. –Τσορμπατζή γιατί φεύγετε; ρώτησε με ειλικρινή λύπη. Το βλέπουμε… Ο ελληνικός στρατός υποχωρεί. Μα οι δικοί μας δεν θα σας πειράξουν, 'όπως δεν μας πείπαξαν και οι δικοί σας… Ο Χατζή Λεόντης πήρε δυο ρουφηξιές από το σερμπέτι: -Καδή εφεντή, πρέπει να φύγουμε… Συνηθίσαμε πιά στην ελευθερία… Δεν γίνεται αλλιώς… Δεν ξέρουμε εκεί που θα πάμε τι μας περιμένει. Μα… Ο καδής ανασήκωσε το καφτάνι του. Το συντριβάνι το είχε πιτσιλίσει. Τα μικρά τραχωματικά μάτια κοίταζαν το ρωμιό στοχαστικά: -Έχω διαβάσει πολύ ιστορία, Λεόν εφέντη… Οι λαοί μας ανακάτεψαν τετρακόσια χρόνια τα αίματά τους. Εσείς μας δώσατε το περισσότερο… Πολλές βαλιντέ σουλτάνες, που ήταν ρωμιές γέννησαν στο Δοβλέτι μας σουλτάνους, βεζύριδες, πασάδες, σερασκέρηδες. Είσαστε έξυπνη φυλή… Γιατί; Γιατί τζανούμ;… Ο Χατζή Λεόντης ξεφύσηξε τον καπνό από το τσιγάρο του: -Η δύναμη μας χώριζε, καδή εφέντη. Όποιος την έχει είτε Δοβλέτι είναι, είτε άνθρωπος, αισθάνεται την ανάγκη να την επιδείξει."*, s.331.

Leondis, Türk, Ermeni ve Yahudilerin yaşadığı birçok farklı kültürleri ve gelenekleri barındıran Salihli'den Selanik'e gitmeyi planlar. Selanik her ne kadar kendi dinini ve kültürünü rahatça yaşayabileceği bir Yunanistan şehri olsa da, Salihli'deki yaşamı terkederek oraya gitmeye pek de olumlu bakmaz.

Sadece Haci Leondis değil, Anadolu'dan ayrılmak zorunda olan herkes, çokkültürlü bu toprakları üzüntüyle terk eder. Örneğin Trifonas İoannidis, her ne kadar fanatik milliyetçi yapıya sahip olsa da, Yunanistan'a giderken içinde bir korku ve yaşadığı yeri terkettiği için bir üzüntü vardır. Her ne yaşanmış olursa olsun, romanın kahramanları Anadolu'ya tekrar dönme ümidiyle oradan ayrılmıştır.

SONUÇ

Yüksek lisans tezi olan bu çalışmada, Yunan edebiyatını yazdıkları eserlerle geliştirmiş, eserlerinde Türklere ve Türklerle ilgili yorumlara yer vermiş olan Yunanistan'ın 30 Kuşağı yazarlarının temel özelliklerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir. 30 kuşağı yazarlarının eserlerinde bulunan Türkler, genellikle olumsuz özelliklere sahiptir. En belirgin özellikleri, barış günlerinde sakinliklerini korurken, herhangi bir karmaşa yaşandığında hırçınlaşmalarıdır. Otuz Kuşağı yazarlarının temel malzemelerinden biri olan, Anadolu Bozgunu ya da Küçük Asya Felaketi esnasında yaşanan olaylar kaleme alınırken, Türkler ile ilgili olumsuz bir tablo çizilmiştir.

Aslında, olaya yerlerinden yurtlarından edilen Rumların gözünden bakıldığında, neden "felaket" olarak adlandırıldığını anlamak çok da zor değildir. Evlerini, yıllarını geçirdikleri sokakları terketmek zorunda kalmak, onlar için kolay olmamıştır. İnsanların savaş ve muhacirlik yüzünden zor günler yaşaması, edebiyata şiir ve düzyazı alanında zenginlik katmıştır. Elbette, her olayda olduğu gibi, bu olayda da yaşananlara bir sorumlu aranmıştır. Yaşanan bu tadsız olayların yükü asılsız bilgilerden yararlanarak "Türk Milletine" yüklenmiştir.

Yaşanan kötü bir olaya, başka bir sorumlu aramak insan piskolojisinde yer almaktadır. Bu, insanı, içten içe rahatlatır. İnsan piskolojisini rahatlatan bir diğer olay ise yaşadıklarını sayfalara dökmektir. Bu açıdan bakıldığında, Rum yazarların bu düşüncelerini sayfalara aktarması normal sayılabilecek düzeydedir. 30 Kuşağı yazarları ile ilgili dikkat çeken detay; Anadolu Bozgunu'na bizzat tanıklık etmiş yazarların eserlerinde var olan Türklerin daha olumlu özelliklerle okuyucuya yansıtılmış olmasıdır. Olaylara kendi gözüyle tanıklık etmeyip, empatiyleeserlerini yazmış olan yazarlar ise Türkleri olumsuz karakterler olarak okuyucuya yansıtmıştır. Olaya gözleriyle tanıklık etmiş yazarlar, Türklerin de tıpkı kendileri gibi zor günler geçirdiğini, evlerinden olduğunu dile getirmektedir.

Tezimizin önemli bir bölümünü oluşturan 30 Kuşağı yazarı Tasos Athanasiadis Manisa'nın Salihli kazasında doğmuştur. Athanasiadis, hayatıyla ilgili verdiği röportajlarda, Salihli'nin çok güzel bir yer olduğunu, Türk ve Rumların birlikte huzur içinde ve sakinlikle yaşadığını dile getirmiştir. Salihli'de geçen çocukluk anılarından bahsederken yüzünde bir tebessüm oluştuğu kayda alınan videolarda görülmektedir. Athanasiadis, her ne kadar küçük yaşta olmuş olsa da (9 yaşında), Anadolu Bozgunu'na tanıklık etmiştir. Yazar, olayları hatırlayabilecek yaşta olduğundan, anılarını sevenleriyle paylaşmıştır. Tez üzerine yaptığımız araştırmada, dile getirdiği anıların içinde, Türkleri kötüleyen ya da olaylara sebep olarak gösteren tek bir cümleye rastlanmamıştır. Anadolu Bozgunu'nu anlatırken, ailesiyle yaşadığı maceraları, Yunanistan'a kaçış serüvenini ve çok sevdiği İzmir'in son durumunu anlatmıştır. Ancak inceleme konusu Niobe'nin Çoukları romanında Türklere karşı o kadar da hoşgörülü davranmamıştır. Yunan literatüründe ve tarih yazımında kalıplaşmış ön yargıları romanın satırları arasına taşımaktan kendini alamamıştır.

Otuz Kuşağı'nın son yazarlarından olan Athanasiadis'in en belirgin özelliklerinden biri Anadolu Bozgunu'na bizzat tanıklık etmiş olmasıdır. Konuya pek ilgi duymadığını söyleyen yazar, çevresinden gelen öneriler üzerine ilerleyen yaşlarında, Salihli'deki anılarını, "Küçük Asya Fekaletini" ve muhacirlik sebebiyle yaşadıklarınıanlattığı dört ciltlik Niobe'nin Çocukları romanını yazmıştır. Roman ile ilgili az da olsa otobiyografik bilgilere yer verdiğini söyleyen yazar, roman kahramanlarını kendi hayatında var olan kişilerden seçmiştir. Romanın başında, kendisinin de dile getirdiği gibi, Salihli ve Batı Anadolu, Türklerin ve Rumların birlikte huzur içinde yaşadığı bir coğrafyadır. Romanın ilerleyen sayfalarında, Batı Anadolu Rum hâkimiyetine geçer. Yazar, burada 30 Kuşağı yazarlarının özelliklerine sahip olduğunu göstererek Türkleri kötülemeye başlar. Rum ordusu bölgeye gelen yeni bir güç olmasına rağmen, gerçeklerle örtüşmeyen Türklere zarar vermediği mesajı geçirilmeye çalışılır. Canlarının ve onurlarının korunacağını belirtir. Türkler ise işgal karşısında ayaklanmalar düzenler. Yunan işgali sırasında bölgeye bir huzursuzluk çöker. Rumlar, Türklere karşı hep bir tereddüt hep bir korku içindedir.

İçten içe halkın da desteğiyle Mustafa Kemal Paşa önderliğinde başlayan mücadele sonunda Batı Anadolu Yunanların elinden geri alınır. Mustafa Kemal'in girişimleri her fırsatta dile getirilir. Romanın ikinci cildinin son sayfalarına gelindiğinde Yunan ordusunun uğradığı bozgundan sonra yaşanan olaylar anlatılır. Yazar, bu sayfalarda, Türkler ile ilgili gerçek hayatında hiç dile getirmediği kelimeler sarfetmeye başlar. Romanın %99'unun kurgu olduğunu vurgulayan Athanasiadis, Türklerin özellikle Türk askerinin Rumlara kaba davrandığını savunan cümeleler yazar. Romanda, başta İzmir olmak üzere, civar şehirlerin yağmalandığını, Türk askerinin Rumlara çeşitli baskılar düzenlediğini dile getiren yazar, Rumların her zaman olduğu gibi sessizliğini koruduğunu ve bölgeyi sükûnetle terkettiğini sayfalarına aktarır. Bu tespit Rum halkı için doğru olabilir ancak romanda, bozguna uğramış Yunan ordusunun geri çekilme esansında yaptıklarına hiç değinilmemesi manidardır. Romanda tuttuğu günlüklerle tanınan roman kahramanı Trifonas İoannidis, Yunanistan'a gitmek için bindiği gemide, memleketini asla bırakmak istemediğini kaleme alırken, bundan sorumlu kişilerin Türkler veya Türk ordusu olduğunu bizzat sözlerine eklemez. Romanın genelinde, olaydan açıkça Türkler sorumlu tutulmaz. Fakat Türk askerlerinin (İzmir'in Rum mahallesini yakmak, Rumların malına ve canına zarar vermek gibi) Rumlara karşı uyguladığı iddia edilen kötü muamele anlatılır. Türk ordusu, okuyucuya, Rumların Yunanistan'a gitmesine sebep olan güç olarak yansıtılır. Yani Yunan tarih tezi roman üzerinden yinelenir.

Romanda, asıl korku saçan kişiler ittihatçılardırr. Gerek Yunanistan'dan, gerekse Türkiye'den siyasi bilgilerin yer aldığı *Niobe'nin Çocukları* romanında, Osmanlı tahtının sallanması ve Mustafa Kemal Paşa'nın başarılı girişimleri anlatılarak iyi bir asker olduğuna değinilir. Rumların, Osmanlı hâkimiyeti esnasında daha iyi şartlarda yaşadığı, ittihatçıların daha sıkı politika uygulayacağı korkusunun da etkisiyle Rumların Batı Anadolu'yu terkettiği vurgulanır. Ayrıca, romanda Türklere hitaben verilen Mustafa Kemal Paşa ve İslam dini ile ilgili asılsız bilgiler dikkat çekecek seviyededir. Ulema olarak bilinen ve kehanetleri ile ün salan, Türk roman kahramanı Mevlevi İsmail, Mustafa Kemal Paşa'nın İslam karşıtı biri olduğunu savunarak, Kuran-ı Kerim'e saygı duymadığını ileri sürer. Bir diğer Rum

roman kahramanı Trifonas İoannidis, günlüğünde Mustafa Kemal Paşa'nın kökeni ile ilgili asılsız bilgilere yer verir. İslam dini ile ilgili tamamen asılsız olan bir bilgi ise, Müslümanken Hristiyanlığı seçen roman kahramanı Çakıcı'nın ağzından çıkar. Çakıcı, Kuran-ı Kerim'in Hz. Muhammed tarafından yazıldığını dile getirir.

Tezimizin temel konularından birini oluşturan ve kuramsal çerçeve içinde incelediğimiz *Niobe'nin Çocukları* adlı romandan verdiğimiz sadece bazı örneklerden de anlaşılacağı gibi, Türk ve Rumlar aslında pekiyi ilişkiler içinde değildir. Bu açıdan bakıldığında, romanın nasıl Abdi İpekçi Barış Ödülüne layık görüldüğü merak konusu haline gelmektedir. Romanın ilk iki cildinin geneline bakıldığında, Rumlar ve Türkler her ne kadar aynı coğrafyayı paylaşsa da, iki farklı kültüre sahip bu iki millet, belirli kişiler dışında ortak etkinlikler gerçekleştirmez. Söz konusu vatan olunca, her iki millette farklı cephelerde yer almaya hazırdır.

Romanı tarafsız bir gözle okuduğumuzda dikkat çeken önemli noktalardan biri; Rumların çok sevdiklerini belirttikleri memleketleri için kalıp savaşmak yerine, kaçıp terketmeyi seçmeleridir. Hırçın olarak gösterilen Türk milleti, askeri ve halktan kişileriyle vatanlarını korumak için canları pahasına mücadele eder. Burada, her ne kadar kötü ithamda bulunulsa da, farkında olmadan, Türkler cesaretli bir millet olarak verilir. Batı Anadolu, Yunan hâkimiyetine geçtiğinde de, Türk hâkimiyetine geçtiğinde de hiçbir Türkün memleketini terkettiği ve olaylardan korkarak bir yere sığındığı görülmez.

Mekân kavramı, romanda yer alan önemli unsurlardan biridir. Öyle ki Türklerin ve Rumların anlaşmazlığının tek sebebi, paylaşamadığı önemli bir coğrafyadır. Yazar Athanasiadis, romanında mekân tanımına sıkça yer vermiştir. Özellikle dış mekân tanımı yapan yazar, Salihli ve İzmir'in tüm güzelliklerini aslına uygun olarak sayfalara aktarmıştır. İzmir'in sadece coğrafi güzelliklerini anlatmakla kalmayıp, bölgede her türlü ihtiyacın giderilebildiği gelişmiş bir şehir olduğunun her fırsatta altını çizmiştir.

KAYNAKÇA

ARGİRİOU, Aleksandros, *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008.

ATEŞ Özçiçek, Zeynep, *Birlikte Yaşama Kültürü ve Felsefesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 2017.

ATHANASİADİS, Tasos, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), Birinci Cilt, Onyedinci Baskı, Estias Yayınları, Atina, 2014.

ATHANASİADİS, Tasos, *Τα Παιδιά της Νιόβης* (Niobe'nin Çocukları), İkinci Cilt, Onaltıncı Baskı, Estias Yayınları, Atina, 2008.

ATHANASOPULOS Evaggelos – KOKKİNAKİ İrini- BİSTA Polikseni, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (Çağdaş Yunan Edebiyatı) , Atina, 2013

ATHANASOPULOS, Vaggelis, "Η Ασφάλεια του Κύκλου" (Döngünün Verdiği Güven), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, s.120-122, Atina, Şubat 2007.

AYATA Yunus – TONGA Necati, "Psikolojik Roman, Romana Yansıyan Yazar ve Türk Edebiyatındaki Bazı Örnekleri Üzerine Bir İnceleme", *İlmi Araştırmalar*, Sayı:25, s.7-20, 2008.

BAKIR ŞENGÜL, Mehmet, "Romanda Mekân Kavramı", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar*, Cilt:3, Sayı:11, s.528-538, 2010.

BEATON, Roderick, *Εισαγωγή στην Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία* (Çağdaş Yunan Edebiyatına Giriş), Atina, 1996.

BİLGİN, Beyza, "Atatürk ve Din" *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* Cilt:26, Sayı:1, s.265-273, 1984.

CAMBORDE, Jean, "Natüralizme ve Sembolizme'den Bugünün Edebiyatına", Çeviren: Nusret Hızır, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, Cilt:3, Sayı:4, s.387-393, Ankara.

CHARLES, D.Sabatos, *Mit ve Tarih Arasında Orta Avrupa Edebiyat Tarihinde Türk İmgesi*, Birinci Baskı, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul, 2014.

ÇETİN, Nurullah, *Roman Çözümlemesi*, Ondördüncü Baskı, Akçağ Yayınevi, İstanbul, 2015.

DEMİRÖZÜ, Damla, "İzmir Yangını ve Çağrıştırdıkları Üzerine", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, C.50, S.2, s.265-282, 2010.

DEMİRÖZÜ, Damla, "Osmanlı İmparatorluğu Sonrası Türkiye ve Yunanistan'da Ulusal Kimlik, Öteki ve Batı'ya Bakış", Türkiye Kültür Araştırmaları Grubu ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, 3-5 Eylül 2003.

DEMİRÖZÜ, Damla, "Türk ve Yunan Anlatılarında 1922 ve Göçmenlik", Erythia.

DEMİRÖZÜ, Damla, "Yunan Düzyazısında 1922 ve Göç", *Yeniden Kurulan Yaşamlar 1923 Türk-Yunan Zorunlu Nüfus Mübadelesi*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2005.

DİMAKU, Eleni, *Ευρωπαικότητα & Ελληνικότητα στη Γενιά του '30* (Otuz Kuşağı'nda Avrupalılık ve Yunanlılık) , (Thesalya Üniversitesi, Disiplinler Arası Tarihsel Arkeolojik ve Antropolojik Çalışmalar Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi), Volos 2012.

DİMİTRİADİS, Vasilis, *Bir Evin Hikâyesi: Selanik'teki Mustafa Kemal Atatürk'ün Evi ve Ailsei Hakkında Türkçe ve Yunanca Belgeler*, (Çeviren: Gülsün Aksoy-Aivali), Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2016.

Dünyada Türk İmgesi, Dokuzuncu Baskı, Kitap Yayınevi, 2016.

DÜŞKÜN, Umut, *En Eski Türk Şiiri Metinlerinin İmgebilim ve Deyişbilim Yöntemleriyle İncelenmesi*, (Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi), Muğla 2011.

ERHAT, Azra, *Mitoloji Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, 1999.

ERDEM, Nilüfer, *Yunan Tarihçiliğinin Gözünde Anadolu Harekâtı (1919-1923*), Derlem Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2012.

HABERMAS, Jürgen, *Öteki Olmak Ötekiyle Yaşamak*, Sekizinci Baskı, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2015.

HACİANDONİU, Kostas, "Η Αίθουσα του Θρόνου Ο Τάσος Αθανασιάδης Μπροστά στο Αίνιγμα του Κακού" (Taht Odası Tasos Athanasiadis Kötünün Bilmecesi Karşısında), *Nea Estia Dergisi*, sayı:1864, s.431-446..

HAWTHORN, Jeremy, *Roman Analizi*, Çeviren: Ufuk Köse, Özge Gümüş, Özcan Bayrak, Birinci Baskı, Kesit Yayınları, Ankara 2014.

KAGİALİS, Takis, *Η Επιθυμία για τον Μοντέρνο. Δέσμευσεις και Αξίωσεις της Λογοτεχνικής Διανόησης στην Ελλάδα του 1930* (Modernliğe Duyulan Arzu. 1930 Yunanistan'ındaki Aydınların Edebiyat Hakkında Taahhüt ve Değerlendirmeleri), Atina, 2007.

KARADONİS, Andreas, *Εισαγωγή στη Νεότερη Ποίηση* (Çağdaş Şiire Giriş), Difros Yayınevi, Atina 1958.

KARADONİS, Andreas, *Πεζογράφοι και Πεζογραφήματα της Γενιάς του'30* (30 Kuşağı Yazarları ve Eserleri), Üçüncü Baskı, Papadima Yayınları, Atina 1990.

KIYCI, Aşir Kayhan, "Büyük İzmir Yangını'nı Hatırlamak (13 Eylül 1922)", *Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi*, C.13, S.25, s.149-164, 2018.

KONTOPİDU, Anna, *Ιστορία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας: Η Συμβουλή του Κ. Δημαρά,* Τμήμα Ιστορίας Αρχαιολογίας Κοινωνικής Ανθρωπολογίας, Διπλωματική Εργασία (Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi: K.Dimaras'ın Katkıları),Volos 2004, s.10-30.

KORKMAZ Ramazan – ŞAHİN Veysel, *Romanda Mekân*, Birinci Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2017.

KUTLU, Mehmet Necati , "Francisco De Miranda'nın Seyahatnamesi "Colombeia"da Türkiye ve Türkler", *Dünyada Türk İmgesi*, Dokuzuncu Baskı, Kitap Yayınevi, İstanbul 2016.

KUZAY DEMİR, Gonca, "Kent İmgelerinin Değerlendirilmesi Bakımından Manisa",*Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:13, Sayı:1, s.501-512, 2015.

LABAKİS, Stelios ,"Το Μεσαιωνικό Τρίπτυχο Διακειμενικά και Άλλα" (Ortaçağ Üçlemesi Metinlerarası Unsurlar ve Diğerleri), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, s.115-117, Atina, Şubat 2007.

LAZAR, Elena, "Στη Ρουμανία" (Romanya'da), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, s.131, Atina, Şubat 2007.

MAGLİVERAS, K. Dionisis, "Οι Ήρωες του Τάσου Αθανασιάδη όχι θεωρητικές κατασκευές" (Tasos Athanasiadis'in Kurgusal Buluş Olmayan Kahramanları), Diavazo Dergisi, Sayı 471, s.117-119, Atina, Şubat 2007.

MASTRODİMİTRİS, D., "Βασικές Διάστασεις του Αφηγηματικού και Δοκιμιακού Έργου του Τάσου Αθανασιάδη" (Tasos Athanasiadis'in Anlatı Türünden Eserlerinin ve DenemeYazılarınınTemel Boyutları) , *Nea Estia*, Sayı:1864, s.447-456.

MAVRELOS, Nikos, *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008.

MEYDAN, Sinan, Atatürk ile Allah Arasında, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2016.

MİLLAS, Herkül, *Türk ve Yunan Romanlarında "Öteki" ve Kimlik*, Birinci Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul, 2005.

NARLI, Mehmet, "Romanda Zaman ve Mekân Kavramları", *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:5, Sayı:7, s.91-106.

ORTAYLI, İlber, *Gazi Mustafa Kemal Atatürk*, Kronik Yayınları, İstanbul, 2018.

ÖZEN, Yener, "Psikolojik Travmanın İnsanlık Kadar Eski Tarihi", *TJSS Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, s.104-117, 2017.

PAROMANSKA, Stina, "Στη Βουλγαρία" (Bulgaristan'da), *Diavazo Dergisi*, Sayı 471, s.129-130, Atina, Şubat 2007.

POLİKANDRİOTİ, Urania, *Τα χρόνια του μεσοπολέμου και η γενιά του 30* (Savaş yılları ve 30 Kuşağı), Ιστορία του Νεου Ελληνισμού 1770-2000 (Çağdaş Yunan Edebiyatı), Τα Νέα, Cilt:7, Atina 2003, s.235-256.

POLİTİS, Linos, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* (Çağdaş Yunan Edebiyatı Tarihi), Miet Yayınevi, 2015.

STAVROPULU, Eri, "Τα Παιδιά της Νιόβης Ένα Μυθιστόρημα "Ορόσημο" στην Πεζογραφία του Τ. Αθανασιάδη" (Niobe'nin Çocukları Tasos Athanasiadis'in Yazarlığının Dönüm Noktasından Bir Roman), *Nea Estia*, sayı:1864, s.416-430.

STAVROPULU, Eri, "*Τάσος Αθανασιάδης" Η Μεσοπολεμική Πεζογραφία. Από τον Πρώτο ως τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο (1914-1939)* "Tasos Athanasiadis" İki Savaş Arasında Düzyazı. Birinci Dünya Savaşından İkinci Dünya Savaşına (1914-1939), Atina.

TEKELİ, İlhan, *Modernizm, Modernite ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi,* Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2009.

TEKİN, Mehmet, *Roman Sanatı Romanın Unsurları,* Onüçüncü Baskı, Ötüken Yayınları, İstanbul 2017.

TEPEBAŞILI, Fatih, *Roman İncelemesine Giriş*, Birinci Baskı, Çizgi Kitabevi, Konya 2012.

THANOS Veremis, *Ο Ελευθέριος Πίσω από τον Βενιζέλο,* (Venizelos'un Arkasındaki Eleftherios), Kathimerini Yayınevi.

TSUPRU, Stavrula, "Κριτικές/Συγγραφικές Πλάνες και Λογοτεχνικοί Κύκλοι" (Eleştiriler/ Yazar Yanılgıları ve Edebiyat Çevreleri), *Nea Estia dergisi*, sayı:1864, s.401-415.

TSUPRU, Stavrula, "Τάσος Αθανασιάδης Βίος και Έργο" (Tasos Athanasiadis'in Hayatı ve Eserleri), *Diavazo Dergisi*, Sayı:471, s.104-107, Atina, Şubat 2007.

TSUPRU, Stavrula, *Τάσος Αθανασιάδης με τα Μάτια τις Γενιάς Μας* (Neslimizin Gözüyle Tasos Athanasiadis), Atina 2008.

TSUPRU, Stavrula, *ΤοΠαρακείμενοκαι (Δια) Κειμενικότητα ως Σχόλιο στο Πεζογραφικό Έργο του Τάσου Αθανασιάδη* (Tasos Athanasiadis'in Nesir Türünde Eserlerinin Yorumlanmasında Metindışılık ve Metinlerarasılık), Atina Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi, s.37-41.

TUNCAY, Faruk, - KARACAS, Leonidas, *Yunanca Türkçe Sözlük*, Doğu Dil ve Kültürleri Merkezi, Atina 2009.

ULAĞLI, Serhat, *İmgebilim Ötekinin Bilimine Giriş*, Birinci Baskı, Sinemis Yayınları, Ankara, 2006.

VARDAL ATAK, Nevra, "Bir Nehir Roman İncelemesi: Geceler ve Günler", *DTCF Dergisi*,Cilt:56, Sayı:2, s.111-123, Aralık 2016.

VİTTİ, Mario, *Η Γενιά του Τριάντα* (Otuz Kuşağı), 2011.

ZİRAS, Aleksis, *Λεξικό Νεοελληνικής Φιλολογίας* (Çağdaş Yunan Filolojisi Sözlüğü), Pataki Yayınevi, Atina 2008.

WELLEK, Rene,"Edebiyat Tarihinde Realizm Kavramı" Çeviren:Sıddık Yüksel, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi 5*, Sayı 2, s.305-328.

ZÜMRÜT Osman, "Atatürk'ün Kuran'a Bakışı", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt:16, s.9-24.

İNTERNET KAYNAKLARI

Nihterinos Episkeptis Programı, Tasos Athanasiadis ile yapılan röportaj, https://www.youtube.com/watch?v=aQXX6hz6SKQ (Erişim 10.11.2018).

https://www.efsyn.gr/themata/fantasma-tis-istorias/168058_o-alithinos-paylos-melas (Erişim 23.06.2019)

https://www.sansimera.gr/biographies/273 (Erişim 10.07.2019)

http://ioannismetaxas.gr (Erişim 10.07.2019)

https://el.wikipedia.org (Erişim 10.07.2019)